

**Møte torsdag den 7. juni kl. 13.40**

President: G u n n a r S k a u g

D a g s o r d e n (nr. 44):

1. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven) (Innst. O. nr. 107 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 73 (2000-2001))
2. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel (Innst. O. nr. 108 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 82 (2000-2001))
3. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 23. juni 1995 nr. 39 om telekommunikasjon (teleloven) (Innst. O. nr. 121 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 87 (2000-2001))
4. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. (Innst. O. nr. 109 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 88 (2000-2001))
5. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetraffikkselskap (Innst. O. nr. 122 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 89 (2000-2001))
6. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om omforming av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap (Innst. O. nr. 120 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 93 (2000-2001))
7. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer mv. (Hjemmel for norsk merkeordning for landbruksprodukter) (Innst. O. nr. 117 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 85 (2000-2001))
8. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i enkelte andre lover (Innst. O. nr. 95 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 76 (2000-2001))
9. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. og lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk (kontrolltiltak) (Innst. O. nr. 116 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 92 (2000-2001))
10. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skaldyr m.v. (vederlag ved tildeling av konsesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret) (Innst. O. nr. 123 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 65 (2000-2001))

11. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven (Innst. O. nr. 128 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 96 (2000-2001))
12. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring av midlertidig lov 23. juni 2000 nr. 49 om endring i lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering (Innst. O. nr. 129 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 97 (2000-2001))
13. Referat

## S a k n r . 1

*Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven) (Innst. O. nr. 107 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 73 (2000-2001))*

**Jorunn Ringstad (Sp):** Eg skal ikkje gjere debatten lang i denne saka, det er jo i hovudsak ein samla komite som står bak merknadene. Eg vil berre ta ordet for å streke under at når Senterpartiet signaliserte i Nasjonal transportplan at vi ville støtte eit forslag om å danne ein felles ulykkeskommisjon for jernbane og luftfart, støttar vi sjølvsagt no Ot.prp. nr. 73, der ein foreslår å utvide mandatet for Havarikommisjonen for sivil luftfart til òg å omfatte undersøkingar av ulykker og hendingar i jernbanesektoren.

Senterpartiet har ikkje innvendingar mot dei tilpassingane som no blir gjorde, men eg har lyst til å understreke at i Senterpartiet ser vi dette som fyrste trinn på vegen til å få ein samla havarikommisjon som skal ta for seg alle dei fire ulike transportgreinene. Sjølv om det ikkje er to ulykker som er like, anten det er innafør same transportgrein eller ulike transportgreiner, vil erfaringar som ein fast ulykkeskommisjon opparbeider seg, vere verdifulle og nyttige i arbeidet etter større ulykker. Difor tar eg ordet no berre for å understreke at eg håpar at arbeidet med å kome vidare på neste trinn, til ein felles ulykkeskommisjon, går vidare, og at dei erfaringane ein no får med å ha ein ulykkeskommisjon for to av transportgreinene, blir tekne med vidare i arbeidet som skal gjerast.

**Thore Aksel Nistad (Frp):** Jeg må si meg veldig godt fornøyd med at Senterpartiet her gjør helomvendning. Dette er jo et forslag som Fremskrittspartiet fremmet som et Dokument nr. 8-forslag, om at de fire transportsektorene skulle samles i en felles havarikommisjon, og vi ville gjøre det etter mønster og mål fra USA. Vi mente at det ville være det billigste, det beste og det sikreste å ha alle transportområder samlet i én kommisjon. Så jeg må bare si velkommen etter til Senterpartiet, det er en del andre som har kommet etter tidligere.

Men jeg synes det er merkverdig at man skal ta dette steg for steg, istedenfor å gå ut og gjøre det på en enkel, grei måte og lage denne kommisjonen én gang for alle,

og ikke drive sånn og legge én og én gren inn og skape en masse byråkrati og ha en masse planer her fram og tilbake. Men det er i hvert fall et skritt på veien.

**Statsråd Terje Moe Gustavsen:** La meg først si meg tilfreds med at vi her får tilslutning til de forslag som er fremmet i denne proposisjonen. Når det gjelder spørsmålet om å utvide Havarikommisjonen for sivil luftfarts ansvarsområde, så er vi svært opptatt av at det kan skje på en slik måte at Havarikommisjonen for sivil luftfart fortsatt kan ha den legitimitet og den posisjon som den har, og at den kompetanse kommisjonen har, kan videreføres og utvikles nå også til å omfatte jernbaneområdet.

Når det gjelder spørsmålet om en kommisjon for hele transportsektoren, så arbeider Regjeringen med dette spørsmålet. Det framgår også av proposisjonen. Og Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med dette på en egnet måte når vurderingene og utredningene er slutført.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 1. (Votering, se side 778)

#### S a k n r . 2

*Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel (Innst. O. nr. 108 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 82 (2000-2001))*

**Rigmor Kofoed-Larsen (KrF)** (ordfører for saken):

I proposisjonen blir det vist til at proposisjon om ny yrkestransportlov vil bli noe forsinket, bl.a. med bakgrunn i høringsrunde. På bakgrunn av denne forsinkelsen har altså departementet valgt å fremme et særskilt forslag til endringer i samferdselsloven.

I proposisjonen blir det gjort framlegg om å differensiere «drive»omgrepet noe, med sikte på å lette arbeidet med å avdekke ulovlig transport uten løyve for person- og godstransport.

Endringene i samferdselsloven som vi sannsynligvis vedtar i dag, vil bli innarbeidet i utkast til lov om yrkes-transport, som senere vil bli lagt fram for Stortinget.

Utviklingen den senere tiden har vist at omfanget av ulovlig transport har økt, og manglende mulighet til kontroll og oppfølging av lovbruddene kan ha medvirket til økningen.

Komiteen har i forhold til § 5 merket seg at det er større usikkerhet knyttet til omfanget av ulovlig gods-transport, og at dagens lovformulering gjør det vanskelig å påvise ulovlig transport ved kontroll. Hele komiteen deler målsettingen om å legge bedre til rette for kontroll og oppfølging, og slutter seg til forslaget til lovendring.

Når det gjelder § 7, som bl.a. omfatter ulovlig persontransport med pirattaxi, så er det ikke minst denne saken vi har fått mye tilbakemelding på fra folk flest og også fra næringen selv, selvfølgelig. Vi er kjent med at omfanget av ulovlig persontransport med pirattaxi sannsynligvis har økt ganske mye, og at manglende mulighet for kontroll og oppfølging kan være medvirkende årsak til

økningen. Derfor er komiteen helt enig i at det er viktig at mulighetene for kontroll og oppfølging blir bedre.

Komiteen har en enstemmig tilråding i denne saken.

**Eirin Faldet (A):** Det er lett å forbigå i stillhet en sak om «endringer i lov» osv., særlig når en enstemmig komite har sluttet seg til departementets forslag. Og «differensiering av driveomgrepet» i samferdselssektoren er det neppe særlig mange som skjønner noe av. Når jeg likevel bruker litt tid nå, er det for å understreke hva denne saken egentlig handler om.

Vi mennesker har som kjent ganske kort hukommelse, så jeg tillater meg å minne om at vi for en tid tilbake kunne registrere at omfanget av ulovlig transport med pirattaxi førte til noen fæle episoder. Da dette skjedde, var det ikke måte på hva som måtte gjøres, og det ble etterlyst tiltak fra mange hold.

Nå gjør vi noe. Denne regjeringen har tatt tak i det som ble krevd både fra politiet, og ikke minst fra Norges Taxiforbund, som selvsagt er fortvilet over den belastningen dette er for taxinæringens renommé. Derfor forutsetter jeg da også at politiet nå benytter seg av den muligheten de får, og slår ned på piratdrosjevirkosomheten.

Samtidig skjer det en endring for næringstransport med lastebil, der det også blir enklere å kontrollere at løyvebetingelser overholdes.

For å si det kort er dette en lenge etterlengtet endring fra lastebilnæringens side, og den bidrar til mer ryddige forhold innen dette området når den i dag blir vedtatt. Jeg er derfor glad for de vedtakene som nå blir gjort, og er sikker på at det vil bidra til mer ordentlige forhold innen transportbransjen både for person- og varetransport.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 2. (Votering, se side 780)

#### S a k n r . 3

*Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 23. juni 1995 nr. 39 om telekommunikasjon (teleloven) (Innst. O. nr. 121 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 87 (2000-2001))*

**Oddvard Nilsen (H)** (komiteens leder og ordfører for saken): Denne saken er på en måte en stor sak, men den er likevel liten, fordi det stort sett er enighet i komiteen om alt som står her. Det er på mange måter noe nytt, for det har nok vært rimelig stor strid i denne sal om teleloven tidligere. Vi har brukt ord som «virksom konkurranse» tidligere. Jeg opplever det slik at det som nå skjer, er en justering av teleloven nettopp opp mot det, for å sørge for at det er en virksom konkurranse i denne bransjen som er en av de sterkeste vi har, og som også er en av de største økonomiske verdiskaperne som vi kan se i vår tid.

Derfor er selve Ot.prp. nr. 87 nærmest en klargjøring av begreper og definisjoner for å bringe loven mer i samsvar med utviklingen i internasjonal terminologi på teleområdet. Det er bred enighet i hele komiteen om de endringene som skal vedtas.

Det er likevel to områder hvor det er en substansiell diskusjon – men man er dog enig. Det går på auksjon ved tildeling av telisenser. Det har jo ikke vært anvendt i norsk telepolitikk frem til nå. Nå gis det altså en hjemmel i forskriften for at man kan anvende auksjon. Men komiteen har også sagt at fremtidig bruk av auksjon må forelegges Stortinget, dersom man anvender det i vesentlige saker.

Det andre området er fremføringsretten, som har vært en mulighet som Telenor har hatt opp til nå. Med det antall selskaper og med den liberalisering som man nå ser i bransjen, er det åpenbart at man ikke kan ha 30–40 personer som står i hagen din og forlanger å få grave. Den eneste fornuftige løsningen på det er den som departementet har valgt, nemlig at framføringsretten oppheves, at ingen har den, og hver enkelt må da søke i hvert enkelt tilfelle. Jeg tror det er den eneste praktikable løsningen på dette. Komiteen er også enig i at det er den mest praktikable måten å gjøre det på.

**Kari Manger (A):** Når Stortinget nå har fått teleloven opp til revisjon, er det fordi vi atter en gang har opplevd at utviklingen innenfor telesektoren går veldig raskt. Selv om loven trådte i kraft så sent som i 1996, har den allerede blitt endret flere ganger. De senere årene har vi hatt en utvikling og en dynamikk innenfor tele- og IKT-området som jeg tviler på at vi finner i noen annen sektor. Endringene innenfor Telenor og ikke minst Regjeringens eNorge-plan er andre viktige eksempler på at regjering og storting virkelig ønsker å møte disse utfordringene offensivt.

Selve lovendringene som i dag er til behandling, er ikke de mest kontroversielle politisk sett. Som nevnt av saksordfører, støtter en enstemmig komite alle Regjeringens endringsforslag. Med unntak av noe ulik innfallsvinkel i forhold til auksjonsprinsippet for telisenser, er alle merknader også enstemmige. Jeg ønsker å benytte anledningen til på komiteens vegne å takke saksordføreren for et godt arbeid og en god og ryddig prosess under behandlingen av saken.

Jeg skal ikke i innlegget gå inn på alle endringene i loven, men vil konsentrere meg om det vi ser på som de viktigste endringene, nemlig lovhjemlingen av å ta i bruk auksjonsprinsippet ved tildeling av telisenser, samt opphevingen av den såkalte spesielle framføringsretten Telenor til nå har hatt.

Når det gjelder auksjonsprinsippet, er uenigheten i komiteen ikke særlig stor, selv om det er et flertall og et mindretall. Komiteen er enig om at prinsippet skal lovhjemles. Komiteen er også enig om at bruk av auksjon som hovedregel skal forelegges Stortinget. Og ikke minst er komiteen enig om at den utviklingen vi har sett i en del europeiske land hvor auksjon er brukt som hovedprinsipp ved tildeling av lisenser for nye nett, først og fremst de såkalte UMTS-lisensene, har vært lite heldig. Det finnes flere eksempler på at de aktørene som vant lisenser, har pådratt seg store gjeldsproblemer, og man har ikke fått sikret de samme mulighetene for utbyggingskrav, dekning og hastighet som en anbuds konkurranse ville ha medført.

Grunnen til at en enstemmig komite likevel åpner for en lovhjemling av dette prinsippet, er først og fremst at lisenstilldeling er noe som ikke bare gjelder for nye nett. I behandlingen av statsbudsjettet for 2001 gikk et bredt flertall i Stortinget inn for at ledige frekvenser i såkalte annen generasjons mobilnett – 900- og 1 800-frekvensbåndet – i løpet av 2001 tildeles ved auksjon. De eksisterende mobiloperatørene i dette nettet er i sine konsesjoner pålagt betydelige dekningsforpliktelser, og har en dekning på om lag 94 pst. av befolkningen. I slike tilfeller ser vi at det ikke vil være noen lett oppgave å stille fornuftige krav ved anbud, og auksjon må da kunne brukes. Selvfølgelig er valg av auksjon som tildelingsprinsipp ikke til hinder for at vi fortsatt skal kunne stille krav både til søkerens kompetanse, seriøsitet og økonomi.

La meg kort kommentere komiteens enstemmige tilslutning til Regjeringens forslag om å avskaffe den spesielle adgangen tilbydere med dekningsforpliktelse har i dag til selv å kunne treffe vedtak om ekspropriasjon, den såkalte framføringsretten. Enkelt sagt er dette en rett som først og fremst har eksistert for Telenor, og den har vært begrunnet i de spesielle krav selskapet gjennom konsesjonen har til leveringsplikt når det gjelder tjenester.

Det har vært innvendt mot denne retten at den har fungert konkurransevridende, og det er nok mulig at den ikke har vært med på å fremme like konkurransevilkår. Som følge av den teknologiske utviklingen er det stadig vanskeligere å skille mellom infrastruktur som er spesielt knyttet til leveringsplikten, og tjenester som også går utover denne. Når vi i tillegg får opplyst at denne rettigheten kun er brukt i få, om noen, tilfeller siden loven trådte i kraft, tyder dette på at bestemmelsen bør oppheves.

Så har noen krevd at for å oppnå like konkurransevilkår bør vi i stedet for å oppheve denne retten, utvide den til å omfatte alle aktører på markedet. Jeg er redd for at dette vil gi en helt uholdbar situasjon. Vi har i dag om lag 40 registrerte teleselskaper, og selv om vi stiller krav til dekning og størrelse, vil et slikt forslag likevel kunne føre til at et betydelig antall aktører når som helst med loven i hånd kan komme og grave opp hagen din, for å sette det litt på spissen. Jeg tror ikke at det er særlig ønskelig. Derfor har en enstemmig komite valgt å støtte Regjeringen i at § 10-2 første ledd bør oppheves. Jeg vil likevel understreke at vi har et ansvar for å sikre framføring av telenett over hele landet. Jeg forutsetter derfor at departementet ved eventuelle behandlinger av ekspropriasjonstillatelse etter § 10-2 annet ledd er seg bevisst dette ansvaret og bidrar til at opphevingen av denne framføringsretten ikke medfører vesentlige forsinkelser eller hindre for samfunnsmessig viktige nettutbygginger.

Til slutt vil jeg understreke at de endringer vi vedtar i dag, bidrar, som også saksordføreren var inne på, til et lovverk og en ramme for statlig teleforvaltning som bringer oss mer i takt med situasjonen på telemarkedet og den teknologiske utviklingen. Det vil ikke overraske meg så veldig mye om vi om få år på nytt må behandle endringer i denne loven, ikke fordi vi gjør noe galt og vedtar noe galt i dag, men fordi utviklingen på denne sektoren gjør at vi stadig må fornye også telepolitikken for å møte

nye utfordringer. Og jeg vil understreke at vi på alle måter fortsatt må sørge for å være i forkant på dette området.

**M a r i t N y b a k k** hadde her overtatt presidentplassen.

**Statsråd Terje Moe Gustavsen:** Det er særlig den sterke markedsmessige og teknologiske utviklingen i telesektoren som er grunnlaget for de foreslåtte endringene og tilføyelsene i teleloven som ble lagt fram for Stortinget i begynnelsen av mai i år. Jeg er glad for at komiteens innstilling, som Odelstinget i dag behandler, viser at det i komiteen er enstemmig støtte til så godt som alle de endringsforslag som proposisjonen inneholder. Jeg ser det slik at dette også avspeiler at det er bred enighet om telepolitikken, og tror at nettopp dette er grunnleggende viktig for vekst og utvikling i sektoren. Bare på ett punkt registrerer jeg at det er dissens i komiteen, og det skal jeg få lov til å komme litt tilbake til.

Gjeldende telelov trådte i kraft i 1996 og er senere endret i 1998 og 1999 i forbindelse med deregulering av telesektoren. Den raske utviklingen i telesektoren etter at Stortinget vedtok å oppheve gjenværende eneretter fra 1. januar 1998, gjør det ønskelig med ytterligere tilpassing av lovens bestemmelser til en situasjon med stadig flere aktører og et øket tjenestetilbud.

I proposisjonen foreslås det ellers en del endringer som gjelder frekvensplanlegging og tillatelser til frekvensbruk. Innføringen av nye regler om radio- og teleterminalutstyr gir grunn til noen endringer i telelovens bestemmelser på dette området. Lovendringsforslagene gjenspeiler også utvidet virksomhet for Post- og teletilsynet på EMC-området, Elektromagnetisk kompatibilitet, og når det gjelder Radiostøykontrollens virksomhet, som tilsynet tidligere har fått overført fra Telenor.

Jeg finner særlig grunn til å peke på at man i proposisjonen foreslår å endre reglene om framføringsrett i teleloven. Dette gjør vi for å sikre større grad av likebehandling mellom aktørene på området. Jeg er spesielt glad for at komiteen enstemmig slutter seg til forslaget om å oppheve den spesielle retten som enkelte aktører har hatt til selv å beslutte eiendomsinngrep. Framføringsveiene – kanallegg, tunneler og rør for kabler, master og plattformen for radioantennene mv. – utgjør en stor kostnadskomponent ved anlegg av ny teleinfrastruktur. Det vil være ressursbesparende og gi stordriftsfordeler dersom man i større grad enn i dag kan sikre nye tilbydere av infrastruktur tilgang til eksisterende ressurser for framføring og få til en bedre koordinering ved nybyggingsaktivitet. Dette reiser imidlertid mange problemstillinger. I henhold til Regjeringens handlingsplan for bredbåndskommunikasjon skal forutsetningene for å få til felles utnyttelse av eksisterende og nye framføringsveier for telenett utredes nærmere. Som omtalt i proposisjonen har Samferdselsdepartementet for dette formål nedsatt en bredt sammensatt arbeidsgruppe med representanter for berørte offentlige myndigheter og markedsaktørene. Hovedspørsmålet arbeidsgruppen utreder, er rettslige og

praktiske forutsetninger for å få til felles framføring. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på en egnet måte når arbeidsgruppen senere i år har avsluttet sitt arbeid.

Samferdselsdepartementet forbereder nå arbeidet med å tildele ytterligere frekvenser for bruk til annengenerasjons mobilsystemer. I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2001 bestemte Stortinget at tildeling skal skje ved bruk av auksjon. Dette er lagt til grunn i departementets arbeid med tildelingen, og behovet for forutsigbare rammevilkår for aktørene tilsier at en holder seg til det som Stortinget har bestemt om tildelingsmåte. Jeg er derfor glad for at et stort flertall i komiteen fortsatt ser bruk av auksjon som en hensiktsmessig tildelingsform i forhold til de tillatelser det nå er aktuelt å tildele til bruk av radiofrekvenser. Samferdselsdepartementet legger opp til å finne fram til en auksjonsform som er tilpasset etterspørselen og betalingsviljen i markedet for de ledige frekvensressursene. I arbeidet vil departementet også se hen til erfaringene fra andre land som har gjennomført tilsvarende frekvensauksjoner. Men dette er en bransje i stor forandring, det viser ikke minst erfaringer fra andre land. Dermed vil jeg peke på den usikkerhet som også ligger i bruk av auksjonsprinsipper, men vi vil, som nevnt, videreføre dette arbeidet med sikte på en auksjon i løpet av høsten 2001.

Jeg har for øvrig merket meg komiteens forutsetning i forhold til framtidig bruk av auksjon som tildelingsmåte, og vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte når det eventuelt måtte bli aktuelt i forhold til tildeling av tillatelser til bruk av frekvenser til framtidige større samfunnsviktige systemer.

Men for å være helt ærlig er det ikke mindretallet jeg er mest overrasket over her, men Fremskrittspartiet, som er med på flertallsinnstillingen. Som de fleste vil huske, var dette partiet i april i fjor med i en enstemmig komite som gikk inn for at UMTS-lisensene skulle tildeles etter anbudsprinsippet. En måned senere gjorde partiet kuvenning da revidert nasjonalbudsjett ble behandlet, og ville ha auksjon. Partiet budsjetterte sågar med milliardinntekter fra en slik auksjon i sitt budsjettopplegg for revidert nasjonalbudsjett 2000.

I dag ser vi at partiet på nytt har snudd, og er med i det flertallet som slår fast at vårt valg av anbudsprinsippet ved tildeling av UMTS-lisensene var en riktig vurdering. Enten er det slik at partiet nå for annen gang på ett år har skiftet syn i dette spørsmålet, eller så må Fremskrittspartiets syn være avhengig av om saken behandles i samferdselskomiteen eller om den behandles i finanskomiteen. Forutsigbarhet er ikke under noen omstendighet til stede.

Avslutningsvis vil jeg peke på, som også omtalt i proposisjonen, at Samferdselsdepartementet høsten 2000 gjennomførte en tidlig høring i markedet og blant utvalgte offentlige myndighetsorganer av åtte reguleringsforslag fra EU, den såkalte Review 1999-pakken, som med ett unntak er ment å skulle tre i kraft i fellesskapet fra 1. januar 2002. Departementet arbeider nå med oppfølgingen av denne høringen, og vil for øvrig følge prosessen i EU så tett som mulig. Som følge av EØS-avtalen vil re-

sultatet av EUs regelverksgjennomgang også få betydning for norsk regelverk. De lovendringsforslag som nå framlegges, tar ikke opp i seg eventuelle lovendringer som måtte bli nødvendige som følge av EUs Review 1999. Dette vil jeg komme nærmere tilbake til i framlegg til Stortinget når en ser resultatet av behandlingen av reguleringsforslagene i EU.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 780)

#### S a k n r . 4

*Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. (Innst. O. nr. 109 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 88 (2000-2001))*

**Presidenten:** Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 785)

#### S a k n r . 5

*Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postsel-skap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap (Innst. O. nr. 122 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 89 (2000-2001))*

**Marthe Scharning Lund (A)** (ordfører for saken): I forbindelse med omdanningen av de tidligere forvaltningsbedriftene Postverket og NSB til egne rettssubjekter ble det vedtatt særlover som bygger på den alminnelige aksjelovgivningen. Samtidig ble det bestemt at en skulle videreføre ordningene på personalsiden i henhold til tjenestemannsloven og tjenestetvistloven. Disse bestemmelsene omhandler krav til tilsettingsprosedyrer og oppsigelsesfrister samt fortrinnsrett til ny jobb i staten og ventelønsrettigheter. De slår bl.a. også fast at de nye selskapene er en del av det statlige tariffområdet.

BA-selskapene går i dag gjennom store omstillingsprosesser for nettopp å kunne konkurrere i markeder som stiller store krav til fleksibilitet og effektivitet. Derfor er det nå foreslått å oppheve de fem paragrafene som omhandler disse bestemmelsene. Forslaget er sendt ut på høring, og et klart flertall av høringsinstansene har vært positive. Jeg finner det også riktig å nevne at et stort flertall av selskapenes ansatte har ønsket disse endringene, nettopp for å gi selskapene en sjanse til å få samme rammevilkår som konkurrentene.

Komiteen er enstemmig på alle punkter med ett unntak, og det gjelder § 63, som omhandler fortrinnsrett og ventelønn. Vi vet at selskapene i dag gjennomgår en formidabel omstilling og nedbemanning. Bare i Posten Norge BA vil over 5 000 årsverk forsvinne de neste fire årene. Dette har krevd og vil kreve mye både av ledelsen og de ansatte i selskapene. En av grunnene til at omstil-

lingen kan gjennomføres på en så lite smertefull måte som mulig, er nettopp det gode samarbeidet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Flertallet ønsker at § 63, som omhandler fortrinnsrett og ventelønn, oppheves med virkning først fra 1. januar 2005. Det har vært viktig for flertallet å bidra til at det store omstillingsarbeidet som pågår i selskapene, går så godt som mulig. Mange tusen arbeidsplasser skal bort, og det er derfor viktig at vi gir arbeidstakerne i disse selskapene den tryggheten det er å beholde fortrinnsretten og ventelønn gjennom omstillingsperioden fram til 2005.

At et mindretall, bestående av Høyre og Fremskrittspartiet, har signalisert at de ønsker å oppheve denne paragrafen i dag, får de selv stå for. Men det forunder meg at disse partiene ikke ser verdien av et godt og dynamisk samarbeid mellom arbeidstakere og arbeidsgivere. Det bør også være et tankekors at så godt som alle høringsinstanser har sluttet seg til forslaget fra departementet om opphevelse av fortrinnsrett og ventelønn først i 2005.

Komiteen mener at det er viktig å gi Posten Norge BA og NSB BA så gode vilkår som mulig, slik at de er i stand til å konkurrere i et marked i stadig forandring, og slik at de kan finne fleksible løsninger for selskapene i fremtiden.

Jeg anbefaler med dette innstillingen.

**Thore Aksel Nistad (Frp):** Jeg skal på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet få lov til å legge fram det forslag som er tatt inn i innstillingen på side 3.

I tillegg vil jeg få bemerke at NSB BA og Posten BA har spesielle rammevilkår. Vi mener at de ikke skal ha det. Vi mener at de skal omdannes til aksjeselskap, og at de skal ha like betingelser som andre. Høyre og Fremskrittspartiet påpeker også at det i dag ikke er noen grunn til å ha disse særreglene om at de skal ha ventelønn – man sier at det er 5 000 som blir ledige – og det gjelder både NSB og Posten. Vi mener at muligheten for å få arbeid i dag er så stor at vi ikke vil gå inn for å beholde § 63, men mener at den paragrafen bør oppheves.

**Presidenten:** Thore aksel Nistad har tatt opp det forslag han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 785)

#### S a k n r . 6

*Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap (Innst. O. nr. 120 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 93 (2000-2001))*

**Presidenten:** Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 786)

## S a k n r . 7

*Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer mv. (Hjemmel for norsk merkeordning for landbruksprodukter) (Innst. O. nr. 117 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 85 (2000-2001))*

**Presidenten:** Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 50 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter, de øvrige gruppene 5 minutter hver og en av de uavhengige representantene 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke gis anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

**Morten Lund (Sp)** (komiteens leder og ordfører for saken): Næringskomiteen gir i den innstilling som nå debatteres, sin tilslutning til departementets forslag om en ny merkeordning for matvarer. Departementet gis fullmakt til å vedta de forskrifter som trengs for å etablere merkeordningen, for å føre kontroll og straffe dem som ikke følger reglene, samt kreve inn gebyrer for å finansiere ordningen.

Det er bred enighet i komiteen, og det har det også vært i høringsrunden. Og på samme vis er det enighet om verdiskapingsprogrammet for matproduksjon, som ventelig vil framskaffe et mangfold av nisjeprodukter som kan være aktuelle for denne merkeordning, som baseres på produktets geografiske opprinnelse, tradisjon og egenart.

Det økte mangfoldet som nå framelskes med betydelige offentlige stimulanser, er godt i samsvar med internasjonale mattrender. Stadig flere forbrukere vil etterspørre mat fra egen matkultur og være villig til å betale ekstra for den, samtidig som man ønsker å blande egen matkultur med det man får prøvd fra andre land. Samtidig er forbrukerne opptatt av produktidentitet og produktinformasjon – og framfor alt kravet om at maten er trygg.

Merkeordningen skal imøtekomme disse krav og forventninger fra forbrukerne, samtidig som det skal åpne større markeder for nisjeprodukter med en definert opprinnelse, f.eks. «Lofotlam», produkter med spesielt særpreg som kan defineres godt, f.eks. egg fra frittgående høns og fjellslaktet tamrein eller produkter med en tradisjonell tillagingsmåte, der gammelost fra Sogn eller surpølse fra Røros kan være eksempler.

Drivkraften for dem som søker om å få en merkebeskyttelse på et produkt, er muligheten til å få en høyere pris pr. enhet og å få solgt en større mengde. Først når merket er godt innarbeidet og butikkene rydder plass i hyllene fordi kundene spør, kommer resultatene. Enkelte høringsinstanser har advart med hensyn til at de små nisjeproduktene vil og bør finne andre presentasjonsmåter.

Undertegnede hører til dem som tror det kreves en større økonomisk innsats enn de 3–4 mill. kr pr. år som statsråden har antydnet i brev til komiteen. Jeg vil derfor be om at den økonomiske innsatsen blir vurdert fortløpende. Samtidig tror jeg at det må øves et visst press mot matvarekjedene, slik at de rydder plass for disse produktene før kundene kommer og maser.

Proposisjonen forteller at det er et lite antall produkter som er merket etter en slik ordning i våre nærmeste naboland, bare fire i Sverige og tre i Danmark. Frankrike har 120 produkter og Italia 100. Samtidig forteller proposisjonen at enkelte av produktene har fått et stort internasjonalt marked, og på det viset satt et sted på verdenskartet.

Komiteen har ikke denne våren hatt tid til å møte mange av de småaktørene som er i gang. Jeg vil spå at den nye næringskomiteen vil bli like mye opptatt av de nye bittesmå meieriene som nå startes med spennende nye oster, som denne komiteen har vært av de gammel-dagse nymeieriene som kopierer Tine-produkter. Jeg snakket forleden med en ny meierieier, som er en av 218 medlemmer i Norsk Gårdsmat. Den gården selger nå til Berlin og til en butikkjede i Finland, og til Mega på Steinkjer. 300 geléglass har i løpet av seks-sju år blitt til 30 000. Denne gjengen lager nå egen engrosenhet, og alle er på Internett. De selger for hverandre og åpner markedskanaler.

En annen aktør fra Røros, «Mat fra Fjellregionen», har pekt på faren for at mangfoldet kan bli redusert dersom produksjonsmåten må standardiseres for å tilfredsstille hygienekrav som setter sperre for en tradisjonell framstillingsmåte. Jeg håper vi nå blir enige om å sikre den hygieniske kvaliteten i det ferdige produktet uten å måtte forby produksjonen. Vi har alle sett at andre land, med det samme regelverk som oss, tillater romslige avvik når årelang erfaring viser at det går bra. På samme vis som vi tillater tørking av fisk på hjell, tillates trehyller under parmesanosten og Parma-skinke.

På dette punkt synes det å være uenighet i komiteen. Jeg er overrasket over at Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet ikke er enig i at typiske tradisjonsprodukter som seterost og setersmør må kunne slippes ut på markedet når alle hygieniske krav til varen er i orden. Likeså at man ikke er med på at det må arbeides for at fjellslaktning av tamrein skal kunne reetableres, når fjellslaktning av villrein kan foregå av amatører og selges til restauranter. Dette dreier seg om å ta vare på kvalitet. Trailertransport av rein til slakteriet ivaretar ingen av disse forhold etter min mening.

La meg også få tilføye at jeg har ESA-sjef Knut Almestads ord på at unntaksmuligheten i EU-direktivene også gjelder for Norge, for landbruksprodukter så vel som for fiskemottak. Han påstår at det ikke er EU-kravene som stenger små norske fiskemottak, men vår egen tolking av dem. Senterpartiet håper at Stortinget etter hvert kan gi Næringsmiddeltilsynet lov til å være på parti med dem som skaper mangfold og blåser liv i mattradisjonene.

Jeg vil få fremme det forslaget som står i innstillingen, som jeg senere vil be om tid til å begrunne.

**Presidenten:** Morten Lund har tatt opp det forslaget han refererte til.

**Karin Kjømoen (A):** Saken vi behandler i dag, er en naturlig oppfølging fra myndighetenes side av de trender som gjør seg gjeldende blant forbrukerne i Norge og i Europa for øvrig. Forbrukerne etterspør i dag større mangfold enn tidligere, og stadig flere er villig til å betale ekstra for kvalitet. Det er også en naturlig oppfølging av verdiskapingsprogrammet for matproduksjon, som Stortinget har gitt sin tilslutning til. Merkeordningen vil være en integrert del av dette programmet. Som kjent skal verdiskapingsprogrammet legge til rette for primærprodusenter og næringsmiddelbedrifter som utvikler spesialiserte matvarer av høy kvalitet for salg i markeder med høy betalingsvillighet. Regionale produkter og tjenester skal utvikles til å gi et bærekraftig og vesentlig bidrag til verdiskaping i regionene. Dette vil styrke primærnæringsrollen som produsenter av kollektive goder som levende bygder, vakre kulturlandskap, lokal syssetning, matkultur mv.

Hensynet til forbrukernes valgmulighet og valgfrihet på matområdet er en annen hovedpilar. Målet er å øke forbrukernes frihet til å velge innenfor et større mangfold av produkter og å styrke forbrukernes rett til informasjon.

Det legges opp til å utforme et nasjonalt regelverk med utgangspunkt i EUs regelverk. Blant annet med tanke på framtidig eksport av norske spesialiteter synes dette fornuftig. Det er også verd å merke seg at forbrukernes etterspørsel etter kvalitetsprodukter har økt ved at EUs merkeordning stiller krav til produktkvaliteten.

For komiteens flertall har det på denne bakgrunn vært viktig å understreke betydningen av at listen for godkjenning ikke legges lavere enn i EU-land. Dette betyr ikke at ikke Norge bør få fram et langt større spekter av kvalitetsprodukter enn det antallet som er godkjent innen EU pr. i dag.

Flertallet presiserer at det må være et siktemål at den norske ordningen skal stå sentralt i utviklingen av norske kvalitetsprodukter, og at den skal gi muligheter for de produsentene som satser på å utvikle og markedsføre spesialiserte produkter med et lokalt særpreg.

Den ordningen som nå innføres, vil gjelde for de produkter som faller inn under landbrukskvalitetslovens virkeområde, dvs. varer som er framstilt ved husdyr- eller planteproduksjon, samt viltvoksende vekster. Fiskeriprodukter vil dermed falle utenfor ordningen. Jeg har imidlertid merket meg at departementet vil vurdere en utvidelse av hjemmelen til å omfatte andre matvarer og andre produkter på et senere tidspunkt. Etter min oppfatning vil det være mye positivt å hente ved en slik utvidelse.

Ifølge departementet vil en statlig ordning være riktig for å sikre redelig frambud og for å sikre at det stilles strenge krav til de produsentene som ønsker å benytte seg av ordningen. Dette er jeg helt enig i. Etter mitt syn

er dette en forutsetning for at ordningen skal få den nødvendige integritet og tillit. De personer som skal foreta godkjenning av produkter som skal merkes, må være uavhengige og ikke ha økonomiske interesser i produktene.

Også i denne sammenheng er naturlig nok spørsmålet om finansiering et tema. Etter mitt syn har departementet foreslått en balansert løsning. Det kan ikke være noe å si på at brukerne er med på å betale for en ordning som tar sikte på å øke verdiskapingen. Samtidig er det klart at for høye gebyrer vil kunne virke hemmende, spesielt for nye bedrifter og bedrifter som vil forsøke å reetablere lokale produkter som er forsvunnet i de senere tiårs rasjonalisering av primærproduksjon og næringsmiddelindustri. Det er derfor betryggende at departementet vil ta dette i betraktning ved den endelige utformingen og driften av ordningen.

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Jeg vil først gripe tak i noen av de formuleringene og meningene som saksordføreren førte i marken med hensyn til den nye næringskomiteens interesse for dette området, f.eks. lokalproduksjon og småmeierier rundt omkring i det ganske land. Det er faktisk sånn at vi i Norge har nedlagt utrolig mange meierier rundt omkring i henhold til meieriselskapsloven, og der driftige bønder og lokale krefter har vært villige til å drive dette videre, men der Tine Norske Meierier har satt foten ned. Så her har vi latt muligheter gå fra oss.

Og vi bør blikke litt utover vår egen navle, og se hva som skjer både i og utenfor EU når det gjelder f.eks. småskalameierier. Mange steder har de lokale produksjoner med spesialiteter som de selger til den lokale befolkningen, til turister og andre. Det går helt utmerket! Det er et vell av muligheter, og det er en slik utvikling vi må prøve å gripe fatt i her i Norge også.

Det norske matvaremarkedet har utviklet seg i to hovedretninger de siste årene. Den ene kjennetegnes ved et generelt krav om billigere mat – det har næringskomiteen vært veldig opptatt av. Den andre hovedretningen er den stigende etterspørselen etter spesialprodukter, og da til relativt høye priser. Slike spesialprodukter kan både være norsk tradisjonsmat og importerte spesialiteter.

Mye kan tyde på at vi for spesialprodukter basert på tradisjon og særpreg vil se et voksende marked. Derfor er det viktig at norske produsenter tar tak i de mulighetene de selv har til å produsere de spesialproduktene og spesialsorteringene som markedet etterspør.

Ved behandlingen av landbruksmeldingen for et års tid siden ble det lagt vekt på tiltak som kunne gi en bedre utnyttelse av markedsmulighetene. Og videre ble det gitt uttrykk for lønnsomhetsoppnåelse ved salg av landbruksprodukter som en betydelig forutsetning for en langsiktig matproduksjon. Meldingen var også opptatt av økt frihet for forbrukerne til å velge innenfor et stort produktmangfold. Den merkeordning det nå legges opp til, kombinerer disse to hensyn. Produktene som omfattes, kan gi bedret lønnsomhet for produsentene, samtidig som forbrukerne får flere valgmuligheter med en kvalitetssikring for at produksjonskriteriene faktisk overholdes.

Erfaringer fra andre land tilsier at etablering av en ny norsk merkeordning for landbruksprodukter basert på geografisk opprinnelse, tradisjon og egenart vil være en ønskelig vei å slå inn på. Erfaringene er at EUs merkeordninger, der det stilles krav til produktkvaliteten, har resultert i økt etterspørsel etter kvalitetsprodukter. Og produsentene har også oppnådd trygghet ved at de produktene som er godkjent, gis beskyttelse.

Fremskrittspartiet ser det som positivt at den foreslåtte merkeordningen gis tilknytning til verdiskapingsprogrammet for matproduksjon. Siden dette programmet er bredt anlagt, er det viktig at også den planlagte merkeordningen tar høyde for dette gjennom å gi muligheter både for småskalaprodusenter og produksjon av større volumer av spesialiserte matvarer av høy kvalitet. Det må legges til rette for at primærprodusenter, men også andre, f.eks. en del næringsmiddelbedrifter, skal kunne utvikle sine spesialiteter og nå ut til et marked med høy betalingsvillighet.

Det er et stort behov for en norsk merkeordning for landbruksprodukter. Selv om det legges opp til strenge kriterier for å få en betegnelse beskyttet, er en slik merkeordning møtt med betydelig interesse alt i dag. Derfor vil man gjennom bestemmelsene det legges opp til, kunne trekke utviklingen i samme retning som målene i dagens landbrukspolitikk. Spesialproduktene vil både være viktige supplement for økonomien på norske gårdsbruk, og på samme tid være viktige bidrag i utviklingen av norsk matproduksjon. Forbrukerne får dessuten mer kunnskap og nye vaner. Det må reflekteres i hvordan regelverket bygges opp rundt matproduksjonen.

**Statsråd Bjarne Håkon Hanssen:** Jeg noterer med tilfredshet at næringskomiteen har sluttet seg til Regjeringens forslag om etablering av en ny statlig merkeordning for landbruksprodukter basert på geografisk opprinnelse, tradisjoner og egenart, og at hjemmelsgrunnlaget gis ved fullmaktbestemmelse i lov av 17. juni 1932 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v.

Den norske merkeordningen Regjeringen foreslår, vil være en integrert del av Regjeringens verdiskapingsprogram for matproduksjon, som er et program for innovasjon og mangfold på matområdet. Programmet skal legge til rette for primærprodusenter og næringsmiddelbedrifter som utvikler matvarer av spesiell kvalitet for salg i markeder hvor det kan tas ut en merverdi som følge av økt betalingsvillighet. Dette er elementer ved landbrukspolitikken som har vært relativt lite fremtredende i etterkrigstiden, men som nå tas i bruk for å stimulere til nyskaping, omstillingsevne og konkurranse. Erfaringer fra andre land viser jo at slike merkeordninger kan føre til økt valgmulighet for forbrukerne samt bedre informasjon om matvarens opprinnelse og kvalitet.

Når det gjelder merkeordningens virkeområde, omfatter lovendringen i utgangspunktet varer som er fremstilt ved husdyr- og planteproduksjon samt viltvoksende vekster. Jeg konstaterer at næringskomiteen påpeker at produkter av innenlandsfisk skal inkluderes i ordningen, og vil følge opp dette.

Merkeordningen vil bli utformet i form av en generell forskrift som inneholder et helt spekter av vilkår og organisatoriske bestemmelser. Det vil deretter bli utarbeidet spesielle bestemmelser for hvert produkt som blir beskyttet.

I Regjeringens forslag går det fram at det legges opp til strenge kriterier for å få en betegnelse beskyttet. Jeg konstaterer at næringskomiteens flertall er enig i dette. Jeg er videre glad for komiteens tilslutning til Regjeringens modell for finansiering av merkeordningen.

Jeg konstaterer også med tilfredshet at næringskomiteens flertall deler Regjeringens syn på viktigheten av at den nye merkeordningen ivaretar forbrukernes krav, og at det forutsettes at produktene tilfredsstiller kravene i hygieneregelverket. Jeg vil legge til at det er her dreier seg om regler som vi er bundet av i medhold av EØS-avtalen. Det er riktig som næringskomiteen viser til, at detaljerte hygieniske krav til produksjonsmåte ofte oppleves som en begrensning for dem som ønsker å starte opp med småskalaproduksjon, og når det gjelder å reetablere trygge produkter med lokalt særpreg. Det er derfor, slik næringskomiteens også peker på, behov for en individuelt tilpasset og risikobasert utøvelse av tilsyn ved håndhevelse av dette regelverket.

**Eirin Faldet** hadde her overtatt presidentplassen..

**Presidenten:** De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

**Morten Lund (Sp):** Det er til gjensidig glede, tror jeg, at det nå opprettes flere meierier enn det legges ned. Representanten Hedstrøm var inne på hvorfor de ble nedlagt, og mener at det er bøndene som har gjort det. Jeg tror ansvaret for det er delt – at politikken også har vært slik at de ble tvunget til å gjøre det.

Jeg bad om ordet for å si litt om det temaet som Senterpartiet tar opp i en egen merknad, nemlig ønsket om en egen merkeordning som handler om sunnhet i matvarene. Vi har mange merkeordninger allerede, og vi får da en ny en, og jeg er overbevist om at vi også kommer til å få en merkeordning som angår sunnhet i matvarene. Når en lager til dette, er det viktig at en tilpasser det slik at det ikke blir for mange organ som skal passe på, at en skal klare å bruke det samme organet til å passe på ulike ordninger. Det kan bli forvirrende for forbrukerne hvis det blir et virvar av merker og ulike aktører som skal ut og kontrollere dette. Men interessen i dag for produkter og matvarer som det står «helsekost» på, er så stor at vi, som andre land, kommer til å få ordninger som gjør at det kan stå på matvarene at dette inneholder stoffer som er bra for helsen din.

Komiteen ble ved besøk på MATFORSK gjort kjent med at forskerne vet at enkelte matvarer inneholder stoffer som har slike funksjoner, at komponenter i visse næringsstoffer kan forebygge kreft og hjerte-/karsykdommer. Omsetningen av helsekost øker mer enn noe annet. Samtidig har vi en lov om legemidler som forbyr at det



angis i en annonse eller på et næringsmiddel at dette er et produkt som er bra for helsen din. Jeg mener vi skal oppheve det forbudet og i stedet få en ordning med kontroll og dokumentasjon av at det som påstås fra produsenten, er rett. Det har noen av nabolandene våre fått. Foreløpig har ikke EU påbudt det, men jeg synes godt at vi kan starte en prosess for å få til dette uten at det kommer som ordre fra EU. Derfor fremmer Senterpartiet følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram forslag om en ordning som tillater bruk av helsepåstander ved merking og markedsføring av næringsmidler.»

Jeg vet at næringsmiddelindustrien er interessert i og opptatt av dette. De kommer til å sette inn store forskningsmidler for å komme videre, for å finne ut mer om dette, og de vet at de er nødt til å dokumentere sine påstander veldig godt. Jeg mener at dette skal kunne gjøres uten at det settes et negativt stempel på ubearbeidede matvarer, at de ikke skal bli mindreverdige.

Jeg er litt overrasket over at regjeringspartiet ikke er med på dette, ettersom jeg vet at det arbeides med planer om å sette i gang dette i enkelte regjeringskontor.

**Presidenten:** Representanten Morten Lund har tatt opp det forslaget han selv refererte.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.  
(Votering, se side 786)

#### S a k n r . 8

*Innstilling frå næringskomiteen om lov om endringar i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i ein-skilde andre lover* (Innst. O. nr. 95 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 76 (2000-2001))

**Erling Brandsnes (A)** (ordfører for saken): Forslaget til endringer i lov om jordskifte er fremmet først og fremst for å gi jordskifteretten klare hjemler for å gjennomføre store makeskiftesaker, slik som Stortinget har forutsatt. Eksempel på en slik sak er Rødsmoen, Rena leir. Dessuten får jordskifteretten hjemmel til å holde grensegangssak for grenser som gjelder offentligrettslige råderettsinnskrenkninger. Noen endringer i odelsloven, i lov om grannegjerde, i vegloven og i lov om særlige råderetter over fremmed eiendom er også tatt med i Ot.prp. nr. 76.

Etter lovendringen vil jordskifteretten øke sin kompetanse til å holde avtaleskjønn også for erstatningsareal som ligger utenfor selve jordskiftefeltet. Dette skjønnet kan holdes som en del av jordskiftesaken. Dette skjedde ved etableringen av Rena leir, og en evaluering av Christie-utvalget konkluderer med at denne saken ble taklet på en svært vellykket måte.

Borgarting lagmannsrett og Agder lagmannsrett stiller i sine høringsnotat spørsmål ved forholdet mellom det ordinære domstolsapparatet og jordskifteretten. Ettersom jordskifteretten ytterligere øker sin kompetanse i saker som tradisjonelt har vært behandlet i det ordinære domstolsapparatet, finner lagmannsretten det betimelig å reise dette spørsmålet. Til dette er å si at Regjeringen har

oppnevnt et utvalg for å vurdere jordskifterettens framtidige stilling og funksjon. Dette utvalget, Løken-utvalget, skal avgi innstilling innen 1. juni 2002.

Det blir i våre dager fort spørsmål om hvorvidt lovendringer og regelendringer fører til forenklinger. Om det er det å si at om det i denne saken ikke er de helt store forenklingene, så finnes det også elementer av det her. For det første skal jordskifteretten kunne settes med to meddommere i stedet for fire hvis de to dommerne både er medlem av skjønnsmannsutvalget og medlem av meddommerutvalget. For det andre kan jordskifteretten fatte et rettsfastsettende vedtak med en gang dersom partene er enig i vedtaket. Det betyr at en unngår unødig korrespondanse etter selve forhandlingene og vedtaket i jordskifteretten.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.  
(Votering, se side 787)

#### S a k n r . 9

*Innstilling frå næringskomiteen om lov om endringer i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. og lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk (kontrolltiltak)* (Innst. O. nr. 116 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 92 (2000-2001))

**Presidenten:** Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 50 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 10 minutter, de øvrige grupper 5 minutter hver og en av de uavhengige representantene 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

**Rita Tveiten (A)** (ordfører for saka): Stortinget har nyleg hørt fiskeriministeren si utgreiing om lovkrekingar i fiskerinæringa, og debatterte same temaet den 8. mai. Debatten den gongen viste stor semje, og i dag følger Stortinget opp med ei rekkje endringar i lov om saltvassfiske og i lov om omsetjing av råfisk. Eg vil understreka at komiteen er samstemt i denne saka, noko som er ein stor styrke når ein tenkjer på kor høgt lydnivået kring fiskefusksakene har vore i media og elles dei siste månadene.

Fiskeressursane våre høyrer til det norske folket i fellesskap. Kven som har rett til å fangsta på desse ressursane, er regulert gjennom fiskerilovgjevinga vår. Ved handsaminga av St.meld. nr. 51 for 1997-1998, om Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, uttalte Stortinget at Noreg skal vera fremst i verda når det gjeld m.a. fiskeriforvaltning.

Noreg er eit lite land, men ei stormakt når det gjeld fiskeri, medrekna at me er ein av verdas største eksportørar av sjømat. Det er klår samanheng mellom det å luk-

kast med marknadsarbeidet og det at det er tiltru til dei forvaltingsregima me nyttar oss av i Noreg.

Det er vidare heilt avgjerande for kvotetilrådingane frå år til år at utrekningsmodellane vert fylde med pålitelege og fullstendige data. Uregistrerte uttak gjer eit slikt arbeid umogeleg, noko som er heilt uakseptabelt. Det slår dessutan tilbake på næringsutøvarane ved at det før eller seinare kan bety ei krise ved at ulike fiskebestandar syner eit så lavt nivå at det kan verta nødvendig med dramatiske kutt i kvotetilrådingane – og i verste fall full stopp i det aktuelle fisket.

Det er positivt at det no vert innført ei ordning der fiskarar og mottak på land eller fartøy som tek imot fangsten, må ferda ut og underskriva eit dokument med relevante opplysingar – ein landingssetel – også når fisken vert levert med tanke på at omsetjinga skal skje på eit anna tidspunkt enn landingstidspunktet. Eit døme kan vera levering til eit frysehotell. Heile poenget er at myndighetene må ha kunnskap om den mengda fisk som faktisk er tatt opp, for å kunna utøva ei forsvarleg forvaltning av fiskeressursane våre.

Det er grunn til å minna om at dei levande marine ressursane er fornybare, men ikkje uuttømmelege, og at hausting og anna verksemd difor må utøvast og regulert både på kort og lang sikt. Dette står og fell med haldningane knytte til hausting av levande ressursar i eit langsiktig perspektiv. Eg meiner departementet bør vurdere å innføra eit eige ressurs sertifikat for den som sit med ansvaret om bord på det einskilde fiskefartøyet. I dag trengst det eit utvida kompetansefelt for å styrkja haldningane knytte til utnytting av våre marine ressursar. Ein måte å gjera dette på er å stilla krav om også fiskerifagleg kompetanse i tillegg til den reint navigasjonsmessige.

I arbeidet med å skjerpa kontrolltiltaka er det bruk for ein del større og mindre endringar i fleire lover innan fiskerilovgjevinga. Ein samla komite legg til grunn at den fiskerilovgjevinga me endar opp med, skal ha nødvendig legitimitet og vera av eit omfang og på eit detaljeringsnivå som både sikrar ei berekraftig ressursforvaltning og er utforma slik at fiskarane har høve til å halda seg innanfor lova i det som er normal utøving av deira virke. Det same må gjelda andre yrkesutøvarar innan fiskerinæringa, t.d. i fiskemottaka.

Det må takast i bruk eit sett av reaksjonsmåtar i arbeidet med å koma fiskefusket til livs, og sanksjonane må stå i forhold til lovbrota. Sanksjonane må klart avspeгла at kostnadene ved å bryta regelverket er større enn vinsten av slik verksemd. Det må nyttast strenge sanksjonar når tillitsbrotet mellom fellesskapet og den einskilde konsesjons- og løyvehavar er av særleg grov karakter. Sanksjonen kan i slike tilfelle òg vera at løyve til å kjøpa fisk, driva fiske eller anna tilknytt aktivitet vert inndrege for kortare eller lengre tidsrom, eller på permanent basis. Det er grunn til å minna om at slike reaksjonar har det vore veldig få av til no.

Det er naturleg at fiskeriverksemdar, anten dei er å finna til sjøs eller på land, må omfattast med same form for innsyn som andre verksemdar, også når det gjeld bakomliggjande dokumentasjon av forretningsdrifta. Det same gjeld straffereaksjonar. Dette er ei naturleg utvik-

ling ettersom fiskerisektoren er forventa å få ei rivande utvikling i åra som kjem, men det vil ikkje vera fri etableringsrett, jf. både deltakarlova og råfisklova.

Spelereglane skal altså vera tydelege, slik at næringsutøvarane og samfunnet har klart føre seg kva som er kontrakten dei imellom.

**Jon Lilletun (KrF):** Eg vil slutte meg til det saksordføraren i sitt innlegg framførte på vegner av komiteen. Det er viktig at vi i ei slik sak har ein samrøystes komite.

Noreg har teke på seg store oppgåver og har store visjonar om korleis vi skal oppfatta internasjonalt. Då må vi ha ei forvaltning som har tillit. Difor kan det vere grunn til å sjå på historia, om vi for lenge har akseptert og høyrte diverse rykte utan at vi i tilstrekkeleg grad har røkt etter om rykta hadde noko føre seg eller ikkje.

Når saka fyrst eksploderte, vil eg ros i forhold til den måten som fiskeriministeren greip tak i saka på, og eg vil rose den dialogen som er ført med næringa. Eg synest òg at framlegga som er komne her i dag, verkar tilfredsstillande, og at reaksjonsmåtene er gode – men dei må handhevast.

Difor skal eg ikkje oppta meir av Stortingets tid i forhold til denne saka, berre tilrå innstillinga og håpe at vi ikkje om nokre år skal oppleve at vi får same typen erfaringar, men at vi gjennom det vedtaket vi gjer i dag, har forvalta næringa på ein måte som gjer at vi har oppretta tilliten igjen internasjonalt.

**Ivar Kristiansen (H):** Det er all grunn til å gi honnør til departementets oppfølging i en sak som har fått veldig stor oppmerksomhet og fokusering. Det såkalte fiskefusket fikk jo toppet sin aktualitet like rundt årsskiftet.

Høyre forlangte fiskeriministerens redegjørelse i Stortinget. Den fikk vi. Det er fra Høyres side bare å slå fast at vi er fornøyd med den oppfølgingen – og med tempoet i oppfølgingen – som har funnet sted fra departementets side. I dette tilfellet kan Fiskeridepartementet fremstå som et godt eksempel overfor andre departementer når det gjelder å holde tempoet i en viktig sak oppe.

Saksordføreren har på en grei måte redegjort for komiteens oppfatning, og det meste av det hun var inne på, slutter vi oss selvfølgelig til.

Departementet må i oppfølgingen av forskriftene til loven sørge for at aktørene på en oversiktlig måte får kjennskap til de reglene og de tiltak som blir iverksatt. Da vil jeg bare henlede oppmerksomheten på at oppfølgingen av kontrolltiltak ikke må bære preg av at man utilsiktet skaper lovbrudd, og at det ikke må være regler som skaper unødvendige lovbrutere og lovbrudd, men at man har ordninger og regler, f.eks. når det gjelder begrepet «bifangst», slik at kontrollen med og oppmerksomheten på de små ting ikke stjeler oppmerksomheten fra det som er alvorlig, det som er viktig.

Derfor slutter Høyre seg til de foreslåtte tiltak som komiteen i dag legger frem forslag om.

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Dette lovforslaget om kontrolltiltak innen fiskerisektoren dreier seg i all hovedsak

om en utvidet kontrolladgang når det gjelder mottak, transport og omsetning av fisk og fiskeprodukter i områder – eller overfor fartøyer – som er underlagt norsk jurisdiksjon. Ikke bare tiltak, men strengere reaksjoner skal iverksettes for å stoppe ulovlighetene.

Dette er også en konkret oppfølging med bakgrunn i den redegjørelse som fiskeriministeren 3. mai i år holdt om fiskejuks og tiltak i den forbindelse. Vi fikk informasjon om tiltak som var iverksatt, og om tiltak som skulle gjennomføres. Komiteens innstilling bebuder støtte til departementets forslag.

Uttalelsene til fiskekjøper Odd Lorentzen i Dagbladet 21. november i fjor om storstilt fiskejuks utløste kraftige reaksjoner. Opplysningene om at store trålfangster ble lastet rett om bord i trailere uten å være registrert noen steder, fikk fart på våre myndigheter. En uke senere var Fiskeridepartementet ute med en pressemelding og varslet økt kontrollvirksomhet og strengere reaksjoner fra myndighetenes side. Fiskeriministeren hadde fått sannsynliggjort at det foregår juks og ulovligheter av et slikt omfang at det ikke kan aksepteres.

I redegjørelsen for Stortinget ble det presentert statistikker fra Fiskeridirektoratet som viste at antallet reaksjoner, inndragninger, advarsler og anmeldelser på slutten av 1990-tallet har økt med 3-6 pst. i forhold til midten av 1990-årene. Direktoratet anslår at kvotejukset kan ligge på fra 0 til 20 pst. av bokført fangst, alt etter hvilket fiskeri det dreier seg om. Med en bokført førstehåndsverdi på 10 milliarder kr årlig tyder dette på omgælinger i et så stort omfang at det utgjør betydelige verdier. Det er bakgrunnen for at alle politiske miljøer slutter opp om behovet for tiltak. Det er en erkjennelse av at kontrollbehovet er til stede, og at det er ønskelig å øke kontrollen og gjennomføre strengere reaksjoner fra myndighetenes side.

Når det er sagt: Det er viktig å se de lovforslag som nå presenteres, i sammenheng med den fiskeripolitikken som føres i dag. Mange autoriteter i fiskerinæringen er overbevist om at overkapasiteten i fiskeflåten er hovedårsaken til det omfattende fiskejukset. De norske kvotene kunne vært tatt opp med to tredjedeler av den eksisterende flåten. Det er derfor viktig å ta ondet ved roten, nemlig å redusere overkapasiteten i fiskeriene. Heldigvis er det stadig flere som innser at det er et behov for omfattende endringer i forvaltningen av hele næringen. Da må markedsmechanismen i større grad tas i bruk. Et marked vil avdekke hvor mange det er plass til i næringen hvis det skal gi både aktører og samfunn tilfredsstillende avkastning.

**Leif Helge Kongshaug (V):** Jeg vil bare kort få slutte meg til den rosen som departementet har fått i denne saken. Det er jo slik at det har vært sterkt fokus på fiskejuks det halvåret som er gått, og som det er sagt her, eksploderte det etter de avsløringene som fant sted. Men det er en kjent sak at det har foregått over lengre tid. Det har vært en god oppfølging av redegjørelsen, og de tiltakene som nå foreligger, er gode. Det har også vært en

god prosess, med høringer og deltakelse fra de impliserte i næringen.

Nå er det slik at fiskerinæringen er en gjennomregulert næring – vi har et detaljert regelverk. Slik må det være. Vi har overkapasitet, som flere har nevnt, og ved overkapasitet og gode priser fristes man selvfølgelig til å foreta seg ting som en ikke bør. Uavhengig av det må det være en klar målsetting å få et så enkelt regelverk som mulig, men likevel hensiktsmessig. Jeg ber om at man går igjennom regelverket med det i tankene at regelverket ikke er slik at det er vanskelig å komme utenom det å kunne bli lovbytere i enkelte sammenhenger. Et enkelt regelverk og et hensiktsmessig regelverk er viktig.

Det er også behov for en sterk kontroll på området. Det jeg vil appellere til statsråden om, er å utnytte de systemer og de organer som vi allerede har i dag – jeg tenker her på salgslagene, som har rutiner og har apparater og system som gjør at nettopp salgslagene kan være en god medspiller i forbindelse med denne saken. Det er viktig nå å spille på den infrastrukturen som allerede fins, og ikke nødvendigvis opprette helt ensidige, offentlig organer ved siden av de systemene som allerede er der. Så min appell er: Se på de systemene som allerede fins i salgslagene i dag, og se om ikke de kan utnyttes i et godt samarbeid med det offentlige!

**Presidenten:** De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

**Statsråd Otto Gregussen:** Det som gjorde at jeg ville gripe ordet i denne saken, var at det er flere av representantene som har påpekt behovet for å få til et enklere regelverk. Det er jeg veldig enig i. Det er veldig viktig at regelverket skal være både enkelt og forståelig og akseptert av næringsutøverne. Derfor kjører vi prosesser i næringen hvor vi så langt som vi klarer, involverer de aktive organisasjonene i beslutningsprosessene, og dette skal vi fortsette med.

Men jeg vil allikevel si at kanskje det viktigste vi skal jobbe med i fremtiden for å komme dette uvesenet til livs, er holdninger. Hvis vi skaper en holdning i næringen om at alle sammen har et ansvar for ikke å sage over den grenen som vi sitter på, skaper vi et mye, mye bedre grunnlag for å få til en effektiv kontroll og for at fiskerireguleringene rent faktisk blir slik vi har tenkt. Det er den største utfordringen. Den ligger på oss som fiskerimyndigheter, men den ligger i stor grad på de aktive utøverne i næringen i alle ledd.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9, og den er da ferdigdebattert – på en veldig positiv måte, har presidenten registrert.

(Votering, se side 789)

Tiden for formiddagsmøtet er omme, og vi starter ettermiddagens møte kl. 18 med sak nr. 10.

**Møte torsdag den 7. juni kl. 18**

President: Gunnar Skaug

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 44)

Sak nr. 10

*Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v. (vederlag ved tildeling av konsesjoner for matfiskeoppdrett av laks og ørret)* (Innst. O. nr. 123 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 65 (2000-2001))

**Presidenten:** Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten begrenses til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Høyre 10 minutter, Fremskrittspartiet 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter, Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter og en av de uavhengige representantene 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå – under sterk tvil – at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver parti-gruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

- Det anses vedtatt.

**Ivar Kristiansen (H)** (ordfører for saken): Føringsene for dagens debatt om vederlag for oppdrettskonsesjoner ble i realiteten lagt under fjorårets budsjettforhandlinger og budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og sentrums-partiene. Det er derfor disse partiene som står bak flertallsinnstillingen. Her foreslås det at det skal tildeles 35 konsesjoner i første tildelingsrunde, med mulighet for å øke tallet til 40 dersom departementet finner det forsvarlig. Flertallet mener videre at det skal innkasseres et vederlag på i utgangspunktet 5 mill. kr pr. konsesjon, og legger til grunn at en nytildelt konsesjon ikke kan overdras i løpet av en 10-årsperiode.

Flertallet legger flere føringer i innstillingen hva angår hvilke kriterier som skal benyttes ved tildeling av konsesjoner. Det samme flertallet ber i innstillingen departementet utrede nærmere en ordning med arealavgift. Det samme gjelder spørsmålet om produksjonsavgift. Departementet blir også satt til å utrede nærmere avgiftsspørsmål ved videresalg av konsesjoner.

Fra Høyres side er det bare å slå fast at vi er skuffet over så vel proposisjonen som flertallsinnstillingen fra komiteen. Årets tildelingsrunde er den første siden 1989. Høyre mener at flertallspartiene legger seg på en linje med svært beskjedne ambisjoner på vegne av næringen. Høyre ønsker som et minimum å øke antallet nye conse-

sjoner til 50. Tallet 35, som Arbeiderpartiet og sentrums-partiene legger seg på, tilsvarer knapt halvparten av den årlige lakseproduksjonsvekst. Rent bedrøvelig mener Høyre det er når Arbeiderpartiet og sentrum har plukket ut norsk oppdrettsnæring som en næring der aktørene fra nå av må forvente å betale en høy pris på inngangsbilletten. Norsk oppdrettsnæring må videre fra nå av belage seg på å bli utsatt for nye avgifter. Høyre går mot at det skal innkasseres et vederlag til statskassen for nye konsesjoner. Vi er også imot at norsk oppdrettsnæring skal bli utsatt for særnorske, nye avgifter, som vil ha det som resultat at næringen risikerer å redusere sin internasjonale konkurransedyktighet. Vederlag og høye avgifter vil heve den finansielle terskelen for å etablere seg i næringen. Særlig for de mange hundre gründere og mindre oppdrettere med begrenset egenkapital som ønsker å komme i gang med oppdrettsvirksomhet eller å utvide et lite anlegg, kan det bli vanskelig å skaffe tilstrekkelig finansiering.

Jeg tror hele norskekysten i dag vil legge merke til sentrums-partienes fullstendige knefall for Arbeiderpartiets avgifts- og reguleringspolitikk. Etter Høyres oppfatning vender man blikket bort fra de muligheter norsk oppdrettsnæring har til å kunne bli en solid vekstnæring i deler av Norge som preges av tilbakegang i befolkningen, og som sårt trenger stimuli til ny næringsvirksomhet.

Høyre ønsker i utgangspunktet å innføre full etableringsfrihet i oppdrettsnæringen og går derfor imot å ta vederlag for nye konsesjoner. Så lenge konsesjonssystemet består, går Høyre imot å nedfelle ikke-kommersielle kriterier ved tildeling av nye konsesjoner, som kjønn, etnisk tilhørighet og hvor mange konsesjoner søkeren har fra før osv. Ved fri etablering kan alle med tilgang til en godkjent oppdrettslokalitet drive oppdrett. Derfor vil Høyre erstatte dagens konsesjonssystem med en godkjenningssystem der det stilles krav til miljø, dyrehelse og faglig kompetanse. En slik politikk vil sørge for at det er markedet og tilgangen på egnede kystarealer som setter grenser for vekstmulighetene i næringen.

Inntil markedsadgangen til EU er forbedret, er vi inntil videre bundet opp til produksjonsbegrensninger for laks. Spørsmålet som vi før eller siden må stille oss, er hvor lenge vi skal binde oss opp til de begrensninger som lakseavtalen med EU innebærer. Dagens norske oppdrettspolitikk som føres i regi av Arbeiderpartiet og sentrums-partiene, gir som resultat at veksten i lakseproduksjonen er langt større utenfor landets grenser enn innenfor. En svært stor del av veksten i utlandet er det faktisk norske aktører som står bak. Selv den norske stat, med tidligere Statkorn i spissen, investerer med det samme stortingsflertalls velsignelse i disse tider milliardbeløp utenfor landets grenser.

Jeg er redd for at dagens stortingsbehandling neppe vil redusere norske aktørers interesse for å satse ute. I dag ser det ut til at oppdrett på verdensbasis vokser med rundt 10 pst. pr. år. Til sammenligning har den årlige veksten i Chile de siste årene vært på hele 25 pst. En av grunnene til at mange norske selskaper vender blikket

mot Chile og Canada, er de langt enklere systemene for tildeling av produksjonstillatelser. Den chilenske fiskeriministeren sier bl.a. at landets eksportpotensial innen oppdrett i løpet av en tjueårsperiode vil komme opp imot 180 milliarder kr pr. år. I år 2000 utgjorde den chilenske eksporten rundt 9 milliarder kr. Til sammenligning vet vi at Norge eksporterte laks og ørret for vel 13 milliarder kr siste år. Chile har nå en målsetting om at en søker bør ha svar på sin søknad i løpet av tre til seks måneder. Målsettingen i Chile er at det i prinsippet skal bli fritt frem for oppdrett, unntatt i områder der det eksplisitt er nedlagt forbud. Her hjemme går det ti til tolv år mellom tildelingsrundene, med det utfall at konsesjoner er blitt de reneste verdipapirer, som kan omsettes med betydelige milliongevinster.

Få land har de klimatiske og miljømessige mulighetene for havbruk som Norge. Imidlertid vil norsk laks i stadig større grad komme til å møte hardere internasjonal konkurranse i markedet, og i stor grad fra laks som norske eierinteresser står bak. Skadevirkningene av Arbeiderpartiets og sentrums politikk er videre at de skyhøye ambisjonene som vi har på vegne av norsk fiskerinæring, må reduseres så lenge mulighetene i markedet er begrenset, etableringene er begrenset, og videreforedling av norsk fisk i hovedsak skjer utenfor landets grenser. For andre fiskeslag enn laks bør det så raskt som mulig åpnes for full etableringsfrihet.

Høyre har i utgangspunktet sluttet seg til prinsippet om å opprette nasjonale laksevassdrag. Høyre vil gå noe mer nennsomt til verks enn forslagene fra Villaksutvalget. Dette gjelder spesielt mulighetene for oppdrett i Øst-Finnmark. Det er stillstand i utviklingen av lakseoppdrettsnæringen i Øst-Finnmark i påvente av behandlingen av Villaksutvalgets innstilling. Høyre ber derfor Regjeringen i kommende tildelingsperiode om å sørge for at det tildeles konsesjoner i Øst-Finnmark.

Vi vet at det i år produseres rundt 500 000 tonn oppdrettslaks i Norge. Det er nær det dobbelte av den totale norske kjøttproduksjonen. Til sammenligning vet vi at det totale kyllingoppdrett i Europa ligger på anslagsvis 35 mill. tonn. For norsk laks er mulighetene enorme, og markedet likeså. Det er stort – det er enormt. La derfor ikke norsk reguleringsiver dempe tempoet, ambisjonene og mulighetene for denne suksessfulle næringen, som skal gire opp livet langs norskekysten.

Til slutt tar jeg opp de forslag som Høyre er med på og står bak, som er referert i innstillingen.

**Presidenten:** Ivar Kristiansen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

**Rita Tveiten (A):** Det er fint om me får litt temperatur i denne salen i dag, for i næringskomiteen er me i den heldige situasjonen at me er einige om det meste. Så ein slik debatt kan friska opp. I den samanheng vil eg ha ein liten replikk til den talaren som nettopp var på talarstolen.

Ivar Kristiansen var inne på at moglegheitene i marknaden er avgrensa. Det har han heilt rett i. Det er slik at

Noreg har valt å stå utanfor EU, som er hovudmarknaden vår. Difor har me måtta ta innover oss ein del reguleringar som det er vanskeleg for oss på eigen kjøll å komma forbi. Eg vil gjerne spørja representanten Kristiansen om korleis han vil få til full etableringsfridom og samtidig overhalda dei avtalane som me har med EU når det gjeld produksjon av laks.

Representanten Kristiansen var òg inne på at det no vil verta ein høg pris på inngangsbilletten for å koma inn i oppdrettsnæringa, og at det er ti-tolv år sidan det sist vart tildelt nye konsesjonar. Meiner representanten Kristiansen at det er ein låg pris på inngangsbilletten for å koma inn i oppdrettsnæringa i dag? Det er slik at skal nokon nye koma inn, må dei kjøpa eit selskap som har ein konsesjon. Etter det eg kan lesa i fiskeripressa, kostar eit slikt løyve lett mellom 20 mill. kr og 30 mill. kr, kanskje opp i 40 mill. kr. Eg går ut frå at med det nivået som me no legg oss på, vil det vera moglegheiter for fleire. Det er viktig at Kristiansen svarer på desse spørsmåla. Kva vil konsekvensen vera av Høgre sin politikk med full etableringsfridom? Trur han at det er noko oppdrettsnæringa i Noreg ynskjer seg på det noverande tidspunktet?

**Ivar Kristiansen (H):** Jeg tror nok at man vil kunne risikere å få litt ulike svar alt etter hvem man spør. Spør man de som er inne i næringen i dag, som har fått sine konsesjoner, i hovedsak i utgangspunktet uten noen form for vederlag, og som også får glede av den årlige tildelte vektsten i førkvoten, vil nok de muligens synes at det er greit at de nye som skal inn, betaler en inngangsbillett for å komme inn i denne næringen.

Men spør vi de mange, mange hundre som bor i lokalsamfunn langs kysten, og som har en forventning og en tro på at de kan bidra til å skape næringsvirksomhet langs kysten, som vi alle sammen vet det er et sterkt behov for, og som må kunne få lov til å utvikle seg, særlig i de områdene av landet som er mest velegnet til å drive oppdrettsvirksomhet – det er jo et paradoks at disse mer eller mindre er de områdene som har den største tilbakegang eller gal alderssammensetning i utgangspunktet – vil nok disse gi et annet svar, vil jeg tro, enn at det skal være nødvendig å betale 5 mill. kr for å komme inn og få tildelt konsesjon før man starter med de øvrige anleggsinvesteringer, som ganske sikkert vil kunne komme opp i flere titalls millioner. I hvert fall snakker vi om 15-20 mill. kr før man er i gang.

Vi ønsker å slippe denne næringen fri. Vi har en stor tro på aktørene innenfor denne næringen. Vi har tro på at de i like stor grad er i stand til å forvalte vekst, utvikling og markedskunnskap som norske politikere er til å styre denne næringen og denne veksten.

Vi ser også at sågar muligheten som vi i denne sal har til å øke antall konsesjoner, ønsker man heller ikke å bruke. Derfor er dette blitt en sak som preges mer av begrensninger enn av å se på muligheter.

**Randi Karlstrøm (KrF):** Vi i denne salen har store forventninger til norsk havbruk. Vi har sågar ved veldig mange anledninger sagt at vi forventer at havbruksnærin-

ga skal overta etter oljen. Da må også denne næringa være innstilt på at når den tid kommer, må den være med og gi et tilsvarende verdibidrag til samfunnet. Men det er ennå langt fram før denne næringa skal overta etter oljen. Vi er i starten av et eventyr.

Det som denne saken gjelder, er: Hva vil vi med norsk havbruk? Hva vil vi med kystsonen? Hva gjør vi med alle interessekonfliktene, og hva gjør vi med de raske strukturendringene som skjer? Hva gjør vi for å sikre det lokale eierskapet?

Markedssituasjonen er ikke så enkel. Vi har lakseavtalen som skal forhandles. Vi har begrensninger på før som vil inntre i ganske nær framtid. Da er det helt uforståelig for meg at Høyre vil oppheve oppdrettsloven og relevante lover og sikre full etableringsfrihet innenfor oppdrett av marine fiskeslag. Jeg kan ikke skjønne at den etablerte næringa er interessert i et slikt frislepp. Det kan trekke ut botnen i det som denne næringa, disse aktørene har vært med og bygd opp gjennom de siste 20-30 år. Mener Høyre virkelig at vi i dag kan oppheve oppdrettsloven, og at næringa kan leve med den markedssituasjonen vi da vil påføre dem?

**Ivar Kristiansen (H):** Jeg er redd for at Høyre ikke kan dele det utall av bekymringer som enkeltrepresentanter og partier er i stand til å fremføre i denne sak i denne sal. Det vil overhodet ikke være aktuelt for Høyre å skulle ha en slik utvikling langs kysten innenfor en næring som så til de grader har potensial og er skjeftet for en sunn og god vekst, at vi skal kjøre med handbremsen på, attpå til med så fullt kjørt på bremsen og så mange bekymringer at man ser at norske aktører i dag, med den norske stat i spissen, finner større og bedre muligheter for vekst, utvikling og satsing utenfor landets grenser.

Det blir ikke noe annet enn de reneste festtaler når man snakker om det store potensialet denne næringen har og skal ha, hvis man ikke er villig til å åpne for de muligheter som flere hundre, kanskje tusen dyktige folk langs norskekysten har forventninger til. Høyre mener at har man de miljømessige forholdene på plass, hvor kvalitet på lokalisering, kunnskap og veterinærmessige forhold er på plass, må folk få lov til å sette i gang.

Det motsatte, som jeg ser mellompartiene gjør, er å binde seg fast til EU-masten. EU skal få lov til å bestemme veksten i førkvote. EU skal få lov til å bestemme antall nye konsesjoner. EU skal få lov til å bestemme minstepris. Jeg er redd for at da blir det med ambisjonene som med festtalene. De kan gjentas med suksess nokså mange ganger, men jeg er ikke sikker på at de som står i køen av søknader for å komme i gang, synes dette er noe særlig gøy å høre på i det uendelige.

**Morten Lund (Sp):** Å høre Høyre beskrive situasjonen for havbruksnæringen er som å høre Høyre beskrive situasjonen for Norge utenfor EU. Alle andre ser at utviklingen i næringen er positiv. Den er rett og slett eventyrlig – på samme viset som at det ikke er noe problem for Norge at vi ikke ble medlem av EU, tvert imot.

Hvis vi beholder den veksten i omsetning som vi har i dag innenfor havbruksnæringen, når vi lett målet på 200-300 milliarder kr i 2020. Så sterk vekst er det faktisk. Jeg tror at det vil være andre begrensninger enn det at det er det offentlige som styrer, som vil bestemme hvor langt vi når innenfor denne næringen, bl.a. hva naturen kan tåle, og hva vi kan komme borti av sykdommer.

Næringskomiteen har hatt mye kontakt med næringen, med utøvere innenfor næringen, i de årene jeg har vært med her. Jeg har ikke møtt noen som deler Høyres bekymringer, og som deler Høyres ønske om at ingen skal regulere denne næringen. Jeg har ikke møtt noen. Jeg vil da spørre Ivar Kristiansen: Hvem er det innenfor næringen som ønsker at det han har uttrykt fra denne talarstolen, skal skje?

Så har jeg et spørsmål i tillegg. Det gjelder situasjonen vi har hatt, der et gratis konsesjonspapir har blitt utdelt, og så har det vært anledning til å selge det for 20-30 mill. kr så snart en har fått anlegget på beina. Synes Høyre det er greit at det nå blir innført en ordning som begrenser mulighetene til å selge videre et gratis papir, et konsesjonspapir som skal gi rett til å drive oppdrett, slik at det blir lettere for dem som etablerer seg i næringen, at det blir mindre behov for kapital i næringen enn det hadde blitt hvis en skulle hatt fritt salg av dette?

**Ivar Kristiansen (H):** Noen ganger gjøres det gode forsøk på å rette baker for smed. Jeg føler meg ikke så veldig truffet i denne sammenheng i dag. Men jeg tror man bommer på skiva når man mener at Høyre må ta et slags ansvar for at vi i dag har et system hvor oppdrettskonsesjoner fremstår som de reneste gavebrev. Vi har vært mot konsesjonssystemet. Hadde Høyres politikk fått lov til å gjelde på dette området, hadde vi ikke hatt disse utvekslingene og salg av gavebrev eller oppdrettskonsesjoner, som har gjort det umulig for de små, lokale gründerne å komme inn i næringen. For en må ha sterk finansiell ryggrad for å være i stand til å komme inn i næringen, rent bortsett fra de tiårsperiodene som går mellom hver tildelingsrunde.

Jeg har en mistanke om og tror egentlig at sentrumspartiene i utgangspunktet har hatt veldig god lyst til langt på vei å følge Høyre i dagens innstilling og dagens debatt. Men det vil sikkert bli nye spill og nye sjanser etter hvert som tiden går.

Jeg har bare lyst til å replisere til representanten Lund at det vil være umulig i løpet av en kort replikk å svare på de tusen spørsmål og bekymringer som fremsettes. Jeg er ganske sikker på at de 6 000-8 000 arbeidsplassene hvor det bearbeides norsk fisk i EU-sonen, er arbeidsplasser som nokså mange kystsamfunn heller kunne tenkt seg å ha i sving i sine lokalsamfunn til glede og inntekt for dem som bestyrer de samme lokalsamfunn. Men vi får nok sjansen til nye omkamper og nye diskusjoner om disse spørsmålene. Jeg håper bare at man ser at veksten innenfor denne næringen nå er mye større utenfor landets grenser enn innenlands. Det bør bekymre flere enn Høyre.

**Presidenten:** Replikskordskiftet er omme.

**Rita Tveiten (A):** Oppdrettsnæringa har potensial til verkeleg å verta ei stornæring. Eg tenkjer då ikkje berre på laks og aure, men på oppdrett av mange ulike marine artar i tillegg til dyrking av skjel. Det er viktig at Stortinget har ei aktiv og pådrivande haldning for at oppdrettsnæringa skal kunna veksa seg stor og kraftig. For Arbeidarpartiets vedkomande har me eit brennande ynske om at dette skal skje, og me vil arbeida aktivt for at det skal skje.

Formålet med oppdrettslova er å medverka til at oppdrettsnæringa kan få ei balansert og berekraftig utvikling og verta ei lønsam og livskraftig distriktsnæring.

Me kan slå fast at oppdrettsnæringa er inne i ein fase der den er erfarings- og kunnskapsbasert, og næringa har som sagt eit enormt produksjonspotensial. Utløysinga av dette potensialet er heilt avhengig av utviklinga på marknadssida, ikkje minst når det gjeld EU og deira nye søkjarland. Det er nemleg slik at sjølv om me har eit stort produksjonspotensial, har me ein liten marknad her heime hjå oss.

Produksjonsveksten er kontrollert av styresmaktene for å gje meir stabilitet og høve til planlegging for næringsutøvarane. Dette skjer i fyrste rekkje ved hjelp av førkvotar og avgrensa vekst når det gjeld nytildelingar av konsesjonar. Det er derfor heilt på sin plass å seia at risikofaktorane ved å etablere seg i næringa i dag er monaleg mindre enn ved tidlegare konsesjonstildelingar.

Konsesjon for matfiskeoppdrett av laks og aure gjev i realiteten ein verna rett til næringsutøving. Dei seinare åra har det i tillegg vore høve til å overdra oppdrettsselskap med konsesjonar mellom næringsutøvarar mot betaling. Dette er konsesjonar som i si tid er tildelt vederlagsfritt. Derfor er det slik at konsesjonen ikkje lenger berre har verdi som ein produksjonsmoglegheit, men òg som eit reint verdipapir. Då er det etter mi meining, etter Arbeidarpartiet si meining og etter fleirtalet si meining heilt rimeleg at også fellesskapet får sin rettmessige del av denne verdien. Likevel vil dei fleste av innbyggjarane langs kysten aldri få ein konsesjon som dei kan driva næringsutøving på, eller eventuelt omsetja på eit eller anna tidspunkt.

Fleirtalet har sett vederlaget pr. konsesjon til 5 mill. kr, men samstundes kan ulike objektive kriterium resultera i frådrag på denne summen. Dette kan m.a. vera binding til lokale vidareforedlingsverksemdar, plikter i høve til utvikling av oppdrett av nye artar, lokalisering langt frå marknadene og mangelfull infrastruktur. Dette vil for nokre sitt vedkomande kunna bety at prisen på ein konsesjon vert tilnærma null.

Fleirtalet legg til grunn at nytildelte konsesjonar ikkje kan overdragast i løpet av dei ti fyrste åra etter tildelingsvedtaket, men at det i dette tidsrommet skal vera høve for Fiskeridirektoratet til på bakgrunn av søknad i særlege tilfelle å gjera unntak. Eg vil likevel presisera her at det er viktig at Fiskeridepartementet lagar reglar som stoppar kreative forsøk på å omgå Stortinget sin klare intensjon på dette området, og eg ber om at fiskeriministeren eventuelt kommenterer det på eit seinare tidspunkt i debatten.

Fleire har i media i den seinare tida gitt uttrykk for at dei er redde for at oppdrettsnæringa skal verta eit avgiftsoffer. Når fleirtalet i innstillinga ber departementet utgreia nærmare ei ordning med arealavgift eller avgift på produksjon som skal leggjast fram for Stortinget, er det ikkje dermed sagt at dette er avgifter som skal innførast. Eg vil her og no signalisera sterkt at i ei slik vurdering må ein sjå nærmare på kva slags verknad slike avgifter vil ha på konkurransekrafta til norsk oppdrettsnæring. I tråd med at det no vert innført eit vederlag for konsesjonane, må me rekna med at det er aktuelt at departementet utgreier nærmare ei avgift ved vidareasal av konsesjonar.

Eg vil gjenta at oppdrettsnæringa ikkje treng å mista nattesøvnen av redsel for at nettopp dei skal verta det nye avgiftsofferet. Nei! Me skal ha vekst, og me skal ha utløysing av det potensialet som me alle ser. Det er den klare meldinga frå Arbeidarpartiet si side.

Fleirtalet er samd i at det skal delast ut nye konsesjonar med jamne mellomrom framover, og i ein takt som høver til marknadsutviklinga, og meiner det er rimeleg at den årlege veksten vert delt med om lag like stor vekst i dei eksisterande konsesjonane ved auke i førkvoten, og ved at det vert utdelt nye konsesjonar.

Det er grunn til å minna om at oppdrettsnæringa er ein vesentleg bidragsytar i arbeidet med å sikra næringsaktivitet og busetnad på kysten, og me meiner derfor at det er prinsipielt rett at konsesjonane skal bindast til den kommunen der dei er tildelte. Likevel må det finnast ei opening for at ei eventuell flytting kan godkjennast av Fiskeridirektoratet. Tildelinga av konsesjonar skal ha eit lokalt forankringspunkt ved at dei verksemdene som har den beste integrasjonen med anna næringsverksemd i området, skal prioriterast.

Fleirtalet er altså samde i at det skal tildelast 35 konsesjonar i fyrste tildelingsrunde, men med høve for departementet til å auka talet til 40 om dei finn det forsvarleg. Dette gjer me for at det skal vera ein fleksibilitet og eit høve til å møta ei eventuell utvikling på marknadssida i løpet av det fyrste året.

Det har vore viktig for oss at me får til ei fordeling av dei nye konsesjonane som gjer at me får tatt i bruk produksjonspotensialet også i område av landet der havbruk i dag er lite utbygt. Det betyr, slik eg ser det, at ingen av landsdelane er utelukka frå å få tildelt konsesjonar, for det er mange område i dei ulike landsdelane som har lita utbygging av oppdrettsnæring, men som har produksjonspotensial.

Eg har personleg vore opptatt av å få kvinne delen opp på eigarsida i oppdrettsnæringa, og eg er glad for at det har vorte fleirtal for at dette skal takast omsyn til ved tildeling av konsesjonar. Dette har også mykje å seia i eit distriktperspektiv, for dersom det ikkje er kvinnelege arbeidsplassar, vert ikkje karane verande lenge heller.

Eg vil minna om at det har vore semje om at dei med ein til to konsesjonar og nyetablerarar skal prioriterast ved tildelingane. Eg har lyst til å presisera at me har ei rekkje aktørar som sit med denne mengda konsesjonar i dag, men som tidlegare har hatt ei vesentleg større mengd konsesjonar og har selt seg ned, og eg finn grunn

til å minna om at det ikkje er slik at desse kan rekna med å få spesiell prioritet.

Langs kysten vår ser me at det er ein god del vidareforedlingsverksemdar som er sårbare på grunn av svingingar i prisar på råstoffet på laksesida. Dette gjer at det kan verta ustabile arbeidsplassar for dei som skal jobba i vidareforedlingsindustrien. Derfor er fleirtalet opptatt av at det vert sett nærmare på om desse verksemdene kan verta tildelt konsesjonar, slik at dei kan ha tilstrekkeleg råstoff til rasjonell drift. Det er faktisk eksempel på at ein arbeidsplass på merdkanten kan generera ti arbeidsplassar i vidareforedlingsindustrien. Det vil det vera veldig mange lokalsamfunn som vil setja pris på.

Det har vore fleire rundar om kva for kriterium som skal leggjast til grunn for at ein kommune skal komma på tale når det gjeld å få konsesjonar, og fleirtalet har funne grunn til å leggja vekt på dette med godkjende kystsoneplanar ved tildeling av konsesjonar. Det er ikkje eit absolutt krav, men det er viktig for oss ut frå at det har vore interessekonfliktar langs kysten mellom dei som har meir tradisjonell nytte av kysten, og dei som no vil auka på gjennom meir oppdrett.

Eg har til slutt lyst til å minna om at når det knip som verst i spørsmålet om vederlag for konsesjonar på laks og aure, skal ein ikkje gløyma å minna dei som nødvendigvis må bli skuffa når dei ikkje får konsesjon i denne omgangen, om at det finst høve når det gjeld andre artar, og at det er ei målsetjing for oss at me skal lykkast med fleire artar i oppdrett. I den samanhengen kan me kanskje læra noko av Austen, som faktisk har opptil 200 ulike artar i oppdrett, mens me har lykkast stort sett med to. Så me har eit potensial. Me har ein lang veg å gå, me har store moglegheiter, me kan læra andre noko, men jammen kan me læra noko av andre også.

**Presidenten:** Det blir replikkordskifte.

**Ivar Kristiansen (H):** Arbeiderpartiets fiskeripolitiske talskvinne avsluttet i Østen – og det synes jeg var ganske interessant – med henvisning både til antall arter og muligheter innenfor havbeite og oppdrett. Kan det tyde på at noen av de signalene som hun har fått med seg fra Østen, kan overføres til Norge? Eksempelvis når det gjelder nye arter innen marin sektor – jeg tenker ikke på laks, men på hvitfisk/skalldyr – vil det kunne være aktuelt for Arbeiderpartiet å vurdere å fjerne dagens konsesjonsordning for disse typer oppdrettsarter og gjøre som Høyre foreslår og innføre en godkjenningsordning der de miljømessige forholdene er på plass? Jeg går ut fra at man er godt kjent med at det er mange som ønsker å komme i gang og som har ambisjoner og tiltakslyst også på dette området.

Det andre jeg vil spørre om, går på representanten Tveitens forsøk på å berolige dagens oppdrettere med at man ikke behøver å frykte de avgiftene som denne næringen kommer til å bli pålagt. Én ting er at flertallet innfører et vederlag på 5 mill. kr for å få oppdrettskonsesjon, men man skal utrede spørsmålet om produksjonsavgift, om arealavgift og om omsetningsavgift, i tillegg til

det finurlige – sannsynligvis ikke gjennomførbare – begrepet om ti års bindingstid. Er det slik at man ikke mener noe med å la departementet sette i gang utredningene av alskens nye avgifter, som oppdrettsnæringen etter min oppfatning har all grunn til å frykte?

**Rita Tveiten (A):** Eg vil begynna med å seia at Arbeidarpartiet meiner alvor når me seier at me vil ha ei oppdrettsnæring opp og stå, med moglegheiter til å utvikla seg og ta i bruk det potensialet som ligg langs kysten vår. Det har me vore ein pådrivar for, kanskje den viktigaste pådrivaren på myndighetssida i det heile, me meiner noko med det, og det vil oppdrettsnæringa òg oppleve i framtida. Derfor vil eg roa oppdrettarane med at det ikkje med Arbeidarpartiet si hjelp kjem til å verta innført avgifter som gjer at oppdrettsnæringa skal måtta utvikla seg med store konkurranseulempar.

Det er likevel sånn at me har fleire som ynskjer å bruka arealet langs kysten. Me har reaksjonar på at konsesjonar som har vorte tildelte gratis, kan seljast med stor fortjeneste for dei få som har vore så heldige å få denne konsesjonen i si tid. Så det har noko med at me skal forvalta dette på vegner av fellesskapet, og at fellesskapet skal ha sin del. Men eg vil halda på at dei som driv med norsk oppdrettsnæring, ikkje treng å liggja vakne om natuta fordi dei er redde for at Arbeidarpartiet vil knusa dei med avgifter.

Så til spørsmålet om me vil fjerna dagens konsesjonsordningar når det gjeld kvitfisk. Det er svært viktig for oss at me får ei balansert utvikling òg når det gjeld kvitfisk, og at aktørane er seriøse og kan vera med lenge og verkeleg skapa stabile arbeidsplassar. Derfor meiner me at det må vera konsesjonsordningar som f.eks sikrar at dei som søkjer, kan visa til at dei har yngel som dei kan ala opp. Det vil me halda på – det er ikkje for å leggja ein dempar, men for å ha ei berekraftig utvikling.

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Representanten Tveiten var inne på at fellesskapet måtte få tilbake sin andel. Men det er vel slik at oppdrettsnæringen alt i dag betaler sine skatter og avgifter på lik linje med annen næringsvirksomhet? Vi har også en rekke særordninger som virker i norsk oppdrettsnærings favør. Jeg skal nevne noen av dem. De betaler 2 pst. toll til EU på fersk og frossen fisk, og 13 pst. på gravet og røkt laks. Vi har en eksportavgift på 3 pst., og vi har særnorske produksjonsbegrensninger, som førkvoter og tetthetsbestemmelser. Vi har altså særnorske konkurransevridende rammebetingelser alt i dag. Det går bra det, nå når vi har oppgangstider i denne næringen. Men alle som har fulgt den, vet at det går opp og ned, og at våre konkurrenter, som har langt bedre rammebetingelser, nå er i ferd med å posisjonere seg.

Det er da jeg må spørre representanten Tveiten, når man ønsker å utrede en arealavgift, eventuelt en produksjonsavgift, og sier at dette ikke skal belastes oppdrettsnæringen: Er det slik at når vi får en nedgangskonjunktur i oppdrettsnæringen i Norge og marginene blir svært små, så ønsker representanten Tveiten å fjerne eller redusere denne produksjonsavgiften, i en periode der det blir



**(Hedstrøm)**

beintøft for oppdrettsnæringen, altså en fleksibel produksjons- eller arealavgift?

**Rita Tveiten (A):** Det stemmer at oppdrettsnæringa òg betalar skatt og avgifter. Det stemmer òg at det er særavgifter for Noreg i den forstand at me ligg utanfor EU. Norske styresmakter brukar mykje krefter og midlar på å skaffa oss betre marknadstilgang. Så veldig mykje av svaret til representanten Hedstrøm går på at dette er avhengig av kva slags vilkår me kan få i forhold til det som skal vera marknaden for fisken vår. Eg ser at det er land som har betre rammevilkår enn Noreg, bl.a. fordi dei er del av ein marknadsfellesskap som me står utanfor. Det er noko som Arbeidarpartiet har gjort ganske mykje for å retta på, nemleg å leggja til rette for aktive EU-søknader, som det dessverre ikkje har vorte eit ønskt resultat av.

Når det gjeld spørsmålet om desse avgiftene skal gå opp og ned i forhold til kva situasjon oppdrettsnæringa er i til kvar tid, så er det fleirtalet sitt ynske at desse spørsmåla skal utgreiast akkurat med det for auge å få alle fakta på bordet. Eg trur det er ein generaltabbe berre å sjå på at oppdrettsnæring i løpet av dei siste åra har hatt god inntening. Me har hatt mange magre år. Eg gler meg stort over at oppdrettsnæringa tener gode pengar i dag, det har den bruk for for å kunna møta ei vanskeleg tid framover. Og det er ikkje slik at Arbeidarpartiet legg til rette for at tener dei ei krone, så skal halvparten inn til oss, f.eks. Men me ynskjer å få spørsmålet utgreidd, og eg føler meg trygg på at Fiskeridepartementet, som kjenner denne næringa særst godt, vil gjera det på ein skjønnsam og grei måte.

**Jon Lilletun (KrF):** Når representanten Rita Tveiten seier at ho har eit brennande ynske om at denne næringa skal gå godt framover, så er det eigentleg lett å tru henne. For det er stor tyngd bak engasjementet i forhold til det. Og ein har då i innstillinga skrivne seg saman ut frå ynsket om å få det til. Og slik som representanten Tveiten sa no, er det òg Kristeleg Folkeparti si haldning at vi ikkje skal tilføre store skattebyrder, men samstundes skal ein sjå både internasjonalt og nasjonalt på ein heilskap. Nokre har då ei arealavgift eller ei produksjonsavgift, derfor skal det utgreiast. Eg har i tilknytning til det to spørsmål til representanten Tveiten med tanke på korleis vi skal sjå det framover, for sjølvsagt har vi ikkje teke standpunkt i dag i forhold til om ein skal innføre det som skal utgreiast eller ikkje.

Dersom det skulle bli ei produksjonsavgift, ville då representanten Tveiten synast det var naturleg at den i så fall kom lokalsamfunnet og infrastrukturen lokalt til gode? Det er det fyrste spørsmålet. Og det andre er: Er representanten Tveiten samd i at vi skal sjå alle desse avgiftene i samanheng, inkludert det vederlaget som vi i dag vedtek å innføre – at det òg skal sjåast i den større samanhengen når vi har fått desse utgreiingane?

**Rita Tveiten (A):** No har eg alltid syntest at det har vore nyttig å ha ei viss tyngd, og den ynskjer eg å leggja på òg i denne samanhengen.

Når det gjeld spørsmålet om eventuelle avgifter kan gå til lokalsamfunnet, så vil eg seia at me har ordningar i Noreg der staten samordnar inntektsmoglegheitene for kommunane, slik at dersom ei slik avgift kjem kommunane direkte til gode, vil det få den konsekvensen at det blir samordna her i huset på eit seinare tidspunkt, og det veit eg at det er nokså brei semje om, og at ulike regjeringar gjer.

Eg synest det er viktig akkurat ut frå dei spørsmåla som representanten Lilletun stiller, at me får ei total vurdering av kva som er fornuftig å gjera, kva konsekvensane av dei ulike grepa vil vera, slik at me ikkje rushar med å leggja avgifter på denne næringa som me alle vil skal veksa og blomstra og utvikla seg, at det vert gjort lausrive og kvar for seg. Eg synest det er heilt naturleg at me i ein slik samanheng må sjå alle dei avgiftene som vil bli utgreidde under eitt. Det må vera føremålet her. Derfor har eg lyst til å gjenta at oppdrettsnæringa treng ikkje å mista nattesøvnen av redsel for at Arbeidarpartiet, og eg vil òg drista meg til å seia dei som står bak fleirtalet her, vil knusa denne næringa med eit urimeleg nivå når det gjeld avgifter. Det er det ikkje grunn til.

**Presidenten:** Replikkordskiftet er omme.

**Randi Karlstrøm (KrF):** Oppdrettsnæringa er en av våre viktigste vekstnæringar. De mest optimistiske spår at inntektene fra denne næringa om en del år skal overstige inntektene fra petroleumsvirksomheten. I tillegg er denne næringa, i motsetning til petroleumsnæringa, basert på forvaltning av en fornybar ressurs – ja, den er ei tusenårsnæring.

Slik næringa er organisert i dag, reguleres omfanget av produksjonen i Norge gjennom antall konsesjoner og gjennom førkvoter. Kristelig Folkeparti mener det fortsatt er behov for å regulere produksjonen i næringa. Vi ønsker en vekst, men ikke en ukontrollert vekst. Vi ønsker ikke at næringa på ny skal oppleve økonomiske problemer, som den gjorde for noen få år siden.

Det er ikke gitt at økonomien i denne næringa vil forbli som i dag. Vi registrerer at Høyre og Fremskrittspartiet ønsker å fjerne begrensninger på antall konsesjoner og gi fri etableringsrett. Vi tror ikke dette er veien å gå. Det vil ramme alle de som allerede er i næringa, og ikke minst de som de siste årene har betalt en høy pris for å komme inn.

Så lenge antall konsesjoner er begrenset, vil den som har en konsesjon, sitte med et verdipapir. Verdien vil variere med markedet. Forventet inntektspotensial vil være avgjørende.

Fra Kristelig Folkepartis side mener vi at det er riktig at den som får et slikt verdipapir, og som får disponere arealer som i utgangspunktet tilhører fellesskapet, betaler noe for det. Vi har hatt som utgangspunkt at vi vil se en betaling ved tildeling av konsesjon i sammenheng med eventuell avgift på produksjon, en avgift på videresalg og en arealavgift. Vi ønsker ikke at næringa skal skattes i hjel. Vi vil gi næringa vilkår slik at den kan utvikle seg videre, også i internasjonal konkurranse. Vi er stolt av at

norsk havbruksnæring hevder seg så godt internasjonalt. Men vi har den oppfatning at det er en stor fordel å kunne se ulike skatteformer i sammenheng før en trekker en endelig konklusjon om hvilken skatteform en mener er tjenlig for denne framtidsnæringa.

Det var bakgrunnen for at vi i budsjettavtalen med Arbeiderpartiet bad om å få utredet vederlag ved tildeling og produksjon. Når proposisjonen vi har fått i denne omgang, konsentrerer seg om vederlag ved tildeling, har det komplisert forhandlingene mellom oss. Derfor er vi fornøyd med at vi er enig med Arbeiderpartiet om å få utredet også andre skatteformer. Og la meg gjenta: Det skal ikke bety at vi skatter i hjel denne næringa. Dette bør også ses i sammenheng med det tilretteleggingsarbeidet som både kommune og stat må være villige til å stille opp med framover for denne næringa.

Til høsten skal det deles ut konsesjoner. De som får konsesjonene, får et verdipapir. Og som en representant tidligere sa, vil det være mange som vil bli skuffet over at de ikke får konsesjon. Det er i og for seg rimelig at de som får konsesjon, betaler. Fra Kristelig Folkepartis side har vi vært opptatt av at vederlaget ikke skal bli en så dyr inngangsbillett at en rekke aktører settes på sidelinja. Derfor er vi glad for at vi har fått en maksimalpris på 5 mill. kr. Og enda viktigere for oss er det at vi har fått slått fast at det på særskilte, objektive kriterier skal gis en lavere pris. Dette vil f.eks. kunne gjelde aktører som får forpliktelser i forhold til leveranser til lokal videreforedlingsindustri. Med videreforedlingsindustri forstår jeg her slakteri eller videreforedling av fiskeråstoffet på annen måte. Kriteriet for lavere pris kan også gjelde dersom konsesjonen er lokalisert slik at det i seg selv gir redusert markedsverdi. Det kan gjelde dersom en får forpliktelser i forhold til oppdrett av nye arter. Dette vil gi et ekstra incentiv i arbeidet med å utvikle oppdrettsnæringa videre fra laks og ørret til andre arter. I kombinasjon med andre kriterier kan også nyetablering vektlegges som et argument for redusert pris. Og dersom vi mener at denne næringa skal være ei framtidsrettet næring, må det være svært viktig å få flere kloke hoder og flere gründere inn i næringa. Vi har i dette spillet i prinsippet prioritert den gruppen som har lav egenkapital, og vi har viktige distriktspolitiske argumenter for å gjøre det.

Disse kriteriene for reduksjonene i pris er viktige momenter for Kristelig Folkeparti. Det gir oss mulighet til å sikre de små familiebedriftene i denne næringa. Det gir oss mulighet til å styrke den lokale forankringen og legge til rette for lokal verdiskaping. Primært ønsket vi ikke noen inngangsbillett. Vi ønsket primært en avgift på produksjon og videresalg – eller en arealavgift eller et grunnrentebeskatningssystem – og at en del av dette skulle tilfalle kommunene, som etter hvert nå får et betydelig ansvar for å legge til rette for denne næringa. De begrensningene og rabattkriteriene vi har fått på plass, har imidlertid gjort vederlaget ved tildeling akseptabelt for oss. Det havbrukspolitiske kompromisset prioriterer de små aktørene og det lokale eierskapet og gjør det lettere for bedrifter med lav egenkapital å få konsesjoner.

Det som var avgjørende for Kristelig Folkeparti når vi aksepterte vederlag ved tildeling, var restriksjonen på videresalg. Det at ikke konsesjonene – og heller ikke eierandeler i selskap som eier konsesjonene – skal kunne omsettes de første ti årene etter tildeling, var utrolig viktig for oss, ja faktisk avgjørende. Vi er overbevist om at det vil sikre større diversitet i næringa, og at det vil styrke den lokale tilhørigheten, særlig når en holder dette sammen med det som sentrumspartiene og Arbeiderpartiet er enige om at skal vektlegges ved tildeling.

Vederlaget for konsesjon skal betales inn til staten i første omgang. Vi mener dette forplikter staten ytterligere til i større grad å tilrettelegge for denne næringa med hensyn til infrastruktur som veier og mobiltelefonnett, som faktisk for mange i denne næringa er et stort problem.

Fra Kristelig Folkepartis side har vi pekt på bl.a. arealavgift som en mulig skatteform i framtida. Vi har i den sammenheng ønsket å se på mulighetene for at også de kommunene og lokalsamfunnene som stiller areal til disposisjon, skal få noe igjen. Det ville f.eks. kunne bidra til utvikling av næringslivet i kommunen dersom inntekter fra en eventuell arealavgift gikk til et kommunalt eller regionalt næringsfond. Dette er bare ideer som vi vil sende med Regjeringen når dette oppdraget skal utføres.

Vi ønsker ikke et system der en avgift som vil svinge med markedssituasjonen, skal gå inn som et ordinært tilskudd til kommunens drift. Det ville være svært uheldig. Men vertskommunene vil få et stort ansvar når det gjelder tilrettelegging for havbruksnæringa. De vil også få et stort ansvar når det gjelder å avklare de brukskonfliktene vi nå får i kystsonen i stadig økende grad. Og det vil også i stadig større grad være behov for å samordne bruk av sjøarealene mellom kommunene.

Vårt utgangspunkt og vår skepsis til vederlag ved tildeling er bl.a. knyttet til at det gir en inngangspris for de nye i næringa, mens det for dem som allerede har en konsesjon, er forutsatt at de får tildelt økning i førkvote vederlagsfritt. Dette innebærer en forskjellsbehandling mellom de etablerte og de nye som vi ikke var begeistret for.

I og med det sentrum og Arbeiderpartiet nå er enige om, har vi redusert denne forskjellsbehandlingen vesentlig. Vi har også slått fast andre viktige prinsipper knyttet til tildeling av konsesjonene og til utviklingen i næringa. Vi er derfor tilfreds med det som i dag får flertall, og tror at de kommende konsesjonsrunder kan bidra til økt verdiskaping, og at de kan være med og styrke det lokale eierskapet langs kysten. Og vi er svært enig i at veksten framover i denne næringa må styres med nye tildelinger og førkvoter i forholdet 50–50. Vi synes det er utrolig viktig at vi sikrer det lokale eierskapet når det gjelder denne ressursen.

Så vil jeg bare helt til slutt komme med noen kommentarer til de forslagene som er lagt fram fra SV.

Når det gjelder forslag nr. 4, vil vi stemme for det, selv om det i prinsippet er med i utredningsoppdraget som vi har vært med og gitt Regjeringen, der grunnrentebeskatning er en del av utredningen om produksjon.

Når det gjelder forslag nr. 5, synes vi det hadde vært veldig greit å få en utredning om hjemfallsrett. Vi har diskutert det i prosessen. For en viss andel av disse konsesjonene f.eks. kan en hjemfallsbetingelse være en mulig måte.

De andre forslagene har vi mer problemer med å stemme for, dem vil vi stemme imot.

**M a r i t N y b a k k** hadde her overtatt presidentlassen.

**Presidenten:** Det blir replikkordskifte.

**Ivar Kristiansen (H):** I virkeligheten hadde representanten Karlstrøm et sterkt engasjement i sitt innlegg mot innføring av vederlag, og jeg forstår godt argumentene bak hennes engasjement.

Jeg tror at også representanten Karlstrøm må ha stilt seg selv spørsmålet: Hva vil Kristelig Folkeparti si til en gründer eksempelvis i en eller annen utkantkommune i Finnmark, eller en annen kommune, som kunne ha tenkt seg å søke konsesjon – i, som sagt, en typisk fraflyttingskommune, som dog er meget velegnet miljømessig til oppdrett – men som ikke har 5 mill. kr på innerlomma og heller ikke er i stand til å tilfredsstillende de mange muligheter for å få rabatt, ut fra kjønnshensyn, etnisk hensyn, eller en som vil sette i gang med annen type oppdrettsvirksomhet, enn si starte videreføring? Hva svarer representanten Karlstrøm en som kanskje istedenfor å ha 5 mill. kr på innerlomma sitter med et studielån?

Dette er et system som avler det motsatte av det representanten Karlstrøm er inne på, å snakke om behov for lokalt eierskap. Dette er et system som dyrker finurlige bakspill på eierskap.

Og hva er det som er magisk med tallet 35? Hvorfor kan man ikke legge seg på tallet 50, som Høyre har foreslått som et minimum? Det ville kunne åpne for litt større muligheter, bl.a. i hennes eget hjemfylke, hvor vi vet at det er mange med kunnskap og velegnede lokaliteter som kunne ha tenkt seg å sette i gang med oppdrett av laks.

**Randi Karlstrøm (KrF):** Nå er det slik at mange av dem som søker, mange av dem som ønsker å få konsesjon, vil bli skuffet, fordi det faktisk bare er noen få konsesjoner som skal deles ut, i forhold til hvor mange som er interessert. Og selv 50 vil mange oppleve som for få.

Når det gjelder avveiningen mellom om man skal øke volumet med konsesjoner eller førkvote, har en også det hensyn å ta at hvis en deler ut for mange konsesjoner, vil interessen hos de sterke i næringa være stor for å kjøpe opp små selskap, fordi de da vil få mindre produksjonsøkning gjennom førkvoter. Så dette bør man balansere.

Når det gjelder valget vi hadde mellom Arbeiderpartiets opplegg, der vi fikk et tak på 5 millioner, og Høyres frislepp, var valget greit når vi fikk bindingstida på ti år.

Den som har et godt hode og en konsesjon i handa og går i banken, kan få lån til å kjøpe en slik konsesjon.

Prisfastsettingen av den konsesjonen skal også vurderes opp mot hva det er mulig å skaffe kapital til.

Jeg har veldig tro på at når det gjelder disse avveiningene og vurderingene som skal skje når de få konsesjonene skal deles ut, er man interessert i å dele dem ut på en slik måte at man skaper mest mulig i de lokalsamfunnene som man prioriterer. Og jeg har tiltro til at man i de avveiningene og de vurderingene som skal gjøres, prioriterer dem med en og to konsesjoner, man prioriterer gründerne, man prioriterer dem som driver med lokalforedling i dag.

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Representanten Karlstrøm var inne på at selv om man var en liten gründer innenfor denne næringen lokalisert til distriktene og hadde studielån eller hva det var, kunne man jo bare gå i en bank og låne penger – 5 millioner! Representanten Karlstrøm vet sikkert også at det er en god del andre ting som må investeres. Man skal ha dette fram, det skal opp og stå og gjøres konkurransedyktig. Man skal ha en avkastning av investeringene. Vi vet at næringen, selv om den i dag og i noen år har gått meget bra, kan komme inn i lavkonjunkturer, og det er klart at dette vil bli en ekstra barriere som den lille gründeren eller industrialisten ute i distriktene må over, og det vil selvfølgelig være mye vanskeligere.

Jeg setter spørsmålsteget ved hvordan dette er i forhold til Kristelig Folkepartis distriktsprofil. Man gjør det jo her – i hvert fall slik jeg ser det, og mange vil se det – vanskeligere for gründerne i distriktene, og særlig de små, å kunne etablere seg. Vi vet også at Kristelig Folkeparti i hvert fall har gitt uttrykk for at man vil ha en variert struktur i denne næringen. Vil det ikke nå bli lettere for de større og ressurssterke å utvikle seg, og at man da ikke vil få de ringvirkningene som Kristelig Folkeparti ønsker i distriktene? Det er det ene.

Jeg er også litt forbauset over det linjeskiftet som Kristelig Folkeparti har gjort i saken, for tidligere, slik jeg oppfattet det, var de relativt sterkt imot en vederlagsordning. Nå forfekter de den, de snakker om 5 mill. kr og også om å utrede arealavgifter. Jeg vil gjerne ha en forklaring på hva som er grunnlaget for det linjeskiftet.

**Randi Karlstrøm (KrF):** Det må være en logisk brist her, for etter det jeg leser av innstillingen, vil jo representanten Hedstrøm oppheve hele konsesjonsordningen og dermed virkelig legge til rette for de store og de sterke.

Jeg har vært veldig opptatt av at gründerne skal få mulighet til å slippe inn i næringa, og jeg mener at vi også har lagt opp til å åpne for at nettopp det vil skje. Vi har nå for andre gang klart å stoppe forslaget om auksjonering – det er nå dødt og begravet – og vi har fått en pris. Jeg har snakket med en del i næringa som sier: Ja, vi kan betale 5 mill. kr, det er ikke noe problem, men vi vet om noen som bor lenger ut, som vil få problemer. Men så sier jeg: Ja, men vi har jo prioritert de og de kriteriene, vi har faktisk prioritert gruppa med lav egenkapital. Ja vel, men da er faktisk denne ordningen distriktpolitisk godt spiselig!

Vi må være klar over at det som lå på bordet, og det som har vært diskusjonen, har vært en utdeling av disse konsesjonene til priser på titalls millioner kroner, og vi har nå fått et system der vi faktisk målrettet kan tildele disse konsesjonene som kan skape mest mulig distriktspolitikk og gi mest mulig lokal verdiskaping. Vi har også sikret at de verdiene som vi investerer i disse samfunnene, blir i disse samfunnene i ti år framover. Og den tida trenger vi til å tenke oss om og finne ut hvordan vi skal styre denne ressursen på en best mulig måte for samfunnet Norge og for Kyst-Norge.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Regjeringen vil endre oppdrettsloven slik at det kan innføres en ordning med vederlag ved tildeling av nye oppdrettskonsesjoner for laks og ørret. Bakgrunnen for forslaget er å gi muligheter for nye aktører til å etablere seg innenfor oppdrettsnæringen gjennom tildeling av 30–35 nye oppdrettskonsesjoner for laks og ørret til høsten.

Fremskrittspartiet vil motsette seg Regjeringens forslag om vederlag ved tildeling av tillatelse til matfiskoppdrett av laks og ørret. Det betyr at vi er uenig i Arbeiderpartiets og sentrumspartiernes føringer i innstillingen om dette. Vi ønsker heller ikke å åpne for areal- og produksjonsavgifter. Siden det ikke foreligger knapphet verken på lokaliteter eller ressurs for disse arter, vil det på lang sikt ikke være noen form for ressursrente på dette området. Oppdrettsnæringen betaler tilbake til samfunnet på samme måte som andre næringer, og det er ikke grunnlag for innføring av vederlag eller ytterligere beskatning.

At det eksisterer en betalingsvillighet og en markedspris for konsesjoner for oppdrett, er ikke et særnorsk fenomen. Det har sammenheng med en rekke forhold, som f.eks. bedriftsøkonomiske vurderinger, strategi og prisforventninger. Det er også av betydning at det foreligger begrensninger i tildelingen av nye tillatelser, og at antallet operative selskaper for oppdrett av laks og ørret er synkende. Men dette gir ingen begrunnelse for å innføre et vederlag. Eksempelvis har ingen av konkurrentlandene, som Chile eller Skottland, innført den type vederlag det her er snakk om – selv om de også har noen ordninger, men totalt sett er rammebetingelsene langt bedre. Et vederlag vil kunne bidra til å holde de høye konsesjonsprisene oppe i Norge slik at de forblir på et særnorsk nivå, noe som vil svekke konkurranseevnen på lang sikt. Det vil også bidra til å tappe næringen for viktig egenkapital.

Fremskrittspartiet mener det er for strenge vilkår for tildeling av konsesjon for oppdrett, og at det virker negativt for næringen. Da vil det være langt bedre å avvikle eller liberalisere denne lovgivningen. Både i år og i fjor har de selskaper som har tillatelse til oppdrett av laks og ørret, fått over 20 pst. høyere produksjonskapasitet på grunn av økte førkvoter, tilsvarende mer enn 150 nye konsesjoner – på to år. Jeg skal ikke komme inn på om dette er en fornuftig og ansvarlig produksjonsvekst i hen-

hold til våre internasjonale forpliktelser i denne sammenheng, men det viser at det er rom for ekspansjon, og at det er mulig å endre politikk og praksis.

Nye etableringer av et visst omfang vil kunne ha positive effekter, ikke minst når det gjelder å bedre den internasjonale konkurranseevnen. Å ta vederlag for et begrenset antall nye tillatelser kan få en motsatt effekt. Fremskrittspartiet ønsker primært å få opphevet oppdrettsloven og få den erstattet med en liberal godkjenningsordning. Begrensningene skal kun være de som følger av forurensning og veterinære hensyn.

Vi har hele tiden vært imot å ha et konsesjonssystem for fiskeoppdrett. Her er vi på linje med Næringslovutvalget, som foreslo å oppheve oppdrettsloven. Noen av begrunnelsene for utvalget var at dette kunne gjøres uten å komme i konflikt med ønsket om næringsaktivitet i distriktene. For det første er næringen allerede etablert mange steder langs kysten. For det annet vil naturlige forhold tilsi etablering i distriktene, uten regulering. For det tredje vil andre reguleringer, f.eks. sykdomslovgivningen, ikke tillate en uheldig konsentrasjon av næringsaktiviteten. Vi føler derfor at vi er på trygg grunn når vi har et forslag om å oppheve denne loven. Hensikten må være å etablere liberale ordninger som gjør det attraktivt å satse arbeidskraft og kapital i denne vekstnæringen – det er det dette dreier seg om – og da vil den komme styrket ut. Det vil ikke være flertall i denne sal for å oppheve oppdrettskonsesjonsloven. Vårt subsidiære standpunkt er å få liberalisert konsesjonsvilkårene og overføre konsesjonsmyndigheten til den enkelte kommune. I den forbindelse bør det vurderes om kommunene bør gis en stimulans for å legge til rette for oppdrettsvirksomhet gjennom en kompensasjonsordning.

Jeg vil ta opp Fremskrittspartiets forslag, referert i innstillingen.

**Presidenten:** Representanten Hedstrøm har tatt opp det forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

**Rita Tveiten (A):** No er det ein gong slik at me har ei konsesjonsordning i Noreg når det gjeld oppdrett av laks og aure. Representanten Hedstrøm viste til at det ikkje vil vera fleirtal i denne salen for å oppheva ordninga. Det har han rett i, den vil nok stå ved lag ganske lenge. Representanten Hedstrøm var òg inne på at marknadssituasjonen vil vera vanskeleg for oss i ganske lang tid framover.

På bakgrunn av desse to erkjenningane kunne det vera interessant å høyra representanten Hedstrøm si vurdering av korleis ein skal kunna forsvara og forklara for dei som bur langs kysten, som aldri vil kunna få ein oppdrettskonsesjon, at den som er så heldig å få nærast ein lottokupong med garantert gevinst frå staten, ikkje skal måtta betala noko for den endå det faktisk er slik at dei kan selja den og kassera inn gevinsten. Er det etter representanten Hedstrøm si meining ei rettferdig ordning? Eg stiller ikkje dette spørsmålet ut frå eit bakteppe av misunning, men ut frå at det må vera nokolunde rettferd for dei som

bur i dette landet, for eit konsesjonspapir er trass alt eit gode som nokre få får av oss alle for å drifta på eit område som i utgangspunktet er fellesskapet si eige.

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Dette spørsmålet er det for meg relativt enkelt å svare på.

Enhver regulering, enhver begrensning eller innskrenkning, enhver avgift, enhver kostnad vil selvfølgelig være lettere å overkomme for dem med ressurser. Man kan være aldri så dyktig, bo i distriktene, ha kunnskaper osv., men man vil aldri kunne klare å overkomme det i forhold til de store når det gjelder kompetanse, kapital og andre verdier – innsatsfaktorer som må settes inn for å utvikle en oppdrettskonsesjon – så lenge man har den ordningen. Jo flere slike ordninger Arbeiderpartiet og andre partier går inn for, jo vanskeligere gjør de det for den lille kvinne og mann i distriktene som ønsker å etablere seg som gründer eller industrialist innenfor oppdrettsnæringen.

Jeg leste noe interessant i Aftenposten i går, skrevet av professor Ottar Brox. Det er ikke så ofte Fremskrittspartiet og jeg er enig med Ottar Brox, men her er vi faktisk enige, og jeg vil gjerne sitere det han skriver:

«Det er stor uenighet i Stortinget om prisen på nye havbrukskonsesjoner. Men våre folkevalgte burde heller benytte sjansen til å kaste hele det pillrätne konsesjonssystemet på historiens skraphaug. ... Det er svært sannsynlig at mange unge med solid praksis i havbruk ville finne det lønnsomt å starte for seg selv om konsesjonssystemet blir plassert der det hører hjemme – på historiens skraphaug. I dag klager næringens organer over dårlig rekruttering til oppdretteryrket. Det er lett å tenke seg at årsaken er den samme som i kystfisket: Når muligheten til å få egen båt eller egne mærer er stengt av det statlige byråkrati, går interessen for fisker- eller havbrukskarriærer mot null.»

Her er faktisk Brox og Fremskrittspartiet enige.

**Leif Helge Kongshaug (V):** Fremskrittspartiet går primært inn for en avvikling av konsesjonsordningen, som da skal erstattes av en liberal godkjenningsordning. Det kan ikke herske tvil om at dette må føre til at en får en ganske stor etablering av oppdrettsaktivitet langs kysten, noe som i sin tur vil føre til økt oppdrettsvolum – selvfølgelig – og mer fisk på markedet. Er det slik at dette forslaget er framsatt under gitte forutsetninger, f.eks. den forutsetningen at vi er medlem av EU og dermed kan gjøre det på den måten? Eller er det slik at den lakseavtalen som vi har i dag, er en avtale som en ikke skal ta hensyn til? Vi kjenner godt til i historien hva som hendte, med dumpinganklager som skyldtes overproduksjon i forhold til markedet og lave priser, og som da førte til tiltak mot Norge.

Ser representanten Hedstrøm at nettopp en fri etablering kan få slike konsekvenser? Eller er forslaget hans fremmet under den forutsetning at vi er medlem av EU?

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Som jeg tidligere har nevnt, er vi i Fremskrittspartiet ikke bare enig med Ottar

Brox i denne saken, men også med Næringslovutvalget, som mente at det var på sin plass å oppheve denne konsesjonsloven. Det sa de for en god del år siden, med vektige begrunnelser. Jeg rekker ikke å komme mer inn på det i et kort replikk svar. Men jeg synes representanten Kongshaug i sin replikk til meg som Venstre-mann og liberaler ser veldig store problemer og ikke muligheter.

Lakseavtalen vet vi utgår neste år, og da bør jo norske myndigheter ha en offensiv holdning til å få markedet til å fungere. Vi kan ikke se bort fra at det er visse proteksjonister innenfor EU som ønsker å videreføre en viss begrensning, men da mener jeg – og har synspunkter på det på vegne av Fremskrittspartiet – at vi gjennom forhandlinger bør få markedet til å fungere. Vi kan f.eks. forhandle om å bytte markedsadgang for europeiske matvarer mot markedsadgang for norsk fisk og norsk oppdrettslaks.

Jeg har fulgt med i Venstres økonomiske politikk gjennom mange år, og jeg skjønner ikke at man mener at en tilpasning når det gjelder produksjon og omsetning av oppdrettsfisk gjennom offentlig myndighet, ikke er dømt til å mislykkes. Myndighetene vil aldri kunne ha sikker kunnskap eller bedre forutsetninger for å vurdere markedsutviklingen enn næringen selv. Derfor ønsker vi å fremme forslag i tråd med det Næringslovutvalget bl.a. har sagt, om å oppheve denne loven og overlate det til ekspertene. De reguleringene og mekanismene myndighetene har tilført næringen gjennom mange år, har ikke virket i riktig retning, og derfor bør vi prøve noe annet.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

**Morten Lund (Sp):** Jeg har kalt det som legges fram i innstillingen i dag, for et gjennombrudd for en ny havbrukspolitikk.

Jeg er så optimistisk at jeg tror det blir slik at vi framover kommer til å fokusere på lokalt eierskap og på lokal verdiskaping som grunnlag for bosetting langs kysten, der vi har de fenomenale ressursene, for det er kystsonen som er ressursen. Denne omleggingen av havbrukspolitikken burde ha skjedd for fem år siden. Jeg har fått mange positive reaksjoner på det vi har fått til i næringskomiteen i denne saken. Jeg er sikker på at vi kommer til å få en lang kø av søkere blant de prioriterte gruppene som vi har sagt skal få disse konsesjonene. Vi kommer til å få en lang kø, ikke fordi så mange har spart seg opp 5 mill. kr eller 10 mill. kr, men fordi de ser mulighetene her, og fordi de som kan skaffe dem finansiering, ser de gode mulighetene.

Det er gledelig at vi nå har avklart at det skal deles ut inntil 40 nye konsesjoner. Det har mange ventet på svært lenge. Vi har en flott kyst med mange muligheter, vi har dyktige folk som har lært seg dette med oppdrett, og vi har folk med optimisme. Vi har en situasjon der fisken som produseres, er velkommen på de store markedene, og vi har et godt salgsapparat som virkelig lykkes med å selge oppdrettsfisken vår.

Det er gledelig at det ikke blir fritt fram å selge disse konsesjonspapirene videre med stor fortjeneste, med det

resultatet at eierskapet flyttes bort fra fjæresteinene til blankpolerte fasader i store byer. En konsesjon årgang 2001 gir rett til å drive oppdrett på en lokalitet, ikke en rett til å selge den videre som et verdipapir for flere titalls millioner. Dette sikrer lokalt eierskap. Vi har satt en ti-årgrense for videresalg av en konsesjon og av andeler i de selskapene som blir involvert.

Systemet med lokalt eierskap fører gevinsten tilbake til å skape annen virksomhet eller enda mer av den samme. Den skaper nye arbeidsplasser, og forhåpentligvis kommer vi i gang med oppdrett av flere arter ved at disse pengene reinvesteres. Og kommunene vil få sine skatteinntekter fra arbeidsplassene. Så er det slik at det er stor konkurranse om disse verdifulle arealene. Derfor er det viktig at det kommer skatteinntekter tilbake til kommunene, og at innbyggerne der ser at dette blir det noe igjen av.

Dette med lokal eiertilknytning skal være et varig krav til de nye konsesjonene. Jeg kommer fra en kommune der vi har fått nye eiere inn i de siste årene av den perioden da det har vært om å gjøre å få kjøpt mest mulig til de store selskapene, og det har ikke på noe vis – ikke på noe vis – vært positivt. Vi har mistet mange, mange arbeidsplasser, holdningen til oppdrettsnæringen har blitt annerledes, den har blitt mer negativ, og det har blitt langt dårligere resultater i oppdrettsnæringen.

Det er gledelig at de som nå skal få disse konsesjonene, er de som ikke har gjort det til levebrød å kjøpe og selge konsesjoner. Det er de som har avslått tilbud, og som har nektet å selge seg ut og slutte med det som de har vært så engasjert i, som nå skal få disse konsesjonene. Og de kommer til å melde seg for å få flere – det er jeg sikker på. De har drevet godt, de har gått kvelds rundene sine for å passe på at det går bra i anlegget, og de har drevet sammen med familien sin. Noe av det vi må få gjort framover, er å få gjort generasjonsskiftet lettere for dem som sitter med verdifulle anlegg. Å få bort arveavgiften ved slike generasjonsskifter bør være et mål i den kommende perioden. Det at det er de som får de nye konsesjonene, er den beste garantien mot de smarte videresalg som motstanderne av denne ordningen skriver om i avisene om dagen. Og jeg vil understreke overfor statsråden at det er viktig at Stortingets intensjoner om at konsesjonene ikke skal selges videre i den første tiårsperioden, følges opp.

Så skal det gis konsesjoner til noen nyetablerte. Og det trengs rekruttering, og det trengs en mulighet for dem som starter på skolen, til å få sine egne anlegg og kunne starte for seg selv. Det vil kanskje bli de små foredlingsbedriftene som får en konsesjon i tillegg til anlegget sitt, som skaper de fleste nye arbeidsplassene.

**Karin Andersen (SV):** Først vil jeg få ta opp de forslagene som er omdelt i salen.

SV ser også at det er store muligheter i oppdrettsnæringa framover, og derfor er vi veldig opptatt av å ta vare på miljøet som denne oppdrettsnæringa skal leve i, slik at den har framtidsmuligheter, og slik at ikke noe skade skjer. Vi er glade for det meste av det som kommer fra

flertallet i saken, og vi støtter flertallets innstilling. Vi er enig i at nytildelt konsesjon ikke skal overdras de ti første åra. Sjøl om vi ser at det absolutt er problemer knyttet til eiendomsoverdragelse og overdragelse av konsesjon i denne næringa, ønsker vi å gi departementet oppdraget med å forsøke å få dette til.

Når det dreier seg om diskusjonen om hva det er som skal avgiftsbelegges – de fleste er vel enige om at man her på en eller annen måte skal dra inn noe av merverdien til fellesskapet, og at man her beslaglegger fellesskapsareal og områder som man kan få lov til å dra nytte av – er det i innstillingen reist forslag om at det skal foretas en utgreiing av en arealutgift og også en utgreiing av avgift på videresalg av konsesjon. SV har et forslag der vi ber Regjeringen om å legge fram en analyse av omfanget av grunnrenteinntekt i oppdrettsnæringa. Representanten Karlstrøm sa i sitt innlegg at hun mente at dette var komiteens oppdrag til Regjeringen, og at dette lå inne i tenkinga. Hvis det er slik, er selvfølgelig SV veldig fornøyd med det, og kommer til å trekke forslaget. Men det hadde vært fint å få kommentarer på det f.eks. fra andre representanter for flertallet eller fra statsråden, slik at vi får klarhet i dette spørsmålet.

SV ser det slik at hvis man får utredet dette grundig og får sett på de ulike mulighetene, kan det også på sikt være mulig å gå vekk fra en ordning med vederlag, altså at man ser på det å ta ut inntekter når det er et overskudd, og ikke på forhånd. Da får man også mindre problemer i forhold til det som har vært nevnt her om at noen kan ha vanskeligheter med å reise kapital nok til å komme inn i næringa.

Vi har også fremmet et forslag om å få utredet hjemfallsretten, noe vi mener er nødvendig. Hvis man har en ordning med vederlag, så må man også ta konsekvensen av det når man utreder en slik hjemfallsrett. Vi ønsker at det vurderes, for vi tror at man da kan håndtere situasjonen med videresalg og hvem det er som skal dra nytte av disse konsesjonene, på en bedre måte enn det man kan med dagens system.

SV har ikke noe ønske om nå å ta stilling til antall nye konsesjoner som skal tildeles. Vi ønsker at det først skal foreligge en miljøkonsekvensanalyse for de områdene hvor man skal drive oppdrett. Ut fra det synes vi det er mer riktig å ta stilling til det. Da kan det, som flertallet sier, både bli færre og faktisk også flere konsesjoner. Det er etter SVs mening miljøet som skal sette grenser for dette.

Når det gjelder åpning for å kunne drive lakseoppdrett i Neiden og Tana, er SV svært skeptisk til det. Vi har behandlet saken før. Vi ønsker å sette en bremse på det og avvente tildeling inntil lakseutvalgets innstilling har blitt endelig behandlet.

Vi fremmer også forslag til § 6 nytt tredje ledd. Det gjør vi fordi vi mener at en miljøkonsekvensanalyse av tillatelsene skal gjennomføres før det kan åpnes for matfiskeoppdrett. Vi er klar over at det skal foreligge godkjente kystzoneplaner for disse områdene, og har sett litt på hva som ligger i det. Etter vårt syn ser det ut til at man tar god høyde for miljøstatus for tiden, men at det er

vanskelig å se at slike kystsonerplaner, slik de er nå, tar høyde for den eventuelle merbelastning oppdrett kan medføre. For at dette skal gå bra, ønsker vi å ha et slikt tillegg.

**Presidenten:** Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

**Leif Helge Kongshaug (V):** Norge har verdens beste naturgitte forutsetninger for å produsere ren, sunn mat fra havet på bærekraftig vis. Vi eksporterer sjømat til mer enn 150 land, og ingenting tyder på at vi har nådd toppen. Verdiskapingspotensialet i de marine næringene er sannsynligvis på flere hundre milliarder kroner.

Venstre og de andre partiene i sentrumsregjeringen tok mange viktige initiativ for å utvikle havbruket. Havbruk ble blinket ut som et av våre fire viktige forskningsområder. Et godt havmiljø er en grunnleggende forutsetning for vekst i havbruksnæringen. Næringen selv har gjort fantastiske miljøframskritt det siste tiåret, men det gjenstår ennå viktige miljøutfordringer som rømming og utslipp av kobber. Likevel er det de ytre truslene som er klart mest alvorlig. Venstre forventer av hensyn til hele Kyst-Norge at Regjeringen gjør sitt ytterste for å hindre at det åpnes for transport av radioaktivt avfall langs norskekysten, og for å stoppe de radioaktive utslippene fra det britiske gjenvinningsanlegget Sellafield. Ikke bare er disse miljøtruslene alvorlige i seg selv, men de kan også skade Norges renomme som eksportør av ren mat.

I forbindelse med budsjettbehandlingen var Venstre med på å si nei til oppdrettsauksjoner i frykt for at det bare skulle være de kapitalsterke som nådde opp i tildelingen. For Venstre er det viktig at havbruksnæringen har et spredt og variert eierskap og rammevilkår som sikrer nyetableringer, nye ideer og nye driftskonsept. Oppdrettsnæringen må fortsatt ha rom for gründere som brenner for nye ideer, og hvor eieren er aktiv og knyttet til lokalsamfunnet. Oppdrettsnæringen er en av våre viktigste distriktsnæring, ja kanskje den aller viktigste.

Oppdrettskonsesjoner skal brukes til lokal verdiskaping, og skal ikke være spekulasjonsobjekt. Det har vært en overordnet målsetting for flertallet i komiteen. Ved denne nye tildelingen, opptil 40 konsesjoner om departementet finner det forsvarlig, er det mulighet for både å sikre eksisterende virksomhet og få en betydelig lokal verdiskaping. Det kan skje ved at konsesjoner blir gitt til dem som har binding til lokale videreførelsesbedrifter. En konsesjon nå, i tillegg til den ene eller de to som de har fra før, vil kunne føre til en rasjonell bedriftsstørrelse, dette med tanke på stabilitet for de ansatte og en jevn råstofftilførsel for en eventuell tilknyttet videreførelsesbedrift.

Ved tildeling er det også viktig å ta hensyn til søkere som har ønske om utvikling av oppdrett av nye arter, og søkere som vil være med og drive næringen framover gjennom stå på-vilje og gode ideer.

Når flertallet legger opp til en bindingstid på konsesjonene, er det ut fra at når en søker har fått en eksklusiv rett fra storsamfunnet til å drive oppdrett, skal ikke denne

retten selges videre som et forretningsmessig spekulasjonsobjekt.

Jeg registrerer at et mindretall ønsker å tildele 50 nye konsesjoner. Ingen kan med sikkerhet si hva som er det riktige tallet sett i forhold til framtidig marked og framtidig produksjon. Problemet er at konsesjoner som tildeles i dag, vil gi fisk på markedet først om nærmere tre år. Derfor er det viktig å vise ansvarlighet. Ingen er tjent med en ny situasjon med overproduksjon, fall i priser og dumpinganklager. Den som ikke lærer av historien, står i fare for å få den repetert, er det et ordtak som heter. Flertallet har lært av historien og viser ansvarlighet i antall nye tildelinger.

Det er og vil bli et sterkt press på våre kystområder. Det må være en klar forutsetning før tildeling av nye konsesjoner at lokaliteten er avklart gjennom kommunens arealplan for sjøområder. Det kan i mange tilfeller være konflikter i arealbruken på sjøen. Det norske folk har kultur for og tradisjonelle rettigheter i forbindelse med relativ fri ferdsel til sjøs. Kommuner som tilrettelegger for oppdrett og har konsesjoner i sitt sjøområde, bør kunne få en kompensasjon for det. Dette må utredes nærmere, som flertallet går inn for. For Venstres del signaliseres det at den kompensasjonen skal være lav, ja så lav at den er underordnet i konkurransemessig sammenheng. Videre er det viktig at den kompensasjonen går til kommuner, og slik sett er en drivkraft for tilrettelegging av gode oppdrettslokalteter og gode planer som fører til engasjement i lokalmiljøet.

**Presidenten:** Neste taler er statsråd Otto Gregussen. Presidenten gjør oppmerksom på at i henhold til presidentens papirer har statsråden en taletid på 5 minutter. Arbeiderpartiet har flere minutter igjen av sin tildelte taletid, og presidenten vil derfor foreslå at statsråden får 10 minutter. – Det anses vedtatt.

**Statsråd Otto Gregussen:** Takk, president! Verdier fra havet er Norges fremtid. Med felles innsats skal vi realisere verdiskapingspotensialet i havbruksnæringen. I dette arbeidet har Regjeringen og Stortinget et felles ansvar for å sikre at havbruksnæringen får stabile, langsiktige og forutsigbare rammebetingelser.

Innstillingen fra næringskomiteen bidrar på flere måter til nettopp å gi forutsigbarhet for næringsutøverne. Spesielt vil jeg trekke fram prinsipputtalelsen om at den årlige veksten bør deles cirka likt mellom økning i førkvoten og tildeling av nye konsesjoner. Dette er en viktig avklaring som gir større forutsigbarhet med hensyn til mulighet for vekst i eksisterende konsesjoner i årene som kommer.

Næringskomiteens innstilling gir uttrykk for en fortsettelse av gjeldende havbrukspolitikk. Som ved tidligere tildelinger av konsesjoner følger hoveddelen av tildelingskriteriene av bestemmelsen i oppdrettsloven § 6 a, nemlig at virksomheten skal medvirke til en positiv utvikling i distriktet og for næringen. De rammer for tildeling som komiteen har trukket opp, er i hovedsak en fortsettelse av tidligere praksis, både når det gjelder kriterier

for tildeling og binding av konsesjoner til den enkelte kommune.

Jeg tør påstå at satsing på havbruk gjennom forskning og næringsutvikling er den beste investeringen vi kan gjøre for å utvikle næringslivet og sikre livskraftige samfunn langs kysten. I denne sammenhengen gir nye lakse- og ørretkonsesjoner mulighet for nyetablering og utvikling av eksisterende næringsliv.

Jeg tar sikte på at utkast til tildelingsforskrift kan sendes på høring i slutten av juni. Dersom alt går etter planen, kan forskriften vedtas i månedsskiftet august/september, og konsesjonene utlyses i løpet av september.

De aktuelle fylkeskommunene vil spille en viktig rolle når det gjelder den geografiske fordelingen av konsesjonene i det enkelte fylke. Jeg tar sikte på at vi i tiden fram til utlysning av konsesjonene vil ha en dialog med de aktuelle fylkene med sikte på at konsesjonene skal tildeles til områder hvor de vil gi størst samfunnmessig nytte.

Vederlag ved tildeling av konsesjoner er et nytt element i havbrukspolitikken. Dette gir nye utfordringer for forvaltningen i den kommende tildelingsrunden.

Krav om bindingstid vil sikre at konsesjonene ikke blir spekulasjonsobjekter, men tildeles aktører som har intensjoner om aktiv drift og videreutvikling av havbruksnæringen. Bindingstid knyttet til konsesjoner må antas å være et effektivt hinder for strukturtilpasninger i næringen knyttet til disse konsesjonene. Komiteen har gitt anvisning på en bindingstid på ti år. Dette er en innstramming av de vilkår om binding som tidligere har vært praktisert. Ved retildelingen i Troms og Finnmark ble f.eks. bindingstiden satt til tre år.

Ti år er imidlertid relativt lang tid for en næring som denne. Hvis vi går ti år tilbake i historien til lakse- og ørretoppdrett, vil vi se at det har vært både svært gode og også svært magre år. Dersom den senere utvikling fører til problemer knyttet til f.eks. kapitaltilgang, tilsvarende den situasjonen som foranlediget lovendringen i 1991, legger jeg til grunn at dette vil være slike særlige forhold som gjør at Fiskeridepartementet kan gjøre et unntak fra bindingstiden. Dette er imidlertid ikke et signal om noen form for svekkelse av den bindingen som Stortingets flertall går inn for.

Vederlaget skal være på 5 mill. kr pr. konsesjon. Fra dette skal det gjøres fradrag ut fra objektive kriterier. Næringskomiteen nevner som eksempel på slike kriterier bl.a.:

- binding til lokale videreførelsesvirksomheter
- plikter i forhold til utvikling av nye arter
- lokalisering

For næringsutøverne vil det være av stor betydning at vederlaget er kjent allerede ved søknad om konsesjon. Jeg vil derfor legge opp til at differensiering av vederlaget gjøres ved utlysning av konsesjonene ut fra at næringsutøverne for å komme i betraktning må oppfylle gitte objektive kriterier som også gir grunnlag for redusert vederlag. På denne måten kan vi sikre at prisen pr. konsesjon blir objektivt riktig i forhold til en utgangspris på 5 mill. kr, samtidig med at næringsutøverne gis forutsigbarhet med hensyn til prisen pr. konsesjon.

Jeg vil for øvrig benytte anledningen til å informere Stortinget om at jeg i dag – i formiddag – mottok et nytt såkalt åpningsbrev fra ESA vedrørende oppdrettsloven og den lokale tilknytningen. I det nye åpningsbrevet opprettholder for så vidt ESA sitt tidligere standpunkt, men med en noe annen begrunnelse. Denne gangen hevdes det at dette er et brudd på artikkel 40, dvs. reglene om fri bevegelse av kapital. Vi vil også denne gangen få to måneder på oss til å besvare dette brevet.

Jeg er opptatt av at nye laksekonsesjoner skal bidra til at vi kan ta hele kysten i bruk. Konsesjonene vil derfor gå til områder av Norge der det er stort potensial for havbruk, men liten virksomhet i dag. Allerede i St.meld. nr. 33 for 1999-2000 ble det uttalt at Regjeringen ikke ville følge Villaksutvalgets innstilling om å legge forbud mot oppdrett av laks og ørret i hele Øst-Finnmark. Villaksutvalgets forslag om en oppdrettsfri sone i hele Øst-Finnmark vil bli foreslått erstattet av to soner, i Tanafjorden og i fjordsystemet utenfor Neidenvassdraget. Dette er i hovedsak sammenfallende med dagens såkalte sikringssoner. Dette innebærer at det både vil være mulig og høyst sannsynlig at Øst-Finnmark blir tilgodesett med nye konsesjoner for oppdrett av laks og ørret.

Næringskomiteen ber departementet om å utrede nærmere en ordning med arealavgift eller avgift på produksjon samt avgifter ved videresalg av konsesjoner. Slike særavgifter for havbruksnæringen reiser flere prinsipielle juridiske, økonomiske og politiske spørsmål. Jeg mener at spørsmålet om næringens avgiftsbelastning bør undergis en helhetlig gjennomgang, hvor en ser på den totale avgiftsbelastningen for havbruksnæringen. I dette arbeidet må en også ta i betraktning eksisterende særavgifter som eksportavgift og FoU-avgift. Jeg mener at en slik utredning best kan gjøres i regi av et offentlig utvalg. Et helt naturlig utgangspunkt for en slik utredning vil være en vurdering av hvorvidt det oppstår såkalt grunnrente i næringen.

Odelstinget behandler i dag forslag om endring i oppdrettsloven for å gi hjemmel til å ta vederlag ved tildeling av konsesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret. Selv om tildeling av nye lakse- og ørretkonsesjoner er en viktig sak, må vi også fokusere på at havbruksnæringen omhandler mye mer enn lakse- og ørretoppdrett.

Det skal tildeles om lag 35 nye konsesjoner i inneværende år. Det sier seg selv at dette ikke er nok til at alle kystkommuner kan tilgodeses i første omgang. Selv om det i årene framover vil komme jevnlig konsesjonstildeling, bør ingen sette seg passivt ned og vente på neste konsesjonstildeling. Jeg er overbevist om at skjell og marine fiskearter som kveite, torsk og steinbit i framtiden vil utgjøre en stadig viktigere del av havbruksnæringen. I disse delene av havbruksnæringen er det, som jeg har gjort rede for i en interpellasjonsdebatt den 19. mai i fjor, tilnærmet fri etablering. Når jeg sier tilnærmet fri etablering, skyldes dette bl.a. at hensynet til helse, miljø og annen bruk av området skal vurderes før konsesjon til havbruksvirksomhet kan tildeles. Jeg vil oppfordre kommuner og næringsaktører til å gjøre krafttak sammen for å få



i gang næringsvirksomhet i nye områder. Vi har nye havbrukseventyr i vente – det gjelder å gripe mulighetene.

**Presidenten:** Det blir replikkordskifte.

**Randi Karlstrøm (KrF):** Det er et kriterium for rabatt når det gjelder lokal foredling, og jeg har lyst til at ministeren utdype litt sin forståelse av det. Jeg sa i mitt innlegg at innbefattet i dette, slik jeg forstår det, er også slakteri, som for mange regioner kanskje vil være den eneste muligheten til å drive foredling.

Når det gjelder spillet mellom det som bør gi grunnlag for rabatt, og det som er den prioriterte målgruppen, blir jeg litt usikker når ministeren sier at utlysinga skal skje i forhold til de objektive kriteriene, der bl.a. den gruppen som har én til to konsesjoner, ikke er nevnt. Så hvis ministeren kunne utdype litt mer spillet mellom de to faktorene, den ene som går på kriteriet for rabatt, og den andre som går på hvilken målgruppe som er prioritert. For vi har i flere saker her i salen prioritert gruppen med én til to konsesjoner, de som driver bearbeiding og gründere, dvs. den gruppen med lav egenkapital. Jeg ville gjerne ha hatt en utdyping av de to punktene.

**Statsråd Otto Gregussen:** Det poenget jeg ville ha fram når det gjaldt koblingen mellom kriterier og verdi, var at hvis man vil være ryddig i denne prosessen, må man være enig om hvilke kriterier man skal prioritere, og hvilke kriterier som skal kunne gi en rabatt på prisen; de tingene bør henge rimelig sammen. Og da mente jeg – og mener fortsatt – at det er riktig at man på forhånd sier fra at kriterium slik og slik bør gi grunnlag for en rabatt slik og slik. Et kriterium kan være, slik representanten Karlstrøm sa, at man driver annen lokal foredling. Det kan være et slakteri, som hun sier, men det kan også helt klart være annen fiskerivirksomhet, f.eks. en filetbedrift, et skjelloppdrettsanlegg eller andre ting. Dette må på en måte kunne tillegges vekt. Det samme gjelder det forhold at man har én eller to konsesjoner fra før. Hvis man kommer til at dette objektivt sett er noe som også betinger at prisene på disse konsesjonene bør være lavere, bør man avklare dette på forhånd, grunngi det objektivt, slik at dette er kjent når utlysingen finner sted.

**Ivar Kristiansen (H):** Man kan kanskje ikke konkludere med at statsråden har lidd noe totalt nederlag på veien fra å være aktiv pådriver for å innføre et auksjonsystem i forbindelse med tildeling av oppdrettskonsesjoner – på den måten at den som betaler mest, får gevinsten – til på mange måter nærmest å bli reddet av gongongen ved at Opseth får dradd mellompartiene inn i folden ved å henvise til den ulykksalige budsjettavtalen som sier at man ender opp med et såkalt vederlag. Pikant blir det nesten når man nå i dag får redegjort for at ESA på nytt igjen henviser til artikkel 40, hvor de tildelingsprosedyrer som flertallspartiene har lagt opp til, nærmest blir visket ut med et pennestrøk hvis ESA får det som de vil. I utgangspunktet var det jo fra før av lagt opp til såpass mange kryssende hensyn som hadde som sluttsum at det

ikke lot seg forene. Så på den måten kan man si at det ville ha vært umulig å nå målet.

Jeg har to spørsmål til statsråden.

Det første går på at flere talere fra sentrum og Arbeiderpartiet har henvist til at oppdrettsnæringen ikke skal skattes og avgiftsbelegges i hjel. Nå er det som kjent en grense et sted, fra at man er høyst oppegående til at man ikke er i stand til å trekke pusten mer. Men hvor setter statsråden grensen for hvor oppdrettsnæringen skal møte sitt pustebesværsproblem? Det var punkt 1.

Punkt 2: Lakseavtalen med EU renner ut om ca. et års tid. Hva slags strategi har Regjeringen lagt opp til i møtene/forhandlingene med EU i forbindelse med lakseavtalen?

**Statsråd Otto Gregussen:** Først til spørsmålet om det nye som er kommet fra ESA. Dette er på en måte en prosess som er formell. Man har hatt én innvending – som ikke er den samme som denne – basert på artikkel 31. Nå har man kommet med en annen innvending basert på artikkel 40. Vi kan ikke på forhånd trekke den konklusjonen at ESAs vurdering av dette er riktig. Det forrige de kom med, har vi bestridt, og vi har to måneder på oss til å svare på dette.

Det er selvfølgelig umulig å svare på et spørsmål om hvor grensen går for når noen blir skattet i hjel. Det blir også nærmest uinteressant når man ikke har intensjon om å gjøre det, men at intensjonen helt sikkert er å sørge for at man gjennom alle virkemidler i næringen får en levende og livskraftig næring.

Jeg vil også si at man ikke uten videre skal forutsette at alle offentlige inngrep og tiltak er til næringens disfavør, f.eks. de pengene man krever inn i såkalte markedsføringsavgifter. Her har man nettopp fått publisert undersøkelser som går på effekten av dette, effekten av at fellesskapet tar et tak. Og effekten er god, den er positiv. Man får 2 kr igjen til næringen for hver krone man har investert i markedsføring gjennom en pålagt avgift.

Vår strategi for å bli kvitt lakseavtalen er at vi skal skape de beste mulige, de best mulig forutsigbare, vilkår for næringen. Vi kjører en prosess hvor vi analyserer effekten av det som har skjedd, hvor vi ser på hvilke tiltak som eventuelt kan komme istedenfor dette. Ingen må tro at lakseavtalen er inngått frivillig, det var en tvang. Nå skal vi lete etter konstruktive måter å komme oss videre i denne prosessen på.

**Øystein Hedstrøm (Frp):** Jeg vil fortsette i samme spor som Kristiansen og der han slapp når det gjaldt lakseavtalen som utløper neste år.

Det positive med denne avtalen har vel vært, ut fra de signalene jeg har fått, at den har gitt en viss arbeidsro og visse forutsigbare rammebetingelser, og førkvotene har vært den regulerende mekanismen. Men det har vært ganske formidable kostnader for næringen totalt sett, bl.a. med innrapportering. Vi vet også at minsteprisene har vært i utakt med verdensmarkedet, og vi har hatt den berømmelige eksportavgiften på 3 pst.

Nå er det mange i næringen som håper – også statsråden og Regjeringen – at vi kan nulle ut denne avtalen til neste år og få et mest mulig fritt marked for våre produkter, konkurranse på mest mulig like vilkår, og jeg forstår jo at Regjeringen gjør visse forpostfektninger for å få et mest mulig gunstig resultat for Norge til neste år. Men det som kunne være interessant å få høre, er om man har mottatt noen signaler fra EU om man fortsatt ønsker en avtale, og om det er visse «ting» man kunne gjøre for å blidgjøre dette etablissementet for at vi skal kunne bedre markedsadgangen for norsk laks.

**Statsråd Otto Gregussen:** Jeg tror det er riktig å si at de fleste i norsk laksenæring er tilfredse med at de fikk lakseavtalen, fordi den faktisk har virket positivt for oss. Vi har i avtalens levetid maktet å øke både volumet fra norsk oppdrettsnæring og prisen samtidig. Det er ekstraordinært, og det skal vi være svært tilfredse med. Minsteprisen har i en veldig kort periode vært i utakt, men vi har faktisk – gjennom lakseavtalen – vært i stand til å heve prisen.

Vi har selvfølgelig diskutert med EU hva fortsettelsen på dette skal være. Men situasjonen er rent faktisk at man har et formelt regelverk som på en måte styrer hva fortsettelsen *kan* bli. Vi er dømt for dumping, og lakseavtalen er en erstatning for dette. Man foretrakk lakseavtalen framfor ca. 14 pst. toll. Når dette regimet, som gjelder i fem år, utløper, kommer det automatisk en såkalt «review», hvor man gjennomgår situasjonen og ser om dumping har funnet sted.

Som jeg har sagt før i denne salen, er det en litt merkelig logikk i dumpingsaker. Den er nemlig slik at dersom tiltaket har virket, er det bevist at det har vært dumping. Det er ikke rimelige vilkår for den anklagede, men slik er det. Men det er klart: Vi må kjøre en prosess med EU-kommisjonen og med de partene som la denne saken på bordet, nemlig skotske og irske fiskeoppdrettere. Jeg kan forsikre om at vi er i god dialog med dem. Jeg kan også forsikre om at de er klar over hvilke kort de har på hånden. Vi må da gjøre de forberedelsene vi kan for å få nåværende ordning erstattet med noe som er friest mulig for norsk havbruksnæring.

**Morten Lund (Sp):** Jeg synes Gregussen er en meget heldig statsråd. Det er optimisme i havbruksnæringen, og det fins spennende muligheter langs kysten. Selv om det er lite fisk igjen i det tradisjonelle fisket, er det verre i andre land som vi ligger i nærheten av.

Og så er han så heldig at han har et storting som passer på at han ikke skal få ordet på seg for at det var han som innførte auksjoner når det gjelder laksekonsesjoner! Han er nå kommet i en situasjon der han er på parti med dem som bor i fjæra, og som ønsker å få starte på nytt, de som har strevet litt, men som ikke har solgt konsesjonene sine, som har kommet i gang, og som er veldig glade for det som har skjedd. Jeg vil spørre statsråden om det er noen som har henvendt seg til ham blant dem som hører til de prioriterte gruppene, og sagt at nå trekker vi oss; vi

vil ikke stå i den køen på grunn av det som næringskomiteen har sagt i denne saken.

Så litt over til det vederlaget som skal fastsettes relativt fort før denne tildelingen skal skje. Det er objektive kriterier som skal kunne gi en rabatt, og det er vel bl.a. fordi ESA passer på oss, at vi må være nøye med hva det skal legges vekt på, og hvor stor den rabatten skal være. Jeg vil tro det er helt nødvendig også å utnytte spillerommet slik at en i andre tilsvarende saker senere kan si at det er objektive kriterier vi bygger på. Jeg vil tro at de som mest fortjener en rabatt, og som bør ha det, er de som starter helt på nytt. Det er de som tar den største risikoen, de som ikke er i gang fra før, som har en liten egenkapital, og som starter på en ny plass. Er statsråden enig i det? Og kan han da antyde noe om hvor stor rabatt en slik nykommer bør kunne få?

**Statsråd Otto Gregussen:** Jeg vil gjerne bemerke at jeg alltid har følt meg på parti med dem som er født og bor i fjæra. Og dem synes jeg det er fint at også Stortingets flertall føler et ansvar for.

Jeg har ikke registrert at noen har trukket seg fra sin interesse for å få nye havbrukskonsesjoner som følge av den flertallsinnstillingen som ligger her. Og ærlig talt – det skulle bare mangle!

Så over til hvilke kriterier som skal gi hvilken rabatt. Det er svært viktig det som representanten Lund peker på, at disse skal være objektive, slik at de ikke representerer noen risiko for at noen skal blande seg inn i dette. Jeg er enig med representanten Lund i at nyetablering kanskje vil være det som er forbundet med størst risiko. Men så vil risikoen variere med hvor nyetableringen finner sted. Den vil også kunne variere med hvilke andre kriterier som er knyttet til dette. Hvis en f.eks. både er lokalisert langt fra øvrig virksomhet, er nyetablerer og f.eks. vil påta seg en forpliktelse til å komme i gang med oppdrett av andre arter, burde det gi grunnlag for en ganske stor rabatt. Men for meg på dette tidspunkt å påta meg å angi rabattene i kroner eller prosenter, det er dessverre ikke mulig.

**Karin Andersen (SV):** Først vil jeg få takke statsråden for avklaringa i forhold til spørsmålet om grunnrenteinntekt, at det blir en naturlig del av det utregningsgrunnlaget som ligger hos Regjeringen. Derfor er det grunn for meg til å trekke forslag nr. 4.

Men jeg har behov for å stille statsråden noen spørsmål. Det dreier seg om det han tok opp om nytildeling av konsesjoner, og at de nå skulle komme dit som de samfunnsmessig ville ha mest nytte. Jeg kunne da tenke meg å spørre statsråden om han deler SVs syn på at det er naturlig at Nord-Norge blir tilgodesett på en særskilt måte, fordi de har både forutsetning og også et stort behov for å få en stor andel av de nye konsesjonene?

Så vil jeg også be om statsrådets vurdering av de miljøkrav som er stilt til kystsoneplanene, om statsråden vurderer det slik at de er gode nok og vil være det i framtida når antallet konsesjoner øker. Ser statsråden at det på

noen områder er behov for å styrke miljøsida i oppdrettsnæringa framover?

Til slutt, hvis statsråden får tid, vil jeg be han gå litt nærmere inn på situasjonen i Øst-Finnmark og si litt om Regjeringens planer for å utvikle oppdrettsnæringa der. SV er veldig bekymret for situasjonen der og har i prinsippet vært enig med Villaksutvalget. Det var ikke helt tydelig for denne representanten i hvert fall hva som egentlig lå i statsrådets utgreiing av hvordan Regjering tenker seg at oppdrettsnæringa i Øst-Finnmark skal utvikles?

**Presidenten:** Representanten Karin Andersen har trukket forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti.

**Statsråd Otto Gregussen:** Som jeg sa i mitt innlegg, vil vi legge vekt på at konsesjoner skal tildeles der det er få fra før, og der de gjør stor samfunnsmessig nytte. Slike områder fins over alt, i alle deler av landet, men de fins altså faktisk spesielt i Nord-Norge. Der har vi de største områdene som ikke er tatt i bruk i det hele tatt. For å presisere dette, så er også litt av grunnlaget for dette det forslaget fra Rieber-Mohn-utvalget om at hele Øst-Finnmark skulle fredes. Vi er kommet fram til at dette ikke er nødvendig. Det kan etter vår oppfatning ikke forsvares av hensyn til villaksbestanden, og det blir da irrasjonelt å pålegge en fremtidsnæring denne type restriksjoner. Derfor ligger det an til at det blir restriksjoner i Tanafjorden og i et område rundt Neiden, som det også går fram av mitt skriftlige svar til komiteen. For øvrig vil det bli fritt.

Når det gjelder miljøkrav, stilles det miljøkrav til hver enkelt konsesjon, til hver enkelt lokalitet, som tillates. Man gir en utslippstillatelse basert på hva man forventer at konsesjonen vil ha av påvirkning på det omliggende miljøet.

Jeg sa også i min havbrukspolitiske redegjørelse for en tid siden at vi skal endre systemet etter hvordan vi utnytter konsesjonene, ved at vi i hovedsak skal ta hensyn til de miljømessige belastninger som et oppdrettsanlegg medfører. Dette kan enkelt måles i anlegget, rundt anlegget og langt fra anlegget. Det gjør man ved at man ser på bunnfaunaen, hvilke livsbetingelser den har. Det er et bedre system enn dagens system, som avgrenses ved et volum. Det vil også gi fiskeoppdretterne en bedre mulighet til å sørge for at hver enkelt fisk har den plassen den trenger for å trives og ha det godt i fangenskap.

**Presidenten:** Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

**Modulf Aukan (KrF):** Til liks med mange i denne salen er Kristeleg Folkeparti interessert i at oppdrettsnæringa skal ha gode levelege vilkår for ei sunn utvikling i tida framover. Det er ikkje slik som enkelte har hevda i denne debatten, at Noreg skal ha dårlegare rammevilkår enn andre land. Norskekysten er unik frå naturen si side når det gjeld naturvilkår for akvakultur.

Næringskomiteen var på besøk i Canada for tre år sidan. Der hadde komiteen m.a. møte med norske aktørar i denne næringa. Ein sa det slik: Kysten av Canada og Alaska kunne eigna seg godt til oppdrett, men der bur ikkje folk, og det er ikkje vegar på kysten vår, slik som i Noreg! På dette området er Noreg unikt. Det bur folk på kysten, og her er det infrastruktur.

Framstilling av fôr er i ferd med å verta ein av nøkkelfaktorane for at næringa skal kunna ha ei naturleg utvikling. Utviklinga med dyrking av fiskefôr på norsk jord er i startgropa. Dette kostar pengar, men det gjev eit utruleg stort utviklingspotensial.

At ein no opnar for nye konsesjonar, er eit fornuftig standpunkt. Men nær fortid har vist oss at ein konsesjon ikkje automatisk er lik suksess. Dette er krevjande, og fallgruvane er mange.

Denne saka er eit godt døme, synest eg, på at ei sak finn si løysing i Stortinget. Auksjon vert avvist, og rammevilkåra vert til å leva med for produsentane.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, se side 791)

#### S a k n r . 1 1

*Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven* (Innst. O. nr. 128 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 96 (2000-2001))

**Presidenten:** Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 50 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, de øvrige gruppene 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

**Erna Solberg (H)** (ordfører for saken): La meg få lov til å begynne med noen formalia.

Jeg vil gjerne få lov til å rette opp noe i innstillingen. På side 3, under punkt 2.2 Komiteens merknader, har de partiene som står bak flertallet, et ønske om at en i 10. linje stryker «og lignende». Dette er ikke en premiss for det vedtaket som vil bli fattet etter denne debatten.

Jeg vil samtidig også få lov til å ta opp forslag nr. 3, på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, som er utdelt i salen, og opplyse om at dette er et forslag som står i motsetning til komiteens tilråding i innstillingen. Flertallet som står bak tilrådingen i innstillingen, har trukket denne og legger til grunn at man i stedet går inn for forslag nr. 3 under voteringen.

Bakgrunnen for disse formalia er at da komiteen avgav innstilling, var vi ikke enige om hvordan § 6 i utlendingsloven skulle formuleres, og det ville heller ikke fremkomme noe klart flertall ved voteringen for det som var kjernen i spørsmålet, nemlig hvilke typer arbeidstillatelser det skal være lov til å søke om fra Norge hvis man først har lovlig opphold her. Striden har stått mellom det Regjeringen foreslo, at man bare skulle kunne søke om arbeidstillatelse som spesialist, mens de øvrige partier som nå står bak forslag nr. 3, også ønsket at andre grupper skulle kunne søke om arbeidstillatelse. I praksis er det i Norge i dag sesongarbeid det kan søkes om.

Bakgrunnen for hele forslaget om endringer i § 6 er ønsket om å fjerne det jeg vil kalle noen av molboreglene i norsk lovgivning, som har gitt en rekke eksempler på at personer som har kommet hit fordi de har vært interessert i å lære seg norsk, eller har ønsket å se hvordan Norge er, og som faktisk har hatt en kompetanse vi har ønsket å benytte oss av i en situasjon der vi mangler arbeidskraft, ikke har hatt mulighet til å kunne søke om arbeidstillatelse fra Norge, fordi loven har spesifisert at man må søke fra sitt hjemland når man kommer fra et land utenfor EØS-området. Derfor er vi glade for den lovendringen som blir vedtatt i dag. Vi er glade for at vi til slutt kom til enighet om en paragraf som gjør at vi ikke får den type molboeksempler i fremtiden – iallfall i betraktelig mindre grad. Det kan jo være et og annet punkt der det dukker opp noen vurderinger av denne type også fremover.

Utgangspunktet for Høyre har vært at vi ved sesjonens start i år fremmet fire forslag i Dokument nr. 8:4 om liberalisering og enklere arbeidsinnvandring. Ett av de fire forslagene var forslag om å endre utlendingsloven slik at man kunne få lov til å søke om arbeidstillatelse fra Norge. Samtidig har altså Regjeringen i sitt arbeid for å liberalisere og gjøre det enklere å søke om arbeidstillatelse, bl.a. for å avhjelpe UDI i dets arbeidsbelastning, fremmet forslag om en rekke endringer, hvorav én er lik en av de endringene som Høyre hadde forslag om i Dokument nr. 8:4, som vi behandlet i mars, og som det flertallet som nå står bak endringene i § 6, den gangen gav sin prinsipielle tilslutning til, nemlig at en skulle få lov til å søke fra Norge. Det betyr sannsynligvis ikke at forferdelig mange flere kommer til Norge fordi man får lov til å søke fra Norge. Det betyr først og fremst at vi har gjort det enklere, greiere og litt lettere for folk som først har en interesse for Norge, å finne ut av om dette er et land som de kan tenke seg å jobbe i. Det er faktisk etter vår mening rimelig viktig i en situasjon der vi mangler arbeidskraft, og der vi trenger å være attraktive for alle typer arbeidskraft hvis vi skal sørge for å skape både større økonomisk vekst og en bedre utvikling i årene fremover.

Det andre forslaget som denne innstillingen omhandler, er knyttet til oppfølgingen av vårt medlemskap i Schengen-avtalen og til Dublinkonvensjonen, nemlig lovhjemlingen av fingeravtrykktaking for politiet for innmelding til Eurodac. Etter flertallets mening – og her går skillelinjene i komiteen stort sett i forhold til de skillelinjene som var når det gjaldt Schengen-avtalen og Dublinkonvensjonen – er dette et vesentlig og godt virkemiddel

som vi trenger, bl.a. for å sikre oss mot såkalt asylshoping, slik at vi kan konsentrere ressursene våre om asylbehandlingen av dem som er faktiske asylsøkere for første gang i Norge, og at vi ikke skal oppleve det vi opplever av og til, at personer har søkt tidligere både i to og tre land som har rimelig like regler. Jeg har lyst til å understreke: Det betyr ikke at vi endrer regelverket for norsk asylpolitikk gjennom dette, men at vi konstaterer at det er behov for samordning av disse reglene i fremtiden.

**Presidenten:** Representanten Erna Solberg har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Så vidt presidenten forstår, har representanten trukket forslaget til endringer i § 6 i innstillingen.

Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

**Berit Brørby (A)** (komiteens leder): Jeg skal bare, i likhet med Erna Solberg, som var svært tilfreds med det vi nå skal vedta, få uttrykke at vi også deler tilfredsheten over at endringene i § 6 i utlendingsloven nå får en noe annen utforming.

Jeg vil samtidig ta avstand fra det uttrykket representanten Solberg brukte når det gjaldt deler av reglene, nemlig at det var «molboregler». Jeg synes ikke det passer å bruke det om lover og regler som vi har laget her i Stortinget, men ser at enkelte lover og regler trengs å fornyes og tilpasses en litt annen virkelighet.

I og med at vi nå har endret innstillingen, vil jeg trekke forslag nr. 1. Alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, står bak dette.

**Presidenten:** Representanten Brørby har trukket forslag nr. 1.

**Anita Apeltun Sæle (KrF):** Fyrst vil eg visa til det som saksordføraren har sagt, og så vil eg i mitt innlegg berre ta opp ei av problemstillingane, nemleg den som har vore diskutert mest.

Dette er ei oppfølging av tidlegare vedtak i Stortinget, og Kristeleg Folkeparti synest det er svært positivt at vi har fått eit nytt forslag og ei ny innstilling på bordet i dag, der Arbeidarpartiet sluttar seg til sentrum, Høgre og SV sin måte å tenkja på. Det betyr at ei ordning som har verka spesielt – eg skal ikkje bruka ordet «molboaktig» – uforståeleg og urimeleg, no vert monaleg mjuka opp ved at både sesongarbeidarar og spesialistar kan søkja om arbeidsløyve frå norsk jord.

Vi treng arbeidskraft, men det er temmeleg komplisert å finna jobb, få tilsetjing og få arbeidsløyve frå «Langtvekkistan». Dyrt er det òg. No kan altså fagarbeidarar som t.d. jobbar i havbruk eller fiskeriindustrien samt alle som kan kalla seg spesialistar, søkja arbeid mens dei er i Noreg. Det er bra.

Men Kristeleg Folkeparti er ikkje nøgd. Vi meiner at det er ei minimumsløysing som er vald. Det er framleis urimeleg, og eigentleg merkeleg, at ein person som søker om asyl, men som får avslag fordi ho eller han ikkje vert trudd – kanskje fordi dei ikkje kan dokumentera at dei er forfølgde – ikkje kan søkja arbeid og på den måten

få vera i Noreg «på eigen kjøp». Dei fleste land som forfølgjer og trakasserer sine borgarar, er forresten ikkje så nøye med at det skal la seg dokumentera.

Personen eg no snakkar om, kan vel vera spesialist, men får altså ikkje lov til å arbeida i Noreg fordi han meiner seg forfølgd i heimlandet. Dersom det er behov for arbeidskrafta, må det vera uvesentleg for søknaden om arbeidsløyve på kva måte vedkomande har reist til Noreg, eller kvifor vedkomande har reist til Noreg.

Men for å vera positiv til slutt: Opninga for at norske utanriksstasjonar skal kunna innvilga søknad om arbeidsløyve, er bra, og det kan bety at køen i UDI ikkje vert større. Det er nemleg viktig at arbeidsløyvet vert gjeve på kort tid, slik at bedrifter som treng folk, får det, utan å måtta venta i månader på eit offentleg stempel.

**Carl I. Hagen (Frp):** Denne saken er jo en naturlig oppfølging av tidligere debatter, allmenne debatter, om å liberalisere og åpne for mer arbeidsinnvandring ved å endre rutinene.

Jeg vil først og fremst vise til Fremskrittspartiets holdninger i de debattene og de innstillingene, nemlig at vi ikke har det samme behovet for og ønsket om en liberalisering og oppmyking som de øvrige partiene har. Særlig har jo Høyre og Venstre vært foregangspartier når det gjelder i langt større grad å åpne opp for arbeidsinnvandring. Og etter hva jeg hørte i en debatt for noen dager siden, sa også Arbeiderpartiets Leif Lund at det forslaget som nå er droppet, og som kom fra Høyre, i realiteten ville bety nærmest fri arbeidsinnvandring.

Nå er selvsagt det fellesforslaget noe mindre vidtgående, kan man si, men etter vårt syn ikke særlig endret. Vi vil ikke stemme for det siste forslaget, heller ikke ville vi ha stemt for forslaget fra Arbeiderpartiet i innstillingen, som for så vidt var det beste. Det forslaget er jo trukket, og jeg ser ingen grunn til å ta opp igjen innstillingen, for den innebærer i realiteten også en oppmyking.

Vi ser det fortsatt slik at en stor del av dem som går i bresjen for å få økt arbeidsinnvandring til Norge, i realiteten ønsker å importere billig arbeidskraft. At mange arbeidsgivere som kanskje nå må by opp lønningene for å få tiltrukket seg kvalifisert, eller spesiell, arbeidskraft, svært gjerne vil ha fri arbeidsinnvandring for å kunne holde lønningene nede og tjene bedre, skjønner jeg godt, men vi ser ingen grunn til at det skal være situasjonen. Vi vet ikke hva situasjonen i det norske arbeidsmarkedet er om ett år, to år, fem år eller åtte år. Vi får basere oss på det som er den naturlige utviklingen i vår befolkning, og så får vi i langt større grad når det måtte være nødvendig og ønskelig med frembringelse av flere varer og tjenester, kjøpe det i utlandet.

Jeg tror man ser bort fra de problemer som kan oppstå i samfunnet med en for stor arbeidsinnvandring. Asylinnvandringen til Norge er i dag allerede så stor – den er nå i den senere tid blitt betydelig igjen – at vi ikke bør øke arbeidsinnvandringen i tillegg. De sesongarbeiderne som kommer til Norge om sommeren, er ikke noe særlig problem når det er slik at de returnerer etterpå. Det er stor

forskjell mellom permanent arbeidsinnvandring og midlertidig sesongarbeidskraft.

Jeg vil varsle at vi vil stemme imot det forslaget som vel er det eneste som er igjen, om å endre § 6 fjerde, femte, nytt sjette, sjuende og åttende ledd. Vi vil altså stemme imot.

Så vil jeg få lov til å ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen, idet vi egentlig har store problemer med å forstå hvorfor man når det gjelder dette med å ta fingeravtrykk, § 37 fjerde ledd, bare går inn for at det «kan tas». Vi synes det burde være obligatorisk, at det «skal tas». Det ville være mer i samsvar med Schengen-tenkningen – man skal identifisere, man skal gjøre det man kan for å hindre at man blir lurt av falske forklaringer. Vi synes det er en mer fornuftig måte å gjøre det på.

Vi står altså fast på vår holdning i disse spørsmålene. Jeg har merket meg at Leif Lund har den samme oppfatningen som vi har, nemlig frykt for sosial dumping, frykt for at man egentlig ønsker å skaffe seg billig arbeidskraft. Vi har mange måter vi kan omorganisere Norge på når det gjelder å utnytte vår arbeidskraft mer fornuftig enn vi gjør i dag. Vi har fortsatt en altfor høy arbeidsløshet, og det er fortsatt mulig å frigjøre arbeidskraft gjennom en modernisering og rasjonalisering samt å kjøpe varer og tjenester i utlandet fremfor å endre karakteren av det norske samfunn.

**Presidenten:** Representanten Carl I. Hagen har tatt opp det forslag som han har referert til.

**Magnhild Meltveit Kleppa (Sp):** Til denne saka berre nokre korte kommentarar frå Senterpartiet.

I dag lanserer Regjeringa forslag som skal innebera at staten sjølv tilset fleire med minoritetsbakgrunn. Det er bra. Statsråden presenterer dette som tiltak mot rasisme. Det er eg einig i, og det er nødvendig med slike tiltak. Eg vil be statsråden no følgja opp endå meir i egne rekkjer. Det er for mange eksempel på korleis folk som vender seg til UDI, blir møtt. Det er for mange eksempel på kven som blir møtt med eit avslag, til at ikkje òg desse forholda er eksempel på rasisme som skulle vore rydda vekk.

Vi er einige i og glade for det forslaget som blir framlagt i dag, og som samlar eit breitt fleirtal. Vi oppfatar dette som eit minimum. Det var så langt Regjeringa kunne koma på den korte tida som var igjen av vårsesjonen. Vi hadde gjerne sett at forslaget hadde gått lenger.

Vi nemnde då St.meld. nr. 17 vart behandla, og likeins desse fire forslaga frå Høgre som galdt arbeidsinnvandring, kva som skjer i praksis for nokre asylsøkjjarar som får avslag: Dei er allereie inkluderte i eit lokalsamfunn. Det er til og med eksempel på både legar, tannlegar, lærarar og ufaglærte som har eit arbeid, og som kunne fylla ein jobb. Dei har ei utdanning eller har erfaring til å kunna fylla ein jobb i eit lokalsamfunn, og lokalsamfunna sjølve slår ring om dei det gjeld.

Vi hadde gjerne sett at forslaget i dag òg opna for at asylsøkjjarar som har fått avslag, hadde moglegheit til å

søkja før dei reiste ut av landet. Vi kan håpa på at statsråden på eit seinare tidspunkt kjem tilbake til akkurat det.

Når det gjeld sesongarbeidskraft, sa Carl I. Hagen at det ikkje representerte noko problem når ein reiste tilbake etter utført jobb. Eg vil nok understreka at i svært mange tilfelle er nettopp denne gruppa med på å bidra til å motarbeida rasisme. Dei er med på å bidra til større kunnskap om kvarandre og større kjennskap til forhold i ulike land og gir grunnlag for at ein faktisk kan leva betre side om side med ulik kulturell bakgrunn og med ulik hudfarge.

**Karin Andersen (SV):** SV støtter det forslaget som er lagt fram, men i likhet med representanter både fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti mener vi at det er behov for å gå noe lenger. Blant annet har forholdet for dem som har fått avslag på asyl, vært nevnt. Vi har diskutert flere ganger i denne salen om disse skal få opphold på humanitært grunnlag fordi de har arbeid. SV er svært uenig i det, for det dreier seg om asylinstituttet. Men vi ser ingen grunn til at folk som er her på lovlig måte og ikke av andre grunner har diskvalifisert seg, skal stilles i en annen situasjon enn andre mennesker som er her, med de kvalifikasjoner som man nå åpner for. Det mener vi er urimelig. Men det har vært så kort tid på denne behandlingen at det ikke har vært mulig på noen seriøs måte å få laget noe lovforslag som kunne dekket dette. Derfor vil vi komme tilbake til det seinere.

Fremskrittspartiet har i tråd med sin tradisjon vært oppe og holdt et foredrag om sin egen redsel for mennesker som kommer fra andre land enn våre aller nærmeste. SV deler overhodet ikke denne frykten. Vi syns tvert imot at det er positivt at folk har lyst til å komme og bo og jobbe i Norge. Det er en del av en moderne globalisert verden, som vi syns ikke bare spesialister skal få nytte godt av. Dette dreier seg om at det er lange tradisjoner i Norge for – og det tror jeg forsterker seg framover – at norske statsborgere har lyst til å reise og bosette seg i andre land og jobbe der. Dette er faktisk ikke mer skummelt enn som så.

Jeg reagerer ganske kraftig på at det blir sagt at ønsket om en åpnere innvandringspolitikk bunner i at man ønsker billigere arbeidskraft. SV tror jeg ikke kan mistenkes for det, for vi er svært opptatt av at lover, regler og forhold i arbeidslivet skal være ordnet, og har også vært svært opptatt av å gi fagbevegelsen det rom den skal ha for nettopp å sørge for at arbeidskraften ikke blir utnyttet og blir utsatt for urimelig behandling. På den arenaen har Fremskrittspartiet vært fullstendig fraværende, og også når det dreier seg om omsuten for dem som er uten arbeid, må jeg få lov til å minne om at det har vært reist ganske mange forslag som kunne ha bedret situasjonen for dem, uten at Fremskrittspartiet har syntes at det har vært noen prioritert oppgave å bruke penger på å få det til. Det har vel heller vært slik at hensikten med Fremskrittspartiets politikk har vært å skaffe billigere norsk arbeidskraft, altså at arbeidskraften i Norge skal selge seg billigere og godta dårligere forhold, for på den måten

å kunne løse noe av det Fremskrittspartiet ser på som et problem.

Så til det siste, Eurodac og fingeravtrykk. Senterpartiet og SV har prinsipielle motforestillinger mot norsk tilknytning. Vi frykter det som kan skje i forbindelse med denne tilknytningen, nemlig at det er strengeste asylpraksis som blir gjeldende. Hele dette systemet legger jo opp til det, og i tillegg går man inn for f.eks. å oppbevare fingeravtrykk av asylsøkere som har fått innvilget asyl, i svært mange år etterpå. Det henger på en måte i utgangspunktet noe mistenkelig ved det, og jeg må si jeg misliker svært dårlig at de som har fått asyl eller flyktningstatus i Norge, skal bli utsatt for en slik langvarig mistenkeliggjøring som en registrering i dette systemet er. Vi ønsker derfor å stemme mot disse paragrafene.

**Statsråd Sylvia Brustad:** Jeg er glad for oppslutninga om oppmjukinga av regelverket, som jeg i likhet med flertallet mener er helt nødvendig på dette området. Og etter å ha hørt representanten Hagen her i stad på talerstolen, føler jeg i hvert fall behov for å si at vi trenger flere mennesker innenfor mange bedrifter og sektorer i Norge. Da har vi en utfordring både i forhold til å sysselsette de mange ledige blant gruppa innvandrere i Norge med kompetanse og ressurser, som vi burde hatt i jobb, og også i forhold til å være mer fleksibel og åpen for å kunne ta inn folk fra andre land, for i det hele tatt f.eks. å kunne utføre deler av helse- og eldreomsorgen der vi ikke greier å dekke opp med innenlandsk arbeidskraft – og det er vel noe som jeg hører, i andre sammenhenger i hvert fall, at Fremskrittspartiet er opptatt av. Men vi har altså et regelverk som er laget i en annen tid enn den vi lever i i dag, og da er det nødvendig å gjøre de endringer som nå skjer.

Jeg er glad for at det har blitt bred enighet omkring både spesialister og sesongarbeidskraft – jeg føler bare behov for å si noen få ord i forhold til det. Når Arbeiderpartiet i utgangspunktet var skeptisk til å ta inn sesongarbeidskraft, var ikke det fordi vi på noen måte har hatt noen prinsipielle motforestillinger mot det, men det var rett og slett ut fra ei vurdering av den situasjonen som for tida er i Utlendingsdirektoratet. Men når forslaget nå ble justert slik at det ble enighet, og noe ble tatt vekk fra det opprinnelige forslaget fra de andre partiene, føler vi at dette er et forslag som er bra, og jeg er glad for at det er enighet om det. Det ville ha vært merkelig, synes jeg, hvis ikke de partier som faktisk er for oppmjuking, kunne bli enige om noe, og at det var de som ville minst, som skulle få bestemme.

Så har jeg bare lyst til å kommentere det Carl I. Hagen sa i forhold til Leif Lund, i og med at Leif Lund er medlem av Lagtinget og avskåret fra å si noe i Odelstinget. Jeg er sikker på at Leif Lund ville ha sagt noe slikt som at det å plassere Leif Lund på samme parti som Carl I. Hagen i forhold til denne saken, er helt feil. Når Leif Lund har argumentert i denne saka, har det vært mot et annet forslag enn det det nå er blitt enighet om, bare slik at det også er sagt.

Så har jeg lyst til å kommentere merknaden som foreligger fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om at det er behov for å gi asylsøkere som har fått avslag på asylsøknad, mulighet til å søke arbeidstillatelse mens de er her i landet. Som jeg har gitt uttrykk for ved flere anledninger, mener jeg det ville ha vært en fullstendig uholdbar asylpolitikk at asylsøkere som har greid å skaffe seg jobb her i landet, skulle få bli, mens de som ikke hadde greid å skaffe seg arbeid, bare skulle reise hjem igjen. Det er derfor med tilfredshet at jeg konstaterer at det ikke er flertall for et slikt forslag.

Når det så gjelder et annet spørsmål, som dreier seg om at også ufaglærte fra land utenfor EØS-området som har fått jobb i Norge som ikke kan fylles av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS-området, burde kunne få arbeidstillatelse, har Regjeringa, som Stortinget er kjent med, nå igangsatt et arbeid med å nedsette et lovutvalg for en bred gjennomgang av utlendingsloven. Siktemålet må her også være ei forenkling og ei oppmjuking av regelverket. Hvorvidt en i betydelig større grad enn i dag skal åpne for ufaglært arbeidskraft, bør etter vår mening eventuelt utredes grundig, og det er viktig at forslaget om dette sendes på høring, slik at alle berørte interesser blir hørt.

For tida utreder Regjeringa ytterligere tiltak med sikte på at det skal bli enklere å få utenlandsk arbeidskraft hit. Jeg er bl.a. innstilt på at utlendinger som har studert her i landet, også skal kunne ta seg arbeid etterpå. Det har vist seg at mange utenlandske studenter ikke reiser tilbake til hjemlandet for å ta arbeid der. De drar gjerne til andre vestlige land hvor arbeidskraften deres er etterspurt, og da mener jeg at de like godt kan få mulighet til å arbeide her i landet. Kvoteordningen for sesongarbeidstillatelse blir med det første utvidet fra å gjelde jord- og hagebruksnæringa til å omfatte hele landbruksnæringa og skognæringa også.

Så vil jeg bare orientere om at UDI har denne våren i samarbeid med arbeidsmarkedsetaten gjennomgått saksbehandlingsrutinene i flere kategorier søknader med sikte på forenklinger. Det er helt nødvendig. Det arbeidet er nå helt i sluttfasen, og det legges opp til at sakene i langt mindre grad skal sendes fra UDI til arbeidsmarkedsetaten for uttalelse. Arbeidsmarkedsetaten skal gi UDI oppdaterte, bransjevise oversikter over eventuell ledighet. De enkelte sakene behøver derfor ikke å sendes rundt, og saksbehandlingstida vil på den måten bli kortere, for å nevne noen av de tiltakene som det akkurat nå jobbes med.

Jeg føler meg overbevist om at denne satsinga som vi nå gjør, vil gi seg utslag i at saksbehandlinga blir mer effektiv, og at saksbehandlingstida går ned. Det vil derved bli mer attraktivt, tror jeg, for utlendinger å søke arbeidstillatelse i Norge, og det er arbeidskraft som er etterspurt i mange bedrifter og virksomheter rundt om i landet.

**Presidenten:** Det blir replikkordskifte.

**Erna Solberg (H):** Jeg hører at statsråden sa at Leif Lund hadde polemisert mot et annet forslag enn det som

blir vedtatt her i dag. Jeg vil minne om at det andre forslaget ikke innebar noen begrensning i type arbeidstillatelse. Loven har bare to typer arbeidstillatelser slik regelverket er utformet i dag, og det er arbeidstillatelse som spesialist eller arbeidstillatelse som sesongarbeider. Så i så måte er det akkurat samme realinnhold i det som blir vedtatt i dag, som det flertallet faktisk har snakket om hele tiden. Men jeg skjønner at det tilsynelatende kan være behov for – med de sterke ord og uttrykk som blir brukt her enkelte dager – å forsøke å lage et skille mellom det.

Så har jeg et konkret spørsmål til statsråden. Vi har i løpet av våren fått pressemeldinger og uttalelser om ganske mange endringer som skal skje. Og i den oversikten vi fikk i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 17 for 2000-2001, om asyl- og innvandringspolitikken og situasjonen i UDI, var det forslaget vi behandler nå i dag, altså endringen i utlendingsloven, forutsatt å skulle ta lengst tid fordi det krevde en full lovbehandling. Jeg lurer på om statsråden anser seg ferdig med de forenklete forskriftsarbeidene, og når hun har tenkt å la denne loven tre i kraft, slik at man i fremtiden vet hva forenklingene blir – altså om det finnes en tidsplan når det gjelder endringen i utlendingsforskriften i forhold til alle de signalene som har vært gitt i løpet av våren.

Det er nemlig slik at ved siden av å jobbe med innstillingene, blir stortingsrepresentanter også fort informasjonssentral, siden UDI er litt sprengt. Og det forekommer at pressemeldinger er gått ut for tre-fire måneder siden, men at folk fortsatt lurer på når disse forskriftene faktisk vil bli implementert, for de sitter med saker hvor de venter på tidspunktet for når de kan behandles.

**Statsråd Sylvia Brustad:** Det som ble varslet gjennom pressemeldinger tidligere i vinter, var målsettinga om at alt skal være iverksatt innen utgangen av dette året. Det betyr ikke at vi sitter stille og venter på at nyttårs-skiftet kommer, for å si det på den måten, og jeg er glad for at vi greide å få behandlet denne saken på rekordtid her i huset, slik at vi nå kan få satt i gang dette fortere enn om vi nødvendigvis hadde måttet vente helt til høsten. Det samme gjelder forskriftene. Alt jobbes det nå med på høygir, og så fort det er praktisk mulig, vil vi både iverksette lover og implementere forskrifter. Det er også en del av de forslagene som ble lagt fram her i vinter, som det verken trengs lov- eller forskriftsendring til, dvs. at det altså bare gis beskjed om at det skal skje – og det skjer, for å si det på den måten. Det er vel det klareste svaret jeg kan gi nå. Men jeg kan garantere at dette jobbes det med på høygir, og vi iverksetter alt sammen så fort det er praktisk mulig.

**Carl I. Hagen (Frp):** Så vidt jeg skjønner fra media, har statsministeren i dag lagt frem en del nye synspunkter, bl.a. varslet at det blir gitt et pålegg til alle statlige etater om at de skal invitere minst én med innvandrerbakgrunn blant søkermassen til intervju når vedkommende har de formelle kvalifikasjoner som skal til for en jobb som er utlyst. Noe av årsaken til dette skal være at det er

mange kvalifiserte utlendinger og også innvandrere med norsk statsborgerskap som har problemer med å skaffe seg jobb. Derfor må man ha en spesiell innsats og gi et pålegg – altså positiv diskriminering av en gruppe, og derved også en slags stigmatisering som jeg synes er uheldig. Jeg vil gjerne spørre statsråden hvordan dette rimer med hennes påstand om at vi trenger flere utlendinger med god kompetanse. Hvordan kan det være slik, hvis norske bedrifter og det offentlige roper etter kvalifisert arbeidskraft, som det er mangel på, og som vi derved bør gjøre det lettere å få til landet, at man hevder at nødvendigvis den samme gruppen har store problemer med å skaffe seg jobb i dag? Jeg får ikke de tingene til å rime.

Så vil jeg gjerne spørre statsråden om noe av det som i dag er blitt offentliggjort – jeg har altså bare hørt det gjennom media – vil bli lagt frem for Stortinget til behandling før det blir gjennomført? Eller er det slik å forstå at man mener man har dekning for de tingene som nå kanskje blir gjennomført, i Stortingets behandling av visse meldinger? Jeg vil gjerne vite i hvilken grad man mener at man kan sende ut sirkulære om positiv diskriminering og legge retningslinjer for hvorledes søknader fra utlendinger eller personer med innvandrerbakgrunn skal behandles – at alltid én skal inviteres til jobbintervju, selv om den etatssjef og de som vanligvis forestår dette, finner det mer naturlig å innkalle andre norske til jobbintervju.

**Statsråd Sylvia Brustad:** Jeg tror ikke det kan herske noen tvil om at det foregår en ganske omfattende diskriminering også på arbeidsmarkedet i Norge, bevisst eller ubevisst. Når vi ser at det er enkelte som ikke får jobb fordi de går med skaut på hodet, når arbeidsledigheten blant innvandrere er omtrent tre ganger så høy som blant befolkninga for øvrig – enda vi vet at mange av dem både kan godt norsk, har god kompetanse, og vi samtidig vet at mange sektorer skriker etter arbeidskraft – da er det noe som ikke er som det skal være. Det ønsker ikke Regjeringa å sitte stille og se på. Det er noe av bakgrunnen for – som Hagen her har sagt – at vi i dag har framlagt tolv konkrete tiltak som vi mener må til for å prøve å gjøre noe med den diskriminering som vi ser tendenser til i Norge i dag.

To av de punktene dreier seg direkte om arbeidsmarkedet, og det var ikke helt presist som Hagen nå sa, men jeg har forståelse for at det bare er hørt via media, og da er det ikke alltid at det er presist. Det vi foreslår, er følgende:

«Alle statlige etater skal ha i sine stillingsannonser en formulering som oppfordrer personer med minoritetsbakgrunn til å søke stillingen».

Det andre er:

«Departementene skal» – som et ettårig forsøksprosjekt – «innkalle minst én kvalifisert søker med minoritetsbakgrunn til intervju for hver stilling som utlyses».

– Én kvalifisert søker.

Dette mener jeg er et helt nødvendig tiltak, fordi vi ser altfor ofte at innvandrere ikke engang når fram til inter-

vju. Vi ser at mange har vært nødt til å bytte navn for å bli innkalt til intervju, og jeg mener at staten bør gå foran med et godt eksempel. Det er det vi forsøker å legge opp til gjennom disse tiltakene.

Når det så gjelder spørsmålet om det er noe av dette som må til Stortinget, kan det hende at et par av de tingene må til Stortinget. Det gjelder bl.a. et forslag som dreier seg om endringer i borettslagsloven osv. Det må til Stortinget. Når det gjelder hva departementene gjør, anser jeg at det er noe som departementene kan bestemme.

**Ivar Østberg (KrF):** I debatten om Regjeringens stortingsmelding om asyl- og flyktningpolitikk pekte jeg på at Regjeringen i proposisjonen om Dublinkonvensjonen, at utenrikskomiteen i sin innstilling og at statsråden i sitt svar på et spørsmål fra komiteen bekreftet at norsk politikk var at formålet med Dublinkonvensjonen bl.a. er å motvirke at asylsøkere blir henvist fram og tilbake mellom statene uten å få søknaden behandlet. Dublinkonvensjonen regulerer ikke innholdet i et lands asylpolitikk, bare prosedyreregler. Flertallet i utenrikskomiteen ville understreke at en medlemsstat stod fritt til å behandle en asylsøknad, selv om den ikke har plikt til det etter Dublinkonvensjonen.

Jeg påpekte at i et oppslag i Aftenposten hadde UDI gitt uttrykk for at asylsøkere fikk kun én sjanse. Er det dette statsråden tar opp i Ot.prp. nr. 96 når «asylshopping» omtales? Er det en ny politikk Arbeiderpartiet og statsråden da peker på, og som har fått et flertall i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, til å gi uttrykk for at man nå vil kunne hindre «asylshopping»? Jeg etterlyste statsrådets holdning til det UDI hadde uttalt, siden dette var klart i strid med det statsråden selv, både i proposisjon og i svar på spørsmål fra komiteen, hadde gitt uttrykk for. Varsles det nå en ny politikk i forbindelse med «asylshopping»?

**Statsråd Sylvia Brustad:** Jeg håper jeg skjønnte spørsmålet, men man får ha meg unnskyldt hvis jeg ikke gjorde det helt. Det legges ikke opp til noen ny politikk fra Regjeringas side. Vi kan, som jeg også har sagt tidligere fra denne talerstolen, føre vår flyktning- og innvandringspolitikk slik vi mener er riktig.

Så har vi hatt mange diskusjoner, både i forbindelse med disse sakene og også, som det er sagt, om utenrikspolitiske saker, om Schengen og Dublinkonvensjonen osv., og det er kjente skillelinjer. Men vi har ikke tenkt å legge opp til noen ny politikk utover det det er orientert om tidligere.

Når det så gjelder spørsmålet om oppslaget i Aftenposten og direktøren i UDI, vil jeg si at det vil jeg se nærmere på før jeg uttaler meg bastant om det. Men det er ikke lagt opp til en ny politikk fra Regjeringas side.

**Magnhild Meltveit Kleppa (Sp):** Statsråden er nøye med i sine innlegg å distansera seg frå Framstegspartiet sin politikk. No stadfesta ho det faktum at det er Høyre, Framstegspartiet og Arbeidarpartiet som står saman når det gjeld Schengen og Eurodac.



**(Meltveit Kleppa)**

I denne innstillinga er det òg eit anna punkt der Framstegspartiet sikrar Regjeringa fleirtal for sitt syn. Det er i spørsmålet om det skal setjast eit tak på talet på spesialistar/fagarbeidarar som kan innvilgast arbeidsløyve utan individuell arbeidsmessig vurdering. Mitt fyrste spørsmål vil då gå på dei vurderingane som ligg bak her: Kva er det som gjer at ho ser dette nødvendig? For det andre: Kvar vil ho setja dette taket?

Så føler eg eit behov for å følgja opp det svaret som statsråden gav til Erna Solberg, og som går på iverksetjing av desse endringane i utlendingslova. Statsråden seier – prisverdig nok – at ho vil setja dette lovverket i verk så fort som mogleg, utan å presisera dette nærare. Dersom ho er så interessert i å setja endringane i verk så raskt som mogleg, skulle ein tru at ho kunne ha ei framdrift utover å bruka desse orda. Mitt konkrete spørsmål vil vera: Vil så raskt som mogleg innebera at sesongarbeidarar som er i Noreg denne sommarsesongen, vil ha høve til å søkja om forlenget arbeidsløyve?

**Statsråd Sylvia Brustad:** Det å sette et tak er fra Regjeringas side først og fremst ment som en praktisk løsning, i stedet for å ha en arbeidsmarkedsmessig vurdering av hver enkelt sak. Vi har sett mange enkeltteksempler på det, saker som har dratt ut i tid og gjort at man ikke har fått de folkene man har trengt. Et av de verste eksemplene jeg har sett, er en sak om australske sjukepleiere ved Sentralsykehuset i Hedmark, som har tatt om ikke år, så iallfall usigelig mange måneder, og som har gjort at de sjukepleierne aldri kom dit. En av grunnene til at så skjedde, var den arbeidsmarkedsmessige vurderinga vi har pr. i dag, og at det tok altfor lang tid å drive og sende sakene mellom de ulike etatene. Slik kan vi ikke ha det.

Fra vår side er det ikke slik at dette taket skal være absolutt. Dersom det er behov for mer arbeidskraft enn det taket som til enhver tid settes, er det selvfølgelig slik at man må kunne røre på det taket. Det er det ene.

Når det gjelder framdriftsplan, er det klart at vi har en framdriftsplan. Når jeg ikke tør å være helt konkret nå, er det fordi det er fare for, fordi jeg ikke husker datoen nøyaktig i hodet, at jeg kan informere Stortinget feil. Det tar jeg ikke sjansen på. Derfor sier jeg at vi skal gjøre det så raskt som mulig. Så vil jeg heller sørge for å sjekke og få den riktige datoen og måneden, og så melde tilbake til Stortinget på en egnet måte. Det er ikke noe annet som ligger i det. Det er overhodet ikke noe forsøk på ikke å iverksette det så raskt som overhodet mulig. Det ber jeg om å bli trodd på.

**Karin Andersen (SV):** Jeg har behov for å spørre statsråden litt om hvorfor asylsøkere med avslag på søknad ikke kan bli behandlet på samme måte som andre som ønsker å søke en slik tillatelse.

Statsrådens svar i stad tydet på at hun kanskje hadde misforstått det dit hen at vi som har påpekt dette, mener at de personene dette dreier seg om, skal innvilges asyl på det grunnlag at de har fått arbeid. Det er overhodet

ikke tilfellet. Det er bare slik at vi mener at de *kan* søke om arbeidstillatelse slik som andre. Vi sier ikke at de skal få det. Vi mener at de skal få den samme vurdering som de andre som søker. Så lenge de har passert inn i Norge på lovlig vis – og det er jo lovlig å komme til Norge som asylsøker – er det vanskelig å forstå hvorfor de skal behandles annerledes. For i praksis kan jo denne arbeidskraften være akkurat like nyttig og kjærkommen som annen arbeidskraft. Det er personer som er i landet, som kanskje endatil kan norsk og er godt tilpasset lokalsamfunnene sine og kanskje også har vært i jobb og har vist seg å være meget gode medarbeidere. Det er litt vanskelig å få tak i det reelle innholdet i hvorfor statsråden er så skeptisk til dette og mener at det så åpenbart må behandles på en annen måte, og at det på en måte har noe med asyl- og flyktningpolitikken å gjøre. Jeg vil understreke igjen så sterkt jeg kan fra SVs side at vi har tatt sterkt til orde nettopp mot at man skal gi mennesker opphold f.eks. på humanitært grunnlag fordi de har fått jobb eller er godt tilpasset et lokalsamfunn. Vi mener at de bør få lov til å søke om arbeidstillatelse på linje med andre når vi åpner for det.

**Statsråd Sylvia Brustad:** Nå legger vi ikke opp til at alle skal få lov til å søke om arbeidstillatelse i Norge gjennom dette forslaget. Det er det viktig for meg å understreke. Dessuten mener jeg det er veldig viktig å skille mellom den vanlige asyl- og flyktningpolitikken og det vi nå snakker om, som er arbeidsinnvandring. Jeg mener faktisk at det ville blitt en helt håpløs situasjon hvis de asylsøkere som får avslag på sin asylsøknad fordi de ikke har behov for beskyttelse i Norge, ikke skulle dra hjem. Det mener jeg på en måte er den ene sida av politikken som iallfall denne regjeringa står for. Den andre sida er hvorvidt vi skal ta inn spesialister og sesongarbeidere som arbeidsinnvandrere på andre kriterier. Det er et prinsipp som iallfall vi mener at en bør holde høyt i hevd, vi mener at en bør skille de to tingene. Hvis ikke er jeg redd for at vi får en helt annen og ukontrollerbar situasjon i forhold til det som er situasjonen i dag. Det tror jeg ikke er ønskelig. Jeg tror alle er tjent med at vi har litt orden i sysakene.

**Presidenten:** Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

**Erna Solberg (H):** Jeg føler bare behov for å knytte merknader til to ting, fordi fem minutters taletid fort blir kort. Det ene gjelder spørsmålet om tak. Statsråden svarte at alternativet til ikke å ha et tak ville være å ha individuell behandling hver gang. Det er ikke det mindretallet sier. De sier at man på en måte må ha lister over hvor det er et behov i arbeidsmarkedet. Så må politiet godkjenne det. I det øyeblikket det anmeldes fra Aetat at det nå er dekning i arbeidsmarkedet på dette området, bør de føres av listen, og så må man gå til individuell behandling. Slik sett oppfatter jeg at vårt forslag egentlig er mindre byråkratisk enn det Regjeringen legger opp til. Jeg tror

man skal tenke om igjen, om det ikke vil være vel så fleksibelt som et tak som skal være der og så kanskje løftes, heller å ha mulighet til raskt å omstille seg på den måten.

I tillegg har jeg lyst til å si at på sykepleiersiden tror jeg at én ting er spørsmål knyttet til den individuelle arbeidsmarkedsvurderingen, for vi synes det er veldig rart at den skal ta så lang tid. Men det som oppleves som det største problemet knyttet til de tingene, er at for å få arbeidstillatelse må man være godkjent som sykepleier i Norge, og for å være godkjent som sykepleier i Norge, må man ha et kurs, som man ikke får før man har arbeidstillatelse i Norge. Det kalles en catch 22-situasjon. Det er et system det er umulig å komme seg ut av, for man kan ikke gå på det kurset før man har fått arbeidstillatelse, og da må man komme til Norge på en annen måte. Problemkomplekset knyttet til det har Stortinget bedt om at man skal komme tilbake til i budsjettet i høst, med en gjennomgang av godkjeningsproblematikken knyttet til sykepleiere. Alle sykehusene sier jo at det håpløse er at dette kurset ikke kan gis før man faktisk har fått arbeidstillatelse. Det vil innebære en nødvendig avbyråkratisering å få gjort noe med denne kursvirksomheten og få det til å passe, slik at man raskere kan få oppfylt ønsket vårt om å få flere sykepleiere fra andre land.

Det andre punktet jeg ville ta opp, er spørsmålet knyttet til asylinstituttet. Jeg er ikke så redd for om en person som har vært her og hatt en jobb, hadde fått arbeidstillatelse, selv om han hadde fått avslag. Det er ikke der jeg føler dette utfordrer asylinstituttet. Det som er problemet, er at ulikt regelverk skaper signaler i resten av verden. Og det som fort ville skjedd, var at Norge ble oppfattet som et veldig populært land å være jobbsøker i, for man kunne melde seg som asylsøker, så kunne man bo gratis på statens bekostning på flyktningsmottak og motta lommepenger inntil man hadde funnet seg en jobb som man så kunne søke på. Det er rett og slett litt naivt, synes jeg, ikke å se denne siden av det hele. Det ville rimelig raskt ha undergravd hele respekten for asylinstituttet og systemet.

Grunnen til at vi ikke kan ha det sånn, er rett og slett at vi tar vare på asylsøkerne som kommer til Norge, gjennom bolig, opphold og et aktivitetstilbud. Jeg tror at selv om det er mange enkeltteksempler på bedrifter etc. hvor det kanskje hadde vært det greieste at vi hadde sagt ja i dag, f.eks. til noen av kosovoalbanerne som absolutt gjør en kjempeinnsats i lokalsamfunnet og andre steder, hadde vi altså skapt en signalvirkning. Og det er ikke så vanskelig å se hvordan den signalvirkningen blir for andre land hvor det er utakt i kriteriesystemet for hvem som får lov til å søke asyl. Komiteen var i Irland, hvor de som stod på listen over hvem som søkte asyl i Irland, var fra helt andre land enn i resten av Europa. Hvorfor? Fordi lovreglene var helt annerledes enn det vi har i Norge.

Litt mindre naivitet hadde vært lurt akkurat i det spørsmålet.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

(Votering, se side 792)

## S a k n r . 1 2

*Innstilling frå kommunalkomiteen om lov om endring av midlertidig lov 23. juni 2000 nr. 49 om endring i lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering (Innst. O. nr. 129 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 97 (2000-2001))*

**Presidenten:** Før sak nr. 12 tas opp, vil presidenten gjøre oppmerksom på at denne innstillingen ikke har ligget ute i den reglementsbestemte tid, dvs. 48 timer. Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Odelstinget likevel behandler denne saken nå. – Presidenten kan ikke se at det er kommet noen innvendinger mot dette forslaget, og det anses derfor vedtatt.

Ingen har bedt om ordet til sak nr. 12.

(Votering, se side 793)

G u n n a r S k a u g gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, sa

**presidenten:** Odelstinget skal votere i sakene nr. 1–12.

### *Votering i sak nr. 1*

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

#### l o v

om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven)

#### I

I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven) gjøres følgende endringer:

§ 11 skal lyde:

§ 11 (Tilsyn m.v.)

Jernbaner er underlagt tilsyn fra departementet *eller den myndighet som departementet bestemmer. Enhver plikter å gi tilsynsmyndigheten de opplysninger den krever for å utføre sine oppgaver, samt for samme formål å gi tilsynsmyndigheten adgang til anlegg, utstyr og annet materiell knyttet til jernbanevirksomheten. Tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om korrigerende tiltak.*

*Tilsynsmyndigheten kan påby stans av driften helt eller delvis når sikkerhetsmessige hensyn krever det. Om nødvendig kan den kreve politiets hjelp til å gjennomføre påbudet.*

Departementet kan videre tilbakekalle tillatelse gitt i medhold av loven ved brudd på vilkår eller krav som er satt for virksomheten.

§ 12 skal lyde:

§ 12 (Tilsyn med omsetning av samtrafikkkomponenter m.v.)

Tilsynsmyndigheten kan pålegge den som bringer i omsetning en samtrafikkkomponent, å begrense anvendelsesområdet, forby bruk eller tilbakekalle komponenten fra markedet, dersom det foreligger risiko for at komponenten ikke oppfyller de grunnleggende kravene. Enhver plikter å gi tilsynsmyndigheten de opplysninger den krever for å utføre sine oppgaver, samt for samme formål å gi tilsynsmyndigheten adgang til lokaler og utstyr som er knyttet til samtrafikkkomponent.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om tilsyn med omsetning av samtrafikkkomponenter.

Nåværende § 12 blir ny § 14.

§ 13 skal lyde:

§ 13 (Tvangsmulkt)

I pålegg fra tilsynsmyndigheten kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylling av pålegget, og frem til pålegget er oppfylt. Tilsynsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

Tvangsmulktens størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at pålegget blir gjennomført og hvilke kostnader det antas å medføre.

Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt samt om frafallelse av ilagt mulkt.

Nåværende § 13 blir ny § 15.

Nåværende § 13 a blir ny § 16.

Kapittel V skal lyde:

## Kapittel V. Undersøkelse av jernbaneulykker

§ 17 (Undersøkellesmyndighet)

Inntreffer det en jernbaneulykke som medfører at noen avgår ved døden eller at det skjer betydelig skade på person, på jernbanemateriell, kjørevei, på eiendom utenfor jernbanen eller på miljø, skal den myndighet som departementet bestemmer, foreta undersøkelse. Det samme gjelder når det har vært alvorlig fare for slik ulykke, eller for jernbanesikkerheten for øvrig. Undersøkelsene har til formål å søke å klarlegge hendelsesforløp og årsaksforhold, samt å utrede forhold av betydning for å forebygge ulykker og bedre jernbanesikkerheten.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om undersøkellesmyndigheten.

§ 18 (Undersøkellesmyndighetens rettigheter)

Enhver plikter på forlangende å gi undersøkellesmyndigheten de opplysninger han sitter inne med om forhold som kan være av betydning for undersøkelsen. Dette gjelder uten hensyn til taushetsplikt som ellers påhviler vedkommende.

Undersøkellesmyndigheten har rett til å nytte privat grunn og kan kreve å få undersøke og ta i besittelse materiell, vrakrester, dokumenter og andre ting i den utstrekning den trenger det for å kunne utføre sitt verv. Den kan påby legeundersøkelse etter reglene i luftfartsloven § 6-11 tredje ledd. Om nødvendig kan undersøkellesmyndigheten kreve hjelp av politiet.

Undersøkellesmyndigheten kan også, om det finnes nødvendig for undersøkelsen, kreve bevisopptak etter reglene i lov om rettergangsmåten for tvistemål.

Undersøkellesmyndigheten skal i samsvar med nærmere forskrifter som departementet gir, så vidt mulig underrette materiellets eier og – om materiellet brukes av en annen enn eieren – dets bruker, samt forsikreren og andre som saken angår, om undersøkelsen og gi dem adgang til innen undersøkelsen avsluttes å fremkomme med det de finner påkrevd for å vareta sin tarv. De interesserte har rett til, i den utstrekning det kan skje uten hinder for undersøkelsen, å være til stede ved denne og gjøre seg kjent med dokumentene.

Forklaringer avgitt i henhold til første ledd kan kun brukes til jernbanetryggingsmessige formål. Opplysninger fremkommet under forklaringer avgitt i henhold til første ledd kan ikke brukes som bevis mot den som har avgitt forklaringen, i en senere straffesak mot vedkommende.

§ 19 (Meldeplikt i forbindelse med jernbaneulykke)

Den som driver jernbanevirksomhet plikter straks å gi nærmeste politimyndighet eller undersøkellesmyndigheten melding om jernbaneulykke som nevnt i § 17. I tillegg skal tilsynsmyndigheten varsles.

Meldeplikt til nærmeste politimyndighet eller undersøkellesmyndighet har også den som blir vitne til en jernbaneulykke, dersom vitnet etter omstendighetene ikke har grunn til å anta at slik melding er unødvendig.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om meldeplikt etter paragrafen her.

§ 20 (Fjerning av vrakrester m.v.)

Jernbanemateriell og kjørevei som er forulykket, vrakrester eller andre ting fra et slikt materiell og spor etter ulykken må ikke fjernes eller røres uten tillatelse av undersøkellesmyndigheten eller politiet, med mindre det er nødvendig for å redde eller avverge fare for liv eller eiendom eller for å hindre at noe som har betydning for undersøkelsen, går til grunne eller forsvinner.

§ 21 (Fjerning av vrakrester utenfor kjøreveien m.v.)

Dersom jernbanemateriell eller deler av kjørevei er havnet utenfor kjøreveien, eller vrakrester eller andre ting fra et slikt materiell er til hinder for den alminnelige ferdsel eller på annen måte til ulempe for allmennheten

eller er til fare for folk eller eiendom, og eieren ikke fjerner det eller på annen måte retter forholdet, kan politiet sette en frist til å gjøre det. Oversittes fristen, kan politiet la det nødvendige foretas på eierens bekostning.

Er eieren ukjent, eller er det av hensyn til ferdseieren eller av annen grunn nødvendig å skride inn straks, kan politiet sette i verk tiltak som nevnt i første ledd uten at det gis eieren noen frist.

Nåværende kapittel V blir nytt kapittel VI.

Nåværende § 14 blir ny § 22.

Nåværende § 15 blir ny § 23.

Nåværende § 16 blir ny § 24.

## II

Loven trer i kraft straks.

### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

### V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

### Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

## l o v

om endringer i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel

## I

I lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel gjøres følgende endringer:

§ 5 nr. 1 skal lyde:

1. Den som mot vederlag vil drive godstransport med motorvogn med tillatt totalvekt 3.500 kg eller meir, må ha løyve frå departementet, jf. likevel § 8. *Det same gjeld den som utfører godstransport mot vederlag med motorvogn som elles er fritaken frå kravet til løyve i medhald av § 8 nr. 1, når transporten kan sjåast som ledd i næringsverksemd.*

§ 7 nr. 1 skal lyde:

1. Den som mot vederlag vil drive persontransport med motorvogn utanom rute, må ha løyve frå fylkeskommunen, jf. likevel § 8. *Det same gjeld den som utfører persontransport mot vederlag på liknande måte som drosje når tilbod om transport vert retta til ålmenta på offentleg plass.*

## II

Kongen fastset kva tid lova skal ta til å gjelde.

### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

### V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

### Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

## l o v

om endringer i lov 23. juni 1995 nr. 39 om telekommunikasjon (teleloven)

## I

I lov 23. juni 1995 nr. 39 om telekommunikasjon (teleloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-1 første ledd første punktum skal lyde:

Loven omfatter all telekommunikasjonsvirksomhet, herunder radiokommunikasjon, og annen tilsiktet utstråling av elektromagnetiske *bølger, utilsiktet utstråling fra telekommunikasjon og annen utstråling som kan forstyrre telekommunikasjon.*

§ 1-3 bokstav d skal lyde:

d) tilgang til *offentlig telenett og offentlig teletjeneste*

§ 1-4 første ledd bokstav e skal lyde:

e) *samvirke mellom tjenester når det er berettiget*  
§ 1-4 første ledd bokstav f oppheves.

§ 1-4 annet ledd skal lyde:

*Telemyndigheten kan gi forskrifter om ytterligere grunnleggende krav og for å sikre grunnleggende krav.*

§ 1-6 bokstav b, c, g, h, j og k skal lyde:

- b) *sluttbruker:* person, foretak, sammenslutning eller offentlig organ som inngår avtale om tilgang til telenett eller teletjeneste til egen bruk eller *utlån*
- c) telenett: nett for transport og fordeling av signaler mellom termineringspunkter ved hjelp av *elektromagnetiske bølger i fritt rom, kabelforbindelser, radio-utstyr, svitsjer eller annet formidlingsutstyr*
- g) *teleterminalutstyr:* produkt eller deler av produkt som kan nyttes til telekommunikasjon og som er be-

*regnet for direkte eller indirekte tilknytning til grensesnitt i offentlig telenett*

- h) *radioutstyr: produkt eller deler av produkt, som tilsiktet utstråler eller mottar elektromagnetiske bølger overført i fritt rom, med unntak av produkt som bare mottar kringkastingsprogram*
- j) *samløkalisering: felles bruk av eiendom i form av lokaler, master, føringsveier for kabler m.m. som nyttes eller vil bli nyttet til plassering av utstyr for telekommunikasjon*
- k) *offentlig telefontjeneste: offentlig telefontjeneste som består av direkte formidling og svitsjing av sanntids tale gjennom offentlig svitsjet fast eller mobilnett, slik at sluttbruker ved bruk av fast eller mobilt teleterminalutstyr får mulighet til å kommunisere via et nettermineringspunkt med andre sluttbrukere.*

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

Telemyndigheten kan ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om etablering og drift av konsesjonspliktige telenett og teletjenester, om avgrensning av det eller de relevante markeder i forbindelse med fastlegging av tilbydernes markedsandel, om nett og tjenester som tilbys i tilknytning til slik virksomhet, om konsesjonspliktens omfang, om at andre samfunnsviktige telenett og teletjenester, herunder slike som *gis tillatelse til bruk av frekvenser i medhold av kap. 5, skal være konsesjonspliktige av hensyn til oppfyllelse av nasjonale behov for telekommunikasjon og om tildelingsmåte for konsesjoner som kan avvike fra den alminnelige behandlingsmåten etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker.*

§ 2-2 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) *krav til leveringsvilkår og unntak fra offentliggjorte vilkår*

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3 *Tilgang til offentlig telenett og offentlig teletjeneste*

*Tilgang til offentlig telenett, offentlig telefontjeneste eller overføringskapasitet skal tilbys allmennheten av tilbydere som har sterk markedsstilling for vedkommende nett og tjeneste. Leveringsvilkårene skal ikke diskriminere noen, være bygget på saklige kriterier og være lett tilgjengelige for allmennheten.*

Telemyndigheten kan gi forskrifter om *tilgang til offentlig telenett og offentlig teletjeneste.*

§ 3-2 skal lyde:

§ 3-2 *Nummerplaner og tillatelse til bruk av nummer*

Telemyndigheten kan fastsette nummerplaner og planer for navn og adresser for telenett og teletjenester og *tillatelse til bruk av nummer, nummerserier, navn og adresser i samsvar med disse. Telemyndigheten kan gi pålegg om plikt til å ta i bruk nummerplaner og planer for navn og adresser.*

Telemyndigheten kan gi forskrifter om *tillatelse til bruk* av nummer, navn og adresser og om bruk av nummerplaner og planer for navn og adresser.

§ 3-3 første ledd skal lyde:

Telemyndigheten kan pålegge *tilbydere* av offentlig teletjeneste å ta i bruk standarder eller på annen måte tilpasse tjenestetilbudet med sikte på samvirke med telenett eller teletjeneste.

Tittelen i § 3-4 skal lyde:

*Krav til tilbydere om tilgang til offentlig telenett og offentlig teletjeneste*

§ 3-4 første ledd bokstav d, e, g, m og ny bokstav n skal lyde:

- d) *register over sluttbrukere og tilbydere som kjøper teletjeneste*
- e) *system for nummeropplysning og etablering, drift og finansiering av felles system for nummeropplysning*
- g) *ordning for forbrukerklager*
- m) *funksjonshemmedes behov for tilgang til telenett og tilpasset teleterminalutstyr*
- n) *offentliggjøring av tekniske data for tilbudt grensesnitt.*

§ 3-6 skal lyde:

§ 3-6 *Tillatte bruksbegrensninger*

*Tilbydere av offentlig telenett og teletjeneste skal gjennomføre nødvendige bruksbegrensninger i telenett og teletjeneste i nødsituasjoner som innebærer alvorlige trusler mot liv eller helse, sikkerhet eller offentlig orden eller fare for sabotasje mot nett eller tjeneste.*

Telemyndigheten kan pålegge *tilbydere* å gjennomføre bruksbegrensninger i telenett og teletjeneste av hensyn til rikets sikkerhet, håndheving av konsesjonsplikt eller andre viktige samfunnsinteresser.

*Tilbyderen kan straks frakoble radio- og teleterminalutstyr når det er nødvendig av hensyn til telekommunikasjonssikkerhet eller telenettets integritet og dersom han uten forsinkelse tilbyr alternativ løsning. Kostnadene med å tilby alternativ løsning bæres av tilbydere.*

Telemyndigheten kan gi *tilbydere* av offentlig telenett og offentlig teletjeneste tillatelse til å gjennomføre bruksbegrensninger av nett og tjenestefunksjoner på grunn av andre forhold enn de som er nevnt i første ledd. Telemyndigheten kan gi *tilbydere* tillatelse til å nekte tilkopling eller å frakoble radio- og teleterminalutstyr som ikke tilfredsstiller grunnleggende krav etter § 1-4 første ledd bokstav a, c, d eller annet ledd, eller som forårsaker skadelig interferens eller alvorlig skade på telenett.

*Frakopling skal straks varsles telemyndigheten. Andre bruksbegrensninger skal så fremt det er mulig, varsles for bruksbegrensningen gjennomføres. Tilbydere skal gi telemyndigheten, berørte sluttbrukere og andre berørte tilbydere begrunnet varsel. Berørte sluttbrukere og tilbydere skal gis rett til å uttale seg.*

*Bruksbegrensning etter første ledd skal avbrytes så snart nødsituasjonen er over og etter tredje ledd og fjerde ledd annet punktum så snart sluttbruker godtgjør at nødvendig tillatelse foreligger eller ulovlig radio- og teleterminalutstyr er frakoplet nettet.*

Telemyndigheten kan gi forskrifter om bruksbegrensninger.

Ny § 3-8 skal lyde:

#### § 3-8 Ugyldighet

*Avtale i strid med loven eller med vedtak etter loven er ugyldig mellom partene.*

*Ugyldigheten rekker bare så langt plikter etter loven er overtrådt, med mindre det etter avtaleloven § 36 vil være urimelig å gjøre resten av avtalen gjeldende.*

Tittelen i kapittel 4 skal lyde:

Kap. 4. Om tillatt utstyr, innførsel, omsetning og bruk  
§ 4-1 oppheves.

§ 4-2 skal lyde:

§ 4-2 *Rett til å besitte, omsette og ta i bruk radio- og teleterminalutstyr*

*Radio- og teleterminalutstyr som omfattes av internasjonal overenskomst Norge har sluttet seg til, og som oppfyller krav etter slik overenskomst, kan besittes, omsettes og tas i bruk. Slike krav omfatter grunnleggende krav etter § 1-4 første ledd bokstav a, c, d, § 1-4 annet ledd og krav til prosedyrer og merking. Frekvenstillatelse etter kapittel 5 må om nødvendig foreligge.*

*Besittelse, omsetning og bruk av radio- og teleterminalutstyr som ikke omfattes av slik overenskomst krever utstyrstillatelse fra telemyndigheten. Telemyndigheten kan nekte tillatelse dersom utstyret ikke oppfyller de grunnleggende krav etter § 1-4 første ledd a, c, d eller annet ledd. Det kan stilles vilkår for utstyrstillatelse eller gjøres unntak fra kravet om tillatelse.*

*Den som er registrert etter forskrift fastsatt med hjemmel i § 4-6, kan innføre radio- og teleterminalutstyr selv om kravene i første og annet ledd ikke er oppfylt*

§ 4-3 oppheves.

§ 4-4 skal lyde:

#### § 4-4 *Tilbakekall av utstyrstillatelse*

*Telemyndigheten kan trekke tilbake tillatelse etter § 4-2 annet ledd dersom utstyret ikke oppfyller de grunnleggende krav etter § 1-4 første ledd a, c, d eller annet ledd eller andre vesentlige forutsetninger for utstyrstillatelsen bortfaller.*

Ny § 4-4 a skal lyde:

#### § 4-4 a *Anrop til nødmedningstjeneste*

*Anrop til nødetatens nødmedningstjeneste fra telefon direkte eller indirekte tilknyttet offentlig telefontjeneste*

*skal kunne foretas uten vederlag og uten bruk av mynt, kort, kode eller annet tilgangsmiddel. Nummer til nødmedningstjeneste skal være oppslått og godt synlig i eller ved allment tilgjengelig teleterminal for telefontjeneste.*

Ny § 4-4 b skal lyde:

#### § 4-4 b *Geografisk lokalisering av nødanrop*

*Tilbyder av offentlig telefontjeneste og eier av privat telenett skal uten betaling fra sluttbruker sikre at telefonnummer og nødvendige opplysninger for geografisk lokalisering av nødanrop overføres for alle anrop til nødetatene.*

*Det samme skal gjelde selv om sluttbruker har avtale om hemmelig telefonnummer eller har reservert seg mot fremvisning av anropende nummer hos oppringt sluttbruker.*

§ 4-5 oppheves.

§ 4-6 skal lyde:

#### § 4-6 *Forskrifter*

*Telemyndigheten kan gi forskrifter om krav til og vilkår for omsetning og bruk av radio- og teleterminalutstyr, om registrering av forhandlere av slikt utstyr, om krav til teknisk kontrollorgan og om krav vedrørende anrop til nødmedningstjeneste, herunder om krav om geografisk lokalisering, og om unntak fra dette kravet.*

Tittelen i kapittel 5 skal lyde:

Kap. 5. Om frekvensplanlegging, tillatelse og vilkår for frekvensbruk

§ 5-1 oppheves.

§ 5-2 skal lyde:

#### § 5-2 *Frekvensplanlegging*

*Telemyndigheten fastsetter planer for bruk av det elektromagnetiske frekvensspekteret. Det kan blant annet tas hensyn til hensiktsmessig bruk av frekvensspekteret, faren for forstyrrelser og fremtidige frekvensbehov.*

*Telemyndigheten kan gi forskrifter om frekvensplanlegging.*

§ 5-3 skal lyde:

#### § 5-3 *Tillatelse til bruk av frekvenser*

*Frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret kan ikke tas i bruk uten tillatelse av telemyndigheten. Tillatelse gis innenfor rammen av faktisk eller planlagt bruk av frekvenser. Utstyr for telekommunikasjon kan bare bruke frekvenser slik telemyndigheten gir tillatelse til.*

*Det kan knyttes vilkår til tillatelse, blant annet om sendereffekt, plassering av utstyr, båndbredde og tilknytning til offentlig telenett.*

*For radioutstyr kan det også settes vilkår om dekningsområde.*

*Telemyndigheten kan bare nekte å gi tillatelse som nevnt i første ledd når det følger av formål som angitt i § 1-3, eller av grunnleggende krav etter § 1-4 første ledd*

*a, c, d og annet ledd, eller dersom det ikke er gitt annen nødvendig tillatelse etter loven.*

Telemyndigheten kan gi forskrifter om bruk av frekvenser, herunder om fritak fra kravet om tillatelse.

§ 5-4 oppheves.

§ 5-5 skal lyde:

§ 5-5 *Tilbakekall av frekvenstillatelse*

Telemyndigheten kan trekke tilbake tillatelse etter § 5-3 første ledd på grunnlag som nevnt i § 5-3 tredje ledd, dersom andre vesentlige forutsetninger for tillatelse bortfaller eller når det følger av internasjonal overenskomst som Norge har sluttet seg til.

Tittelen i kapittel 6 skal lyde:

Kap. 6. Forskrifter. *Krav om tillatelse og registrering av installatør m.v.*

§ 6-1 oppheves.

§ 6-2 oppheves.

§ 6-3 oppheves.

§ 6-5 skal lyde:

§ 6-5 *Kabel-TV-nett*

Telemyndigheten kan gi forskrifter om anlegg, drift og bruk av kabel-TV-nett.

§ 6-7 skal lyde:

§ 6-7 *Krav om registrering og tillatelse for installatør*

Telemyndigheten kan gi forskrifter om at den som tilbyr installasjon eller reparasjon av telenett, herunder kabel-TV-nett, eller utstyr for telekommunikasjon, skal ha tillatelse. Det samme gjelder den som i næringsøyemed foretar installasjon eller reparasjon til eget bruk. Installatør kan pålegges å melde seg inn i særskilt register. Telemyndigheten kan tilbakekalle tillatelse dersom installatør eller reparatør i sin virksomhet ikke overholder krav fastsatt i eller i medhold av denne lov.

§ 7-1 første ledd skal lyde:

Telemyndigheten fører tilsyn med at kravene fastsatt i eller i medhold av denne lov er oppfylt, herunder tilsyn med avtaler mellom tilbydere av offentlig telenett eller teletjeneste og mellom tilbydere og sluttbrukere.

§ 7-2 første ledd skal lyde:

Den som er utsatt for kontroll plikter å sørge for at telemyndigheten har uhindret adgang til virksomheten eller til lokaler der utstyr for telekommunikasjon finnes.

§ 7-4 skal lyde:

§ 7-4 Pålegg om retting og endring m.v.

Dersom telekommunikasjonsvirksomhet ikke oppfyller kravene fastsatt i eller i medhold av loven, kan telemyndigheten påby at ulovlige forhold rettes eller opphø-

rer innen en fastsatt frist. Det kan også gis påbud om vilkår som må oppfylles for at virksomheten skal være i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av loven. Dersom slike påbud ikke etterleves, kan tillatelse gitt i henhold til loven trekkes tilbake.

Telemyndigheten kan påby tiltak for å hindre utstråling som forstyrrer telekommunikasjon. Det kan bare påbys tiltak som etter en samlet vurdering av hensynet til den som forstyrrer, den som blir forstyrret og samfunnsmessige interesser, best sikrer kommunikasjonen og som ikke er uforholdsmessig.

§ 7-5 første ledd skal lyde:

Telemyndigheten kan gjennomføre stenging av telenett og teletjeneste eller bringe bruk av utstyr for telekommunikasjon til opphør når det ikke foreligger tillatelse som loven påbyr eller når påbud etter § 7-4 ikke etterkommes. Det samme gjelder når virksomheten kan medføre vesentlige trusler mot helse eller sikkerhet.

§ 7-6 skal lyde:

§ 7-6 Forbud mot omsetning. *Tilbakekall*

Dersom bruken av radio- og teleterminalutstyr kan medføre trusler mot de grunnleggende krav etter § 1-4 første ledd a, c, d, § 1-4 annet ledd eller er i strid med § 5-3, kan telemyndigheten kreve at produsent, importør eller forhandler opphører med å omsette slikt utstyr og gjennomfører tiltak for å kalle tilbake omsatt utstyr. Telemyndigheten kan forby tilbud og omsetning av utstyr som ikke er i samsvar med fastsatte merkekrav, jf. § 4-2.

§ 7-7 første ledd skal lyde:

Telemyndigheten kan gi pålegg om at det i telenett og ved tilbud om teletjeneste skal gjennomføres sikringstiltak av hensyn til rikets sikkerhet, personvernet, taushetsplikt eller andre viktige samfunnsinteresser og herunder at det skal formidles meldinger fra statsmyndigheter når det har vesentlig betydning. Det samme gjelder overfor innehaver av radioutstyr og installatører. Omkostninger og tap i forbindelse med tiltakene bæres av den som gjennomfører dem. Pålegg om sikring kan gis uten forhåndsvarsel.

Tittelen i kapittel 8 skal lyde:

Kap. 8. *Kontroll med tilgang til offentlig telenett og offentlig teletjeneste. Klage*

Tittelen i § 8-1 skal lyde:

Kontroll med tilgang til offentlig telenett og offentlig teletjeneste

§ 8-1 første og annet ledd skal lyde:

Enhver som har rettslig interesse i saken, kan bringe spørsmålet om en tilbyder av tilgang til offentlig telenett eller offentlig teletjeneste har opptrådt i strid med kravene om levering av tilgang inn for telemyndigheten til avgjørelse.

Berørt *sluttbruker og tilbyder* kan bringe spørsmål om endring eller opphør av tjenester inn for telemyndigheten, som kan pålegge tilbyder av tilgang til offentlig telenett eller *offentlig* teletjeneste å utsette tidspunktet for oppsigelse av avtalen i henhold til § 3-5.

§ 8-1 sjettede ledd skal lyde:

Innbringelsesadgangen etter første ledd må være benyttet før den særskilte meglingsprosedyren fastsatt i EU-direktiver, som er gjort til en del av EØS-avtalen, om tilgang til *offentlig* telenett og *offentlig* teletjeneste kan påberopes ved melding til telemyndigheten og EFTAs overvåkningsorgan.

§ 9-1 annet ledd skal lyde:

Opplysningene kan kreves utlevert skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist fra den enkelte eller fra grupper av ervervsdrivende, organisasjoner m.v. Dersom fristen ikke overholdes, kan *tillatelse* i henhold til loven trekkes tilbake.

§ 9-2 første ledd skal lyde:

Telemyndigheten kan uten hinder av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 offentliggjøre opplysninger om avtaleforholdene til tilbyder av offentlig telenett eller teletjeneste for å sikre at kravene om *tilgang* til offentlig telenett og *offentlig teletjeneste* er oppfylt. Det skal tas hensyn til den ervervsdrivendes berettigede interesse i å bevare forretningshemmeligheter. Det kan ikke offentliggjøres opplysninger om tekniske innretninger eller løsninger.

§ 9-3 første ledd første punktum skal lyde:

Tilbyder av tilgang til telenett eller teletjeneste og *installatør* plikter å bevare taushet om innholdet av telekommunikasjon og andres bruk av telekommunikasjon, herunder opplysninger om tekniske innretninger og framgangsmåter.

§ 9-3 annet og tredje ledd skal lyde:

Taushetsplikt etter første ledd gjelder også for alle som utfører arbeid eller tjeneste for tilbyder av tilgang til telenett eller teletjeneste, *teknisk kontrollorgan* eller telemyndigheten. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at det gis opplysninger til påtalemyndigheten eller politiet om *registrert* navn, adresse, telefonnummer eller datakommunikasjonsadresse. Det samme gjelder ved vitnemål for retten.

Ny § 9-4 skal lyde:

*§ 9-4 Utlevering av opplysninger underlagt taushetsplikt til annen telemyndighet mv.*

*For å oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor annen stat eller internasjonal organisasjon kan telemyndigheten uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi telemyndigheter i andre stater opplysninger som er nødvendige*

*for å fremme håndhevelsen av norsk eller vedkommende stats eller organisasjons teleregulering.*

*Ved utlevering av opplysninger etter første ledd skal telemyndigheten stille som vilkår at opplysningene bare kan formidles videre med samtykke fra telemyndigheten, og bare for formål som samtykket omfatter.*

*Kongen kan gi forskrift om utlevering av opplysninger etter første ledd.*

§ 10-1 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

Telemyndigheten kan gi forskrifter om gebyr for *forvaltningsvirksomhet* i medhold av loven, og for registrering og vedlikehold av registre som opprettes i medhold av loven.

*Vedtak om gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.*

Annet, tredje og fjerde ledd blir tredje, fjerde og nytt femte ledd.

§ 10-2 første til fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gjøre vedtak om eller gi samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrett til fast eiendom for anbringelse av telenett og *utstyr for telekommunikasjon*.

For å ivareta det offentliges eller *sluttbrukernes* interesser i en hensiktsmessig utnyttelse av ressurser til telekommunikasjonsformål, kan Kongen gjøre vedtak om eller gi samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrett til telenett og *utstyr for telekommunikasjon*. I denne sammenhengen kan Kongen vedta eller gi samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrett til fast eiendom som nyttes i driften av telenett og *utstyr for telekommunikasjon*.

Det skal ytes vederlag for den byrden ekspropriasjonsvedtaket antas å påføre eieren eller den bruksberettigede. Dette gjelder likevel ikke hvis formålet er å knytte eiendommen til offentlig telenett. Vederlagets størrelse fastsettes ved skjønn, med mindre partene blir enige. *I lensmannsdistrikt skal skjønnet avholdes som lensmannsskjønn. Kongen kan likevel gjøre vedtak for den enkelte sak om at skjønnet skal avholdes som rettslig skjønn.* Skjønnet har ikke oppsettende virkning for gjennomføringen av ekspropriasjonsvedtaket.

Eier eller bruksberettiget kan kreve at telenett og *utstyr for telekommunikasjon* flyttes eller fjernes fra eiendommen, når dette er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig utnyttelse av eiendommen eller bruksretten. Med mindre det oppnås enighet skal kravet avgjøres ved skjønn. Det samme gjelder eventuelle krav på tilbakebetaling av vederlag ifølge fjerde ledd i forbindelse med kravet om endring eller fletting.

Sjettede og syvende ledd blir femte og sjette ledd.

§ 10-2 åttende ledd blir syvende ledd og skal lyde:

Det kreves særskilt tillatelse etter veglov 21. juni 1963 nr. 23 for å anbringe telenett eller *utstyr for telekommunikasjon* over, under, langs eller nær offentlig veg, når dette er fastsatt i veglova.



## II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

## V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

## V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

*Votering i sak nr. 4*

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

## I o v

om endringer i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v.

## I

I lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. gjøres følgende endringer:

Ny overskrift til kapittel 3 skal lyde:

*EØS-regler om miljøinformasjon*

Ny § 6 a skal lyde:

*For å gjennomføre Norges forpliktelser etter EØS-avtalen kan Kongen gi forskrift om at opplysninger som har betydning for forbrukerens vurdering av varens energi- og ressursbruk eller virkning på miljøet, også skal tas inn i markedsføring av det aktuelle vareslag.*

Nåværende § 6 a blir ny § 6 b.

## II

Loven trer i kraft straks.

## V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

## V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

*Votering i sak nr. 5*

**Presidenten:** Under debatten har Thore Aksel Nistad satt fram et forslag på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

## I o v

om endringer i lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap

## I

I lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap gjøres følgende endringer:

§ 60 oppheves.

§ 61 oppheves.

§ 62 oppheves.

§ 64 oppheves.

## V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

## II

I lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap gjøres følgende endring:

§ 63 oppheves med virkning fra 1. januar 2005.

**Presidenten:** Her foreligger det et avvikende forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap og i lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap gjøres følgende endring:  
§ 63 oppheves.»

## V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 54 mot 19 stemmer.  
(Voteringsutskrift kl. 21.19.28)

Videre var innstillet:

## III

Lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap § 63 og lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap § 63 gis følgende tilføyelse:

*Bestemmelsen her gjøres gjeldende for arbeidstakere som på ikrafttredelsestidspunktet er ansatt i et av særlovselskapene, ved overføring til nytt selskap i forbindelse med eventuelle utskillelser av deler av særlovselskapene.*

*skapenes virksomhet. Denne bestemmelsen gjelder frem til 1. januar 2005.*

#### IV

Denne loven trer i kraft fra den dato Kongen bestemmer.

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

#### V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

#### *Votering i sak nr. 6*

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

#### l o v

om omdanning av Jernbaneanverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap

#### § 1 Formål

Formålet med denne loven er å regulere visse overgangsspørsmål i forbindelse med omdanning av Jernbaneanverkets kommersielle televirksomhet BaneTele til aksjeselskap.

#### § 2 Overføring av privatrettslige forpliktelser

Overføring til aksjeselskapet av forpliktelser knyttet til de deler av Jernbaneanverkets kommersielle televirksomhet omdanningen gjelder, har frigjørende virkning for staten.

Fordringshavere og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at overføringen utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

#### § 3 Overføring av offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser m.v.

Offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser med videre som gjelder den virksomheten som skal omdannes, blir fra omdanningstidspunktet overført til aksjeselskapet.

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

#### § 4 Overgangsbestemmelser for de ansattes rettigheter

Bestemmelsen i denne paragraf gjelder ansatte i Jernbaneanverkets forretningsenhet BaneTele som ved utskillingen av BaneTele til eget aksjeselskap, blir ansatt i selskapet.

Tjenestemannsloven § 13 nr. 2 til nr. 6 om fortrinnsrett til annen statsstilling og ventelønn skal i tilfelle som nevnt i første ledd fremdeles gjelde for arbeidstakere som blir oppsagt av grunner som nevnt i tjenestemannsloven § 13 nr. 1 bokstavene a, b og c, og som var omfattet av disse bestemmelsene før overgangen. Fortrinnsretten til annen statsstilling og retten til ventelønn etter forrige punktum gjelder i tre år etter ansettelse i BaneTele AS.

**Presidenten:** Her har Høyre og Fremskrittspartiet varslet at de ønsker å stemme imot.

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 54 mot 19 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.20.20)

Videre var innstillet:

#### § 5 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft straks.

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

#### V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

#### *Votering i sak nr. 7*

**Presidenten:** Under debatten har Morten Lund satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram forslag om en ordning som tillater bruk av helsepåstander ved merking og markedsføring av næringsmidler.» Forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

#### l o v

om endringer i lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v. (Hjemmel for norsk merkeordning for landbruksprodukter)

## I

I lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer mv. gjøres følgende endringer:

§ 2 femte ledd skal lyde:

*Kongen kan gi forskrifter om gebyr for ytelser og tjenester som utføres i medhold av denne lov. Ved forsinket betaling av gebyr skal det betales rente i samsvar med lov 17. desember 1976 nr. 100 om forsinket betaling m.m. Gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.*

Ny § 2 a skal lyde:

*Kongen kan gi forskrifter om beskyttelse og bruk av produktbetegnelser og varebetegnelser, inkludert bl.a. geografiske betegnelser, samt regler for erstatning ved urettmessig bruk av slike betegnelser. Herunder kan Kongen gi forskrifter som innskrenker registreringsadgangen i medhold av lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker og lov 3. mars 1961 nr. 5 om fellesmerker, og begrenser rettigheter gitt i eller i medhold av samme lover dersom det ikke har innkommet innsigelse mot at en betegnelse beskyttes i henhold til forskrifter gitt i medhold av denne lov.*

§ 4 nytt annet ledd skal lyde:

*Den som forsettlig bruker en beskyttet betegnelse i strid med forskrifter gitt i medhold av § 2 a straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder. Medvirkning straffes på samme måte.*

## II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

*Votering i sak nr. 8*

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og i einskilde andre lover

## I

I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven) vert det gjort følgjande endringer:

§ 6 fjerde ledd skal lyde:

*I samband med sak etter første til tredje ledd kan partane avtale at jordskifteretten held skjønn ved friviljug avståing av grunn, bruksrett eller ved friviljug avgrensing av eigarrådvelde for eigedom som heilt eller dels skal nyttast til erstatning og som ikkje omfattast av jordskifte. I andre høve enn nemnt i første til tredje ledd, kan jordskifteretten halde avtaleskjønn som eiga sak.*

§ 6 b første ledd skal lyde:

Skjønn jordskifteretten held som eiga sak med heimel i § 6 fjerde ledd *andre punktum* eller i anna lov følgjer reglane for rettslege skjønn i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker.

§ 6 b andre ledd første punktum skal lyde:

I saker etter § 6 første, andre, tredje og fjerde ledd første punktum gjeld lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker §§ 4, 8, 20 a, 26, 27, 42, 48, 50, 52, 53, 54 – 54 b, 55, 57 og 58.

§ 9 nytt sjuande til niande ledd skal lyde:

I saker etter § 6 første, andre, tredje og fjerde ledd første punktum skal retten setjast med fire oppnemnde jordskiftemeddommarar. Lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 11 første ledd andre og tredje punktum og andre til fjerde ledd gjeld tilsvarende. Halvparten av jordskiftemeddommarane ved jordskiftet skal oppnemnast frå utvalet etter § 14 i same lova. *For at retten skal kunne setjast med to jordskiftemeddommarar, er det ein føresetnad at dei er med både i utvalet som er nemnt i § 8, og i utvalet etter lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 14.*

I saker etter § 6 a skal meddommarane til vanleg oppnemnast frå utvalet etter § 14 i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker.

§ 12 i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjeld tilsvarende i saker etter bestemmelsene som er nemnt i sjuande og åttande ledd.

§ 17 a nytt femte ledd skal lyde:

*Når partane er samde om det, kan retten i særlege høve fatte vedtak som nemnt i fjerde ledd straks. Vilkåra er at vedtaket er lese opp for partane i eit rettsmøte, og at dei seier frå seg retten til forkynning etter fjerde ledd.*

§ 17 noverande femte ledd vert nytt sjetted ledd.

§ 28 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

*Det skal ikkje takast omsyn til avvik mellom grunnverdi før og etter skiftet med mindre nokon kan påførast tap eller det ligg føre særlege grunnar.*

Nytt tredje ledd skal lyde:

*Ved voldgiftsavtale med heimel i § 85 andre ledd kan skiftegrunnlaget i skog avtalast mellom partane.*

§ 61 andre ledd tredje til femte punktum skal lyde:

Vedtaket etter § 87 første punktum i saker etter § 6 første til fjerde ledd første punktum kan ankast til lagmanns-

retten når det gjeld rettsbruk og sakshandsaming. Det same gjeld for vedtak etter § 62 femte og sjette ledd i saker der jordskiftelova held skjønn etter § 6 første til tredje ledd. I saker som nemnt i § 6 b andre ledd første punktum kan rettsbruken, sakshandsaminga og erstatningsutmålinga ankast til lagmannsretten.

§ 63 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

*Fristen for rettsfastsetjande vedtak som er handsama etter § 17 a femte ledd, skal reknast frå vedkomande rettsmøte.*

§ 74 andre ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

*Når det vert krevd grensegangssak etter § 88 første ledd første punktum eller andre ledd første punktum i samband med nye grenser ved offentleg regulering av eigarrådvelde, skal vedkomande offentlege styresmakt betale sideutgifter i samsvar med andre ledd andre og tredje punktum.*

§ 76 nytt fjerde ledd skal lyde:

*Når det vert krevd grensegang etter § 88 første ledd første punktum eller andre ledd første punktum i samband med nye grenser ved offentleg regulering av eigarrådvelde, ber vedkomande offentlege styresmakt kostnadene.*

§ 85 skal lyde:

Jordskifte halde av ein jordskiftedommar med heimel i voldgiftsavtale, har same verknaden som offentleg jordskifte. Over slikt jordskifte kan det ikkje nyttast rettsmiddel etter kap. 7. Kostnadene ved slik sak skal gjerast opp og betalast som for offentleg jordskifte.

*Det same gjeld for friviljug makeskifte halde av ein jordskiftedommar med heimel i voldgiftsavtale når makeskiftet vert gjennomført i samsvar med føresegnene i jordskiftelova, med unntak av § 1, og voldgiftsavtala kjem i staden for offentleg oreigning eller regulering av eigarrådvelde. Føresegnene i kapittel 8 gjeld så langt dei høver.*

*Partane kan ikkje gjere avtale om voldgift etter andre ledd i dei høva som er nemnt i §§ 6 første til fjerde ledd første punktum og 6 a.*

§ 88 første ledd første punktum skal lyde:

Eigar kan krevje at jordskifteretten i særskild sak skal klarleggje, merkje av og beskrive eigedomsgrenser, grenser for alltidvarande bruksrett eller grenser for offentleg regulering av eigarrådvelde.

§ 88 andre ledd første punktum skal lyde:

Når det gjeld grensegang for alltidvarande bruksrett og offentleg regulering av eigarrådvelde, kan og bruksrettshavar og offentleg styresmakt krevje grensegang.

## II

I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åseteretten vert det gjort følgjande endringar:

§ 16 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Når jord ved jordskifte blir overført frå ein eigedom til ein annan, eller bruksrett blir avløyst med eit grunnstykke, gjeld det som er sagt i første stykket tilsvarande. *Når nokon ved makeskifte etter lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. § 85 andre ledd overlet odels- eller odelsjord mot å få ny eigedom som det kan hevdast odel til, skal den odelsrettslege stillinga for eigaren, odlaren eller dei som har odelsrett, vere den same i høve til den nye eigedomen som dei hadde i høve til den gamle. Det er ein føresetnad at eigedomen ein tek over ved makeskiftet, er odelsfri eller blir det som følge av makeskiftet etter forrige punktum.*

Jord som blir lagt til ein eigedom som tilleggsjord etter reglane i lov om jord (jordlova) 12. mai 1995 nr. 23, går inn under odel eller odling på den eigedomen jorda blir tillagt. Dette gjeld og om jorda er gått over ved friviljug handel, når fylkeslandbruksstyret har godkjent kjøpet av di kjøparen bør få tilleggsjord, og jorda – dersom det er odelsjord – er gjort odelsfri i samsvar med reglane om odelsfrigjering.

§ 32 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

*Når nokon i bytte for odelsjord ved makeskifte etter lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. § 85 andre ledd tek over eigedom som det ikkje kan hevdast odel til, fell eldre odelsrett bort på den eigedomen eigaren gjev frå seg.*

## III

I lov 5. mai 1961 om grannegjerde skal § 16 andre ledd første punktum lyde:

I områder som er lagt ut som landbruks-, natur- og friluftsområder i medhald av plan- og bygningslova § 20-4 nr. 2 eller er regulert til slik bruk eller vern og i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet dersom rekvirenten set fram krav om skjøn for jordskifteretten i samband med sak etter jordskiftelova § 6 første til fjerde ledd første punktum eller som eiga sak.

## IV

I lov 21. juni 1963 nr. 23 skal § 60 andre ledd første punktum lyde:

I områder som er lagt ut som landbruks-, natur- og friluftsområder i medhald av plan- og bygningslova § 20-4 nr. 2 eller er regulert til slik bruk eller vern og i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet etter kap. VII dersom rekvirenten set fram krav om skjøn for jordskifteretten i samband med sak etter jordskiftelova § 6 første til fjerde ledd første punktum eller som eiga sak.

## V

I lov 29. november 1968 om særlege råderettar over framand eigedom skal § 19 andre ledd første punktum lyde:

I områder som er lagt ut som landbruks-, natur- og friluftsområder i medhald av plan- og bygningslova § 20-4 nr. 2 eller er regulert til slik bruk eller vern og i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet dersom rekviren-

ten set fram krav om skjønn for jordskifteretten i *samband med sak etter jordskiftelova § 6 første til fjerde ledd første punktum eller som eiga sak.*

## VI

Loven trer i kraft frå den tid Kongen bestemmer.

## V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

## V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

## Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

## L o v

om endringer i lov 3. juni 1983 nr. 40  
om saltvannsfiske m.v. og lov 14. desember 1951  
nr. 3 om omsetning av råfisk (kontrolltiltak)

## I

I lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

For norske statsborgere og personer bosatt i Norge får denne lov anvendelse:

- a) i farvann under norsk jurisdiksjon,
- b) i farvann utenfor noen stats fiskerijurisdiksjon på norsk fartøy som driver fiske eller fangst, eller som mottar eller transporterer fisk,
- c) i farvann under fremmed stats fiskerijurisdiksjon dersom det fiskes eller drives fangst med norsk fartøy, men bare for så vidt gjelder kapitlene II, III, X og § 24. Kongen kan bestemme at også andre deler av loven skal gjelde for norske fartøy i slike farvann,
- d) på det norske fastland i forbindelse med omlasting, landing, transport, oppbevaring og ved kontroll av omsetning av fisk som nevnt i § 2 første ledd.

§ 1 fjerde ledd skal lyde:

For andre enn de som går inn under de foregående ledd, får kapitlene V, VI, VIII, IX og X anvendelse i farvann som nevnt i første ledd bokstav a. Forskrifter fastsatt etter kapittel II får anvendelse i disse farvann for de som er nevnt i foregående punktum når det er uttrykkelig bestemt. For andre enn de som går inn under de foregående ledd, får kapitlene IX og X og forskrifter fastsatt

etter kapittel II dessuten anvendelse i farvann som nevnt i første ledd bokstav b i den utstrekning dette følger av overenskomst med fremmed stat, eller det drives fiske eller fangst med statsløst fartøy. I forskrift fastsatt etter kapittel II kan også bestemmes at § 11 skal få tilsvarende anvendelse.

§ 2 første ledd skal lyde:

Denne lov gjelder for fiske i sjøen med unntak av fiske etter anadrome laksefisk. Med fisk forstås her også pigghuder og skall- og bløtdyr (krepsdyr og skjell). Loven gjelder også omlasting, landing, transport, oppbevaring og ved kontroll av omsetning av fisk.

§ 4 første ledd ny bokstav t) skal lyde:

t) faktorer for beregning av rund vekt fisk som landes, produseres, oppbevares eller transporteres.

§ 9 første ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan ved forskrift pålegge eier eller bruker av fiske- og fangstfartøy å gi oppgave til fiskeridministrasjonen og salgsorganisasjonene over fangstkvantum, størrelsessammensetning, fiskeslag, fangsttid, fangstområde, fiskeredskap, fangstens verdi, og oppgi avgang fra fangstfeltet, ankomst havn, til hvem og til hvilken anvendelse fangsten skal leveres og regnskap for fartøyets drift.

§ 9 a skal lyde:

Departementet kan ved forskrift pålegge enhver som mottar, oppbevarer eller omsetter fangst fra norsk eller utenlandsk fartøy å gi oppgaver og opplysninger om fangstuttak til fiskeridministrasjonen og til vedkommende salgsorganisasjon. Det samme gjelder når fangst overføres fra fiskefartøyet til annet fartøy. Departementet kan ved forskrift pålegge enhver som oppbevarer eller omsetter slik fangst,

- a) å ha utstyr for kontroll av fangstmengden,
- b) å stue fangst på bestemt måte, og
- c) å ha tegninger og beskrivelse av oppbevaringsrom og binger, samt dokument med oversikt over hvordan fangst er stuert.

Departementet kan ved forskrift bestemme at enhver som mottar slik fangst skal gi fiskeridministrasjonen eller vedkommende salgsorganisasjon forhåndsvarsling om fiskefartøys anløp.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Blir død eller døende fisk fanget i strid med bestemmelser i denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av denne lov, ilandført frivillig eller etter påbud, tilfaller fangsten eller dens verdi vedkommende salgsorganisasjon. Det samme gjelder dersom fisk blir levert i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov. Vedtak om inndragning treffes av Fiskeridirektoratet. Departementet kan gi forskrift om at salgsorganisasjonen kan gi vederlag for omkostningene når det er åpenbart at fangsten ikke var tilsiktet. § 7 fjerde ledd får tilsvarende anvendelse. Departementet kan for det enkelte fiskeri ved

*forskrift bestemme at den fangst eller fangstverdi som tilfaller salgsorganisasjonen, skal reduseres.*

§ 45 første til fjerde ledd skal lyde:

Fiskeridirektoratet skal føre kontroll med at bestemmelsene i loven her og i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 3, § 4 og § 7 bokstav b, lov 17. juni 1966 nr. 19 om Norges fiskerigrense og om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. innenfor fiskerigrensen, lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk og lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v., samt forskrifter gitt i medhold av disse lovene, blir overholdt.

Fiskeridirektoratet skal under sin kontrollvirksomhet gis uhindret adgang til fartøy og rederikontor, samt hos enhver som i ervervsøyemed er i besittelse av fisk beregnet på oppbevaring, transport eller omsetning og hos de som er i besittelse av dokumenter vedrørende slik fisk.

Fiskeridirektoratet skal, hos enhver som omfattes av annet ledd, gis uhindret adgang til å kontrollere regnskap og andre relevante dokumenter og opplysninger uansett hvordan disse oppbevares, og skal gis uhindret adgang til relevante gjenstander. Ansvarshavende eller dennes representant skal gi Fiskeridirektoratet nødvendig bistand og opplysninger, legge fram relevante gjenstander og dokumenter m.m., bekrefte kopier, datautskrifter, lagerlister m.m., og tillate merknader i fangstdagbok, mottaksjournal og lignende. Ansvarshavende eller dennes representant skal undertegne den rapporten inspektøren setter opp, men kan påføre rapporten de merknader som finnes nødvendig.

Fiskeridirektoratet kan stanse og undersøke fartøy og steder som nevnt i annet ledd. Ansvarshavende for fartøy kan pålegges å stanse fiske og fangst og å trekke trål og annen fiskeredskap. Fiskeridirektoratet kan under sin kontrollvirksomhet trekke redskap og forankring til slike. Fiskeridirektoratet kan plombere redskap, lasterom og andre oppbevaringsrom for fisk og fiskeprodukter og oppbevaringssteder for dokumenter, relevante opplysninger og gjenstander. Fiskeridirektoratet kan om nødvendig kreve hjelp av politiet for å få utført kontrollen.

Nåværende tredje til sjetten ledd blir femte til åttende ledd.

§ 45 a skal lyde:

Salgsorganisasjon som har vedtekter godkjent i medhold av lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk, skal utføre kontroll med at loven her og forskrifter fastsatt i medhold av loven blir overholdt. Kontrollen etter foregående punktum skal være begrenset til opplysninger som naturlig følger av salgsorganisasjonens virksomhet etter lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk, særlig kontroll med at fangstuttak og landet fangst er i samsvar med bestemmelser fastsatt i medhold av §§ 4, 5, 5 a, 6 og 11 i loven her.

Departementet kan gi forskrift om kontroll som utøves etter første ledd og om rapporterings- og kontrollrutiner.

§ 53 første og annet ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller medvirker til det, straffes med bøter eller fengsel i inntil 6 måneder dersom forholdet ikke rammes av et strengere straffebud. Under særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel i inntil 2 år anvendes.

Ved overtredelse foretatt av utenlandske fartøyer utenfor sjøterritoriet, får fengselsstraff ikke anvendelse. Det kan heller ikke ilegges subsidiær fengselsstraff for det tilfelle at ilagt bot ikke betales. Fengselsstraff kan likevel anvendes etter reglene i første ledd dersom dette følger av avtale med fremmed stat, eller fartøyet er statsløst.

## II

I lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd skal lyde:

Salgsorganisasjon som er godkjent i medhold av lovens § 2, skal føre kontroll med at bestemmelsene i denne lov og forskrifter gitt i medhold av loven, blir overholdt. Kontrollen omfatter også råfisk som blir landet, herunder overført fra fiskefartøyet til annet fartøy eller overført til oppdrett eller havbeite, uten at omsetning finner sted.

§ 9 skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller medvirker til det, straffes med bøter. For overtredelse av bestemmelse gitt i medhold av § 7 annet ledd kan bøter eller fengsel i inntil 6 måneder anvendes, eller i inntil 2 år dersom det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter, med mindre bestemmelsen selv fastsetter at fengselsstraff ikke kommer til anvendelse.

Overtredelse anses som forseelse. Forsøk straffes på samme måte som fullbyrdet overtredelse.

## III

Denne lov trer i kraft straks.

**Presidenten:** Representanten Steinar Bastesen har gitt uttrykk for at han her ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 1 stemme.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes mot 1 stemme.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

*Votering i sak nr. 10*

**Presidenten:** Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen
- forslag nr. 2, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre
- forslag nr. 3, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen
- forslagene nr. 4–8, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Under debatten har Karin Andersen trukket forslag nr. 4.

Presidenten tar først for seg forslagene nr. 1, 2, 3, 5, 6 og 7.

Forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tildele 50 oppdrettskonsesjoner for laks og ørret i den forestående tildelingsrunden.»

Forslag nr. 2, fra Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til endringer i oppdrettsloven og andre relevante lover som sikrer full etableringsfrihet innenfor oppdrett av ørret og marine fiskeslag.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at lov av 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v. oppheves.»

Forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede hjemfallsrett av konsesjoner til staten ved opphør, og fremme forslag om dette til Stortinget.»

Forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvente avgjørelsen om antall nye konsesjoner til miljøkonsekvensanalyse for nye områder med matfiskoppdrett er gjennomført.»

Forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvente tildeling av konsesjoner for lakseoppdrett i Neiden og Tana til lakseutvalgets innstilling har blitt endelig behandlet.»

**Presidenten:** Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v

om endring i lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v. (vederlag ved tildeling av konsesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret)

I

I lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v. gjøres følgende endring:

§ 6 nytt annet ledd skal lyde:

*Departementet kan kreve vederlag ved tildeling av tillatelser til matfiskoppdrett av laks og ørret. Departementet kan ved vedtak fastsette vederlagets størrelse for den enkelte tillatelse.*

Nåværende § 6 annet og tredje ledd blir tredje og nytt fjerde ledd.

**Presidenten:** Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 52 mot 21 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.23.55)

**Presidenten:** Presidenten vil så la votere over forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«§ 6 nytt tredje ledd skal lyde:

Før nye områder kan åpnes for matfiskoppdrett, skal en miljøkonsekvensanalyse av tillatelsene først gjennomføres.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 4 stemmer ikke bifalt.

Videre var innstillet:

I

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

**Presidenten:** Her er det en liten feil i innstillingen. I rettes til II.

**Steinar Bastesen (TF)** (fra salen): Jeg ønsker å stemme mot II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – med den foretatte rettelse – bifaltes mot 1 stemme.

**Presidenten:** Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Ønsker Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen og kanskje også Steinar Bastesen å stemme imot også lovens overskrift? – Det bekreftes.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 53 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.25.09)

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

*Votering i sak nr. 11*

**Presidenten:** Under debatten er det satt fram to forslag. Det er:

- forslag nr. 2, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Erna Solberg på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, er trukket.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v  
om endringer i utlendingsloven

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer.

**Presidenten:** Presidenten vil her la votere over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Dette forslaget erstatter § 6 i innstillingen, som altså er trukket.

Forslaget lyder:

«§ 6 fjerde, femte, nytt sjette, sjuende og åttende ledd skal lyde:

Utlending med adgang til å oppholde seg i riket i tre måneder eller mer, kan søke fra riket om arbeidstillatelse som spesialist eller sesongarbeider. Dette gjelder likevel ikke utlending som oppholder seg i riket i forbindelse med søknad om asyl eller i påvente av utreise etter avslag på asylsøknad.

For utlending som søker om arbeidstillatelse på annet grunnlag enn som spesialist eller sesongarbeider, må første gangs arbeidstillatelse være gitt før innreise.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra kravene i fjerde og femte ledd og gi nærmere regler om fremgangsmåten ved søknad om arbeidstillatelse.

Første gangs oppholdstillatelse må være gitt før innreise. Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra dette kravet for utlending som har særlig tilknytning til riket eller når det foreligger særlige rimelighetsgrunner og gi nærmere regler om fremgangsmåten ved søknad om oppholdstillatelse.

Vedtak om arbeidstillatelse og oppholdstillatelse treffes av Utlendingsdirektoratet. Kongen kan ved forskrift gi politiet myndighet til å avgjøre søknad om arbeidstillatelse og innvilge søknad om oppholdstillatelse. Kongen kan ved forskrift gi norsk utenriksstasjon myndighet til å innvilge søknad om arbeidstillatelse.»

Fremskrittspartiet har her varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes med 61 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.28)

Videre var innstillet:

§ 37 fjerde ledd skal lyde:

Det kan tas fotografi og fingeravtrykk av utlending som

- a) ikke kan dokumentere sin identitet eller det er grunn til å anta at utlendingen oppgir falsk identitet,
- b) søker asyl eller en tillatelse etter loven,
- c) har fått avslag på søknad om asyl eller tillatelse etter loven, eller
- d) er bortvist eller utvist eller som antas å oppholde seg ulovlig i riket.

*For behandling av fingeravtrykk i henhold til avtale mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, gjelder reglene i § 37 e.*

§ 37 c tittel og første ledd skal lyde:

§ 37 c Kompetanse og fremgangsmåte ved tiltak som nevnt i §§ 37 fjerde og sjette ledd og 37 e

Beslutning om at det skal tas fotografi eller fingeravtrykk som nevnt i §§ 37 fjerde ledd og 37 e, treffes av polititjenestemann eller Utlendingsdirektoratet.

Ny § 37 e skal lyde:

*§ 37 e Behandling av fingeravtrykk. Eurodac*

*Som ledd i samarbeidet i henhold til avtale mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, kan fingeravtrykk tas av utlending som har fylt 14 år og som*

- a) søker asyl,
- b) uten å bli bortvist, blir anholdt i forbindelse med ulovlig passering av en ytre Schengen-grense, eller
- c) oppholder seg ulovlig i riket.

*Sammen med fingeravtrykkene kan det samles inn følgende opplysninger: Dato for den dag fingeravtrykkene ble tatt, sted og dato for fremleggelsen av asylsøknad, kjønn og opprinnelsesstat. Opplysningene skal overføres til en sentralenhet for fingeravtrykksopplysninger.*

*Personopplysningsloven gjelder for behandlingen av opplysningene hvis ikke annet er bestemt i lov eller forskrift. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om behandling av opplysningene, herunder om overføring av opplysninger til sentralenheten, lagring, sammenlikning med andre opplysninger, overføring av resultatene av slik sammenlikning, sikkerhet, sperring og sletting av opplysninger, samt regler for å sikre korrekte og oppdaterte opplysninger.*

**Presidenten:** Presidenten vil her først la votere over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, til innledningen. Forslaget lyder:

«Innledning til § 37 fjerde ledd skal lyde:



**(Presidenten)**

Det skal tas fotografi og fingeravtrykk av utlendinger som »

## V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 60 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.56)

**Presidenten:** Det voteses så over komiteens innstilling til § 37 fjerde ledd samt nye §§ 37 c og e.

Her har Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti varslet at de ønsker å stemme imot.

## V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 11 stemmer.  
(Voteringsutskrift kl. 21.27.28)

Videre var innstillet:

## II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven trer i kraft til forskjellig tid.

## V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteses over lovens overskrift og loven i sin helhet.

## V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

*Votering i sak nr. 12*

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

## l o v

om endring av midlertidig lov 23. juni 2000 nr. 49 om endring i lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering

Møtet hevet kl. 21.30.

## I

I midlertidig lov 23. juni 2000 nr. 49 om endring i lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering skal del II nr. 2 lyde:

Loven opphører å gjelde 31. desember 2001.

## II

Loven trer i kraft straks.

## V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Det voteses over lovens overskrift og loven i sin helhet.

## V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

**Presidenten:** Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

## S a k n r . 1 3

*Referat*

- (148) Forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og John I. Alvheim om lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (Saker om farskap skal avgjøres ved DNA test.) og lov om endring i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven). (Saker om farskap skal avgjøres etter reglene i barnelova.) (Dokument nr. 8:129 (2000-2001))
- (149) Forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Per Roar Bredvold om lov om endringer i lov om pengespill 28. august 1992 nr. 103. (Etter at det er foretatt fondsavsettelse skal selskapets overskudd fordeles med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål) (Dokument nr. 8:130 (2000-2001))

Enst.: Nr. 1 og 2 sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.